

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÇOKLU ZEKÂ ALANLARINDAN MÜZİKAL ZEKÂYA
SAHİP İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME
ÖĞRENCİLERİNİN OKULDAKİ BAŞARI DURUMLARI**
(Yüksek Lisans Tezi)

HAZIRLAYAN
Barış MÜDERRİSGİL

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÇOKLU ZEKÂ ALANLARINDAN MÜZİKAL ZEKÂYA
SAHİP İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME
ÖĞRENCİLERİNİN OKULDAKİ BAŞARI DURUMLARI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan;
Barış MÜDERRİSGİL
050712062

Danışman;
Yrd. Doç. Dr. Şule KAYA

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./..../2008

Barış MÜDERRİSGİL

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

24.10.2008

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712062 numaralı *Barış Müderrisgil'in* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**ÇOKLU ZEKA ALANLARINDAN MÜZİKAL ZEKAYA SAHİP İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN OKULDAKİ BAŞARI DURUMLARI**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 10.10.2008 tarih ve 2008/26 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 1 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. ŞULE KAYA

ÜYE
PROF.DR. MUSTAFA DELİCAN

ÜYE
DR. ZEKERİYA KÖKREK

ÇOKLU ZEKÂ ALANLARINDAN MÜZİKAL ZEKÂYA SAHİP İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN OKULDAKİ BAŞARI DURUMLARI

Tezi Hazırlayan: Barış MÜDERRİSGİL

ÖZET

Bu araştırmada çoklu zekâ alanlarından müzikal zekâyaya sahip ilköğretim 6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının hangi düzeyde olduğu, diğer zekâ alanlarına ait öğrencilerin akademik başarılarına göre hangi düzeyde olduğu araştırılmıştır.

Araştırma 2007 / 2008 Eğitim – Öğretim yılında İstanbul ili Büyükçekmece ilçesindeki üç farklı sosyoekonomik seviyedeki ilköğretim okulunun 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören toplam 210 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrenci bilgi formları, ayrıca öğrencilerin çoklu zekâ alanlarını belirlemek amacıyla Orijin Danışmanlık A.Ş. tarafından geliştirilen ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün uygun gördüğü koşullarda düzenlenerek kullanılan “Öğrenci Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri” kullanılmıştır. Çıkan sonuçlardan elde edilen bulgular, öğrencilerin yılsonu karne notlarının aritmetik ortalamalarıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Packet for The Social Sciences) 15.0 paket programında analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda çoklu zekâ kuramının savunmuş olduğu sekiz zekâ alanından sekizine de sahip öğrenciler bulunmuştur. Ayrıca çoklu zekâ alanlarından müzikal zekâyaya sahip öğrencilerin diğer zekâ alanlarına göre akademik başarı sırası olarak dördüncü sırada oldukları belirlenmiştir. Ancak başarılı öğrenci sayısının her zekâ alanına ait öğrencilerin yüzdesel durumlarına göre müzikal zekâyaya sahip öğrencilerin üçüncü sırada olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Zeka, Çoklu Zeka Kuramı, Zeka Alanları, Müzikal Zeka

THE SUCCESS LEVEL OF THE SECONDARY GRADE- PRIMARY EDUCATION SCHOOL STUDENTS WHO ARE THE MUSICALLY INTELLEAGENT STUDENTS AMONG THE MULPLE INTELLENCES'

Prepared by: Barış MÜDERRİSGİL

ABSTRACT

In this research, academic success level and their academic success level comparing to the other multiple intelligences of 6th, 7th, and 8th class students who are musically intelligent students among the multiple intelligences' has been researched.

The research has been done on 210 students who are 6th, 7th, and 8th grade students of three different schools which are different from each other socioeconomically in Istanbul –Büyüçekmece region in 2007 – 2008 educational term.

In this research, student information forms and also “Multiple Intelligence Determination Inventory” which is developed by Orijin Danışmanlık AŞ has been used as data gaining instrument in order to determine the multiple intelligence areas of the students. The result has been commented comparing to the students' report card arithmetic average. The datum which gained from the research has been analyzed in packet Programme of SPSS (Statistical Packet for The Social Sciences)

As a result of the research, there are some students who has the eight multiple intelligences out of the eight multiple intelligence theories. Also, it has been determined that musically intelligent students are academically 4th comparing to other branches of multiple intelligence. But it has been emerged that musically intelligent students are 3rd when the number of successful students percentage is compared among all the intelligences'

Key Words: Academic Success, Intelligence, The Theory of Multiple Intelligences, Intelligence Areas, Musical Intelligence,

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler	
İçindekiler Listesi	I
Tablolar Listesi	IV
Kısaltmalar	VIII
Giriş	1

I. BÖLÜM

ZEKÂ VE ÇOKLU ZEKÂ KURAMI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. ZEKÂ	3
1.1. Zekânın Tanımı	3
1.2. Zekâ Hakkında Yapılan Modern Çalışmalara Kısa Bir Bakış	4
2. ÇOKLU ZEKÂ KURAMI	7
2.1. Çoklu Zekâ Kuramının Ortaya Çıkışı	7
2.2. Çoklu Zekâ Nedir?	8
2.3. Çoklu Zekâ Teorisi'nde Zekâ ve Zekâ'nın Özellikleri	9
2.4. Çoklu Zekânın İlkeleri	10
3. ÇOKLU ZEKÂ ALANLARI VE ÖZELLİKLERİ	11
3.1. Sözel / Dilsel Zekâ	12
3.2. Mantıksal / Matematiksel Zekâ	13
3.3. Görsel / Uzamsal (Mekânsal) Zekâ	15
3.4. Bedensel / Kinestetik (Devinduyusal) Zekâ	17
3.5. Müziksel - Ritmik Zekâ	18
3.6. Sosyal Zekâ	20
3.7. İçsel Zekâ	22
3.8. Doğa Zekâsı	24
4. ZEKÂ ALANLARININ GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	25
4.1. Kaynaklara Ulaşım Şansı	26
4.2. Tarihsel-Kültürel Faktörler	26

4.3. Coğrafi Faktörler	26
4.4. Ailesel Faktörler	27
4.5. Durumsal Faktörler	27
5. ÇOKLU ZEKA KURAMININ GETİRDİĞİ YENİ ANLAYIŞ	27
6. ÇOKLU ZEKA KURAMININ EĞİTİMDE KULLANIMI	29
6.1. Çoklu Zekâ Kuramı – Eğitim İlişkisi	29
7. ÇOKLU ZEKA ALANLARININ BELİRLENMESİ	31
7.1. Öğrencileri Gözlemlemek	31
7.2. Belge Toplamak	32
7.3. Anekdot Kaydı	32
7.4. Kimdir Bu? Tekniği	32
7.5. Öğrencilere Sormak	33
8. ÇOKLU ZEKÂ KURAMINA GÖRE ETKİNLİK GELİŞTİRME BASAMAKLARI	33
9. ÇOKLU ZEKA KURAMININ UYGULANMASININ ÖĞRETİCİLER VE ÖĞRENCİLER AÇISINDAN YARARLARI	35
10. ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	36
10.1. Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler	36
10.2. Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükler	37
10.3. Velilerin Karşılaştıkları Güçlükler	37

II. BÖLÜM

MÜZİKAL ZEKANIN TANIMI VE MÜZİK ÖĞRETİMİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR

1. İLKÖĞRETİMDE MÜZİK EĞİTİMİ	38
1.1. İlköğretim Okulları Müzik Dersi Öğretiminin Amaçları	39
1.2. Üçüncü Devre Amaçları (6. 7. 8. Sınıflar)	41
1.3. Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler	42
1.4. Müzik Öğretmelerinin Uygulamada Karşılaştığı Güçlükler	44
2. MÜZİK ÖĞRETİMİNE FARKLI YAKLAŞIMLAR	46
3. MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	47

3.1. Suzuki Yöntemi	47
3.2. Orff Metodu	49

III. BÖLÜM

MÜZİKAL ZEKÂ İLE İLGİLİ UYGULAMALI ÇALIŞMA VE BULGULAR

1.YÖNTEM	50
1.1. Araştırma Modeli	50
1.2. Evren – Örneklem	51
2.VERİLERİN TOPLANMASI	52
2.1. Öğrenci Tanıma Formu	53
2.2. Öğrencilere Yönelik Çoklu Zeka Belirleme Envanteri	53
2.3. Yıl Sonu Notu	54
2.4. Anketlerin Uygulanması	55
3. VERİLERİN ANALİZİ	55
4. BULGULAR	56
4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bulgular	56
4.2. Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri Ve Akademik Başarı Düzeylerine İlişkin Bulgular	66
4.2.1. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Baskın Olan Zekâ Alanları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	66
4.2.2. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	69
4.2.3. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Çoklu Zeka Envanterine Göre Baskın Oldukları Zeka Alanları Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	70
4.2.4. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Aileye Katkıda Bulunmak İçin Çalışıp Çalışmadığına Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	71
4.2.5. Müzikal Zekâyâ Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Kardeş Sayısına Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	72

4.2.6. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Annenin Öğrenim Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	73
4.2.7. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Babanın Mesleğine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	74
4.2.8. Müzikal Zekâya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Ailenin Aylık Gelirine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	75
4.2.9. Müzikal Zekâya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Oturdıkları Evin Kime Ait Olduğuna Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	78
KAYNAKÇA	85
ÖZGEÇMİŞ	90
EKLER	91
EK 1. Öğrenci Tanıma Anketi	92
EK 2. Çoklu Zeka Belirleme Envanteri	95
EK 3. Anket İzni 1	97
EK 4. Anket İzni 2	98

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Çoklu Zekâ Kuramından Önce ve Sonra	28
Tablo 2. Çoklu Zekâlar ve 7 Farklı Öğrenme Stili	30
Tablo 3. Çoklu Zekâları Geliştirmek İçin Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü	35
Tablo 4. Notlar ve puanlar	54
Tablo5. Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okulların sosyoekonomik seviyelerine göre dağılımı	56
Tablo 6. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	56
Tablo 7. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı	56
Tablo 8. Öğrencilerin Doğum yerlerine göre bölgesel olarak dağılımı	57
Tablo 9. Öğrencilerin Nüfusa kayıtlı oldukları yerlere göre dağılımı	57
Tablo 10. Öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı	57
Tablo 11. Öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduklarına göre dağılımı	58
Tablo 12. Öğrencilerin bir yıl içindeki devamsızlık durumlarına göre dağılımı	58
Tablo 13. Öğrencilerin anne babalarının birliktelik durumuna göre dağılımı	58
Tablo 14. Öğrencilerin annelerinin yaşlarına göre dağılımı	58
Tablo 15. Öğrencilerinin babalarının yaşlarına göre dağılımı	59
Tablo 16. Öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre dağılımı	59
Tablo 17. Öğrencilerin baba öğrenim durumuna göre dağılımı	59
Tablo 18. Öğrencilerin anne meslek guruplarına göre dağılımı	60
Tablo 19. Öğrencilerin baba meslek guruplarına göre dağılımı	60
Tablo 20. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirine göre dağılımı	60
Tablo 21. Öğrencilerin aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışma durumlarına göre dağılımı	61
Tablo 22. Öğrencilerin ailelerinin İstanbul da yaşadıkları yıllara göre dağılımı	61
Tablo 23. Öğrencilerin oturdukları evin kendilerine ait olup olmadığına göre dağılımı	61
Tablo 24. Öğrencilerin evlerindeki oda sayısına göre dağılımı	62
Tablo 25. Öğrencilerin kendilerine ait odalarının olup olmamasına göre dağılımı	62
Tablo 26. Öğrencilerin bir günde televizyon karşısında geçirdikleri süreye göre dağılımı	62
Tablo 27. Öğrencilerin bilgisayar sahibi olup olmadıklarına göre dağılımı	62
Tablo 28. Öğrencilerin bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süreye göre dağılımı	63
Tablo 29. Öğrencilerin okulunu sevme durumuna göre dağılımı	63

Tablo 30. Öğrencilerin sınıf rehber öğretmenlerini sevmelerine göre dağılımı	63
Tablo 31. Öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkisini tanımlama durumuna göre dağılımı	63
Tablo 32. Öğrencilerin sevdikleri derslere göre dağılımı	64
Tablo 33. Öğrencilerin en başarılı oldukları derslere göre dağılımları	64
Tablo 34. Öğrencilerin başarısız oldukları derslere göre dağılımı	65
Tablo 35. Öğrencilerin baskın oldukları zekâ alanlarına göre dağılımları	65
Tablo 36. Öğrencilerin Akademik başarı ortalamalarına göre başarı dağılımı	65
Tablo 37. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin Çoklu Zekâ Belirleme Envanterine göre baskın olan zekâ alanlarından en yüksek orana sahip olan zeka alanına ilişkin bulgular	66
Tablo 38. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesi ile Çoklu Zeka Alanları Gözlem Formu'na Göre Çoklu Zekâ Alanları Arasındaki İlişki	66
Tablo 39. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesi Arasındaki İlişki	69
Tablo 40. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları dikkate alınarak baskın oldukları zekâ grupları arasında başarılı öğrenci sayısına göre yapılan sıralama	69
Tablo 41. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları dikkate alınarak baskın olan zekâ grupları arasında sıralama	70
Tablo 42. Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu'na Göre Çoklu Zekâ Alanları ile Öğrencilerin Cinsiyeti Arasındaki İlişki	71
Tablo 43. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Aileye Katkıda Bulunmak İçin Çalışıp Çalışmadığı Arasındaki İlişki	72
Tablo 44. Müzikal Zekâya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki	72
Tablo 45. Müzikal Zekâya Ait Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Annenin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki	73
Tablo 46. Müzikal Zekaya Ait Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Babanın Mesleği Arasındaki İlişki	74
Tablo 47. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Ailenin Aylık Geliri Arasındaki İlişki	75
Tablo 48. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Oturdukları Evin Kime Ait Olduğu Arasındaki İlişki	76

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK	Türk Dil Kurumu
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Agk.	Adı Geçen Kaynak
ÇZK	Çoklu Zekâ Kuramı
Agm.	Adı Geçen Makale
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
OKS	Ortaöğretim Kurumları Sınavı
ÖSS	Öğrenci Seçme Sınavı
DPYS	Devlet Parasız Yatılı Sınavı
D.J	Disc Jokey
T.V.	Televizyon
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa

GİRİŞ

Çoklu zekâ kuramı ilk kez Howard Gardner tarafından ortaya konulmuştur. Kurama göre zekâ sekiz çeşide ayrılmış ve her zekânın diğerleriyle eşit öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Çoklu zekâ kuramı insanlardaki zekâ alanlarını ortaya çıkarmak ve onları geliştirebilmeyi amaçlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı çoklu zekâ kuramını Eğitim sistemimize 2005- 2006 yılında uygulamaya sokmuştur. Çoklu zekâ kuramının eğitim sistemimize girmesi her öğrencinin farklı bir zekâ alanına sahip olduğunu ve öğrencilerin bu zekâ alanlarına göre değerlendirilmeleri gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu sayede öğrenciler bireysel farklılıklarını bilerek kendine güvenen, kendisi hakkındaki kararları verebilen ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişeceklerdir.

Çoklu zekâ kuramını içeren sekiz zekâ türünden biri de müzikal zekâdır. Bu zekâ türüne ait bireyler müziğe karşı daha duyarlı ve farklı bir açıdan bakarlar. Enstrüman çalmayı öğrenebilme, doğru tekniklerle şarkı söyleyebilme ve akademik açıdan müziğe bilimsel olarak yaklaşabilme bu zekâ türlerine ait bireylerde daha kolay olmaktadır.

Çoklu zekâ kuramının eğitim sistemimizde uygulanabilirliği sayesinde müzikal zekâyâ sahip öğrenciler yetenekleri doğrultusunda daha iyi bir eğitim alabilecek ve ulusal müziğimizi daha güzel ve doğru bir noktaya taşıyabileceklerdir. Bu yönde yapılacak olan araştırmaların müzikal zekâyâ sahip öğrencilere ve müzikal zekâyâ sahip olan öğrencileri yetiştirecek bireylere faydalı olacağını düşünüyorum.

Bu araştırmanın amacı müzikal zekâyâ sahip olan ilkokul 2. kademe öğrencilerinin akademik başarılarının hangi düzeyde olduğunu ve diğer zekâ alanlarına sahip öğrencilerin akademik başarılarına oranla hangi düzeyde olduğu belirlemektir.

Bu amacın yanı sıra müzikal zekâyâ sahip öğrencilerin akademik başarılarının cinsiyet, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk oldukları, okuldaki devam-devamsızlık durumu, anne babalarının özlük durumu, anne babalarının birliktelik durumu, anne babalarının yaşları, anne babalarının öğrenim durumu, anne babalarının meslekleri, ailenin aylık geliri, öğrencilerin ailelerine katkıda bulunmak için çalışıp çalışmadıkları, buldukları şehirde

yaşadıkları süre, oturdukları evin kime ait olduğu, Kendisine ait odasının olup olmadığı, bir günde televizyon başında geçirdikleri süre, evinde bilgisayar olup olmadığı, bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süre, okulunu sevip sevmedikleri, sınıf rehber öğretmenlerini sevip sevmedikleri, sınıf rehber öğretmenleriyle ilişkilerinin nasıl olduğu, arkadaşlarıyla ilişkilerinin nasıl olduğu, açısından farklılık gösterip göstermediğini bulmayı amaçlamaktadır.

I. BÖLÜM

ZEKÂ VE ÇOKLU ZEKÂ KURAMI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. ZEKÂ

1.1. Zekânın Tanımı

Zekâ, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlık, dirayet, zeyreklik,”¹ olarak açıklanırken, Meydan Larousse Ansiklopedisi’nde “usa vurma, yargılama ve anlama yetisi”² anlamına gelmektedir. İlişkileri kavrama yeteneği olarak özetlenebilecek “zekâ”, yıllardır farklı kişilerce, farklı şekillerde tanımlanarak, üzerinde sayısız çalışmalar yapılmış soyut bir kavramdır. “Günümüze dek araştırmacılar bireylerin zihinsel yapılarına ve davranışlarına bakarak zekâ üzerinde fikirler yürütmüşlerdir. Buna göre zekâ, kimi zaman bir testten alınan puan, kimi zaman çevreye uyum sağlama, kimi zaman da problem çözme olarak düşünülmüştür. Bu kuramlarda, çoğunlukla dil, matematik ve mekanik gibi yeteneklerle, verilen yeni bir problem durumunun çözülebilmesi ölçüt alınmıştır.”³

Spearman’ zekayı şu şekilde tanımlamıştır. “Bütün zihinsel etkinliklerde rol oynayan genel bir zekâ vardır ve buna “g” faktörü (genel faktör) denir. Belirli zihinsel etkinliğin gösterilebilmesi için genel zihinsel yeteneğin dışında gerek duyulan zihin gücüne “s” faktörü (özel faktör) denir. Zekâyı ölçmek g’ yi ölçmektir”⁴

Thorndike ise zekayı farklı bir açıdan ele almıştır. “Thorndike’a göre zekâ birbirinden ayrı faktörlerden meydana gelmektedir. Faktörler birbirinden bağımsızdırlar. Bu durumda genel bir zekânın sözü edilemez.”⁵

Zekâyı tanımlayan bir diğer isimde Piaget’dir. “Piaget zekâyı, organizmanın çevreye uyum sağlaması olarak tanımlamıştır.”⁶

¹ TDK. Türkçe Sözlük, Cilt.2, İstanbul, 1992, s.1667.

² Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Cilt.20, İstanbul 1992, s.458.

³ Bümen, N.T., Okulda Çoklu Zeka Kuramı, Ankara, 2004, s.1.

⁴ Selçuk, Z.- Kayılı, H.- Okut, L., Çoklu Zeka Uygulamaları, Ankara, 2004, s.2.

⁵ Demirel, Ö.- Başbay, A.- Erdem, E., Eğitimde Çoklu Zeka Kuram ve Uygulama, Ankara, 2006, s.9.

⁶ Senemoğlu, N., Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, 11. Baskı, Ankara, 2005, s.34.

“Zekâyla ilgili olarak Ceci “Biyolojik yaklaşımı savunmuştur. Genel zekâ ya da “g” faktörü biçiminde tanımlanan tek bir zekâ kavramına karşı çıkmış, zekâyı biyolojik temelleri olan çoklu bilişsel potansiyel, bağlam ve bilgi bütünlüğünde değerlendirmiştir.”⁷

Zeka alanında çalışmalar yapan bir başka bilim adamı ise Howard Gardner’dır.

Howard Gardner zekâyı “bir ya da birden fazla kültürel çerçeve içinde değerlendirilen bir sorun çözme ya da ürün yaratma becerisidir.”⁸ şeklinde tanımlamıştır.

1.2. Zekâ Hakkında Yapılan Modern Çalışmalara Kısa Bir Bakış

Zekâ alanındaki ilk modern çalışmanın Avrupa’da yapıldığı bilinmektedir. Birçok bilim adamı zekâ ve zekânın ölçümü konusunda çeşitli çalışmalar yapmışlardır.

“Zekâyı ilk kez Galton (1821-1911) ölçmeye çalışmıştır. Bu çalışmada temel duyarların duyarlılığı incelenmiş; zekâ bilgileri yapılaşdırma ve kullanma olarak ele alınmıştır.”⁹

Alfred Binet’in yaptığı çalışmalar zekanın ölçülmesi konusunda ilerleme kaydedilmesini sağlamıştır.

“1904 yılında Fransız Halk Eğitim Bakanlığı psikologlarından Alfred Binet ve bir grup bilim adamından ilköğretim öğrencilerinden zor öğrenen öğrencilerin tespit edilmesini istedi. Risk altında denilen bu öğrencilerin ayrı bir uygulamaya tabi tutulması amaçlanmaktaydı. Bu uygulamalar sonucunda bir çeşit zekâ testi geliştirildi. Bu test daha sonra ABD’ de IQ testi olarak uygulandı.”¹⁰ Binet ve arkadaşlarının bu çabaları ilk zekâ testlerinin ortaya çıkmasına ışık tutmuştur. “Ancak zekâyâ ilişkin olarak geliştirilen geleneksel yapıdaki bu anlayış ve “IQ tarzı Düşünme” sonucu insanlar genel olarak iki kategoriye ayrılmaktadırlar.

Zeki Olanlar

⁷ Selçuk-Kayılı-Okut, a.g.k., s.3.

⁸ Gardner, H., Zihin Çerçeveleri Çoklu Zeka Kuramı, (çev. Kılıç, E.), (Orijinal baskı tarihi.1983), İstanbul, 2004, s.x.i.

⁹ Ülgen, G., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1997, s.26.

¹⁰ Boydak, A., Öğrenme Stilleri, İstanbul, 2001, s.105.

Zeki Olmayanlar

IQ testleri de bir bireyin zeki kişiler arasında yer alıp almadığını belirleyen yegâne kriterdir. Yani bir bireyin zeki olup olmaması konusunda IQ tek ve değişmez bir belirleyicidir. Dahası bireyler doğuştan zekidirler ya da değildirler ve onların bu durumunu değiştirebilmek için yapılabilecek hiçbir şey yoktur”¹¹

IQ testlerinin belirleyicilikte sınırlı kalması bilim adamlarını daha farklı çalışmalar yapmaya itmiştir. “Zekâyı bireyin amaçlı davranma, mantıklı düşünme ve çevresinde ilişkilerinde etkili olma kapasitesinin tümü olarak tanımlayan Wechsler, ilk önce yetişkinler için WAISR, daha sonra da çocuklar için WISC zekâ ölçeklerini hazırlamıştır.”¹²

Bilim adamları IQ testlerinin zekayı ölçmesinde sınırlı ve yetersiz kalması nedeniyle zeka ile ilgili kuramsal çalışmalar yaparak ve zekayı çok faktörlü nitelendirip araştırmalarını bu yöne kaydırarak zekanın ölçümünde yeni yöntemler bulmaya çalışmışlardır.

“Zekâyı ilk kez kuramsal düzeyde inceleyen psikolog ise Guilford’ dur.”¹³

Guilford zekayı çok faktörlü olarak nitelendirmiş, zekanın tek bir faktörle ölçülerek insanların zeki olup olmadığı hakkında karar veren anlayışı reddetmiş ve çalışmalarını bu yönde yapmıştır. “Guilford zekâya ilişkin bu çok faktörlü kuramında 120 faktör ele almış ve günümüzdeki sosyal ve öze dönük zekâların temelini oluşturacak görüşleri ortaya koymuştur.”¹⁴ “Genellikle Guilford’un modeli eni 6, boyu 4, yüksekliği 5 birim (küp) olan bir küp şeklinde gösterilir ve küp kuramı denir.”¹⁵

Guilford’un zekanın tanımı, ölçülmesi ve geliştirilmesi hakkında yaptığı çalışmalar zeka alanında yapılan diğer araştırmalara farklı bir yön vermiştir.

Gardner ise zekaya ve zeka ölçümüne yine çok faktörlü ancak daha farklı bir açıdan bakarak zeka anlayışının günümüzdeki son şeklini almasını sağlamıştır.

¹¹ Saban, A., Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi, Ankara, 2001, s.4.

¹² Aydın, B., Çocuk ve Ergen Psikolojisi, İstanbul, 1997, s.65.

¹³ Ülgen, a.g.k., s. 26.

¹⁴ Bümen, a.g.k., s.3.

¹⁵ Bacanlı, H., Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme, 2. Baskı, Ankara, 1999, s.85.

“Gardner (1983,1999) insan zekâsının objektif bir şekilde ölçülebileceği tezini savunan geleneksel anlayışı eleştirerek, zekânın tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yetenekleri içerdiğini ileri sürmektedir”¹⁶

Gardner zeka alanında yaptığı çalışmalarla zekaya kuramsal ve çok faktörlü yaklaşmanın gerekliliğini ortaya koymakla beraber zekaya ilişkin eski anlayışların eksiklerini ortaya çıkarmış, zeka ile ilgili araştırmalar yapan bilim adamlarının çalışmalarına yeni bir pencere açmıştır.

“Nöropsikoloji ve gelişim uzmanı Gardner, geleneksel zekâ anlayışını inceledikten sonra, 70 li ve 80 li yıllarda bireylerin bilişsel kapasitelerini araştırmaya başlamıştır. Boston Üniversitesi’ ndeyken yeteneklerin örüntüsünü anlamaya, bilişsel ya da duyuşsal kazaların etkilerini belirlemeye çalışmıştır. Aynı zamanda Harvard Üniversitesi’nde “Project Zero” adlı projede normal ve üstün yetenekli çocuklarla ilgili araştırmalar yapmış, bilişsel yeteneklerin gelişimini incelemiştir. Bu çalışmalar sırasında psikometrik bakış açısıyla açıklanamayan farklı bir şeyler gözlediğini fark etmiştir.”¹⁷

Gardner yaptığı araştırmalar sonucunda zekanın bir tek yönden ele alınmasının ve zekayı tek bir kavram adı altında isimlendirmenin ve yorumlamanın yanlış olacağını belirterek, farklı zeka alanlarından bahsetmiş ve bu zeka alanları hakkında bilgi vermiştir.“Gardner ilk başta bireyin belirlenebilen yedi zekâsı olduğunu söylemiş, daha sonra buna bir yenisini ekleyerek sayıyı sekize çıkartmıştır. Bu kesin bir sayı değildir. Bu alandaki çalışmalar devam etmektedir.”¹⁸ Özetlemek gerekirse, 1980'lere kadar bir insanın zeki olduğunu ya da olmadığını söyleyebilmek için çeşitli testlere başvuruluyordu. “1900'lü yılların başlarından 1980'li yıllara kadar, dünya eğitimcileri yoğunlukla, insanlarda IQ denilen yalnızca Matematiksel-Mantıksal ve Sözel-Dilsel becerilerin işlendiği zekâ kavramı üzerinde çalıştılar.”¹⁹

Ancak Gardner’ın çoklu zeka kuramını ortaya atmasıyla beraber insanların zeki oldukları ya da olmadıklarının belirlenmesi değil, bireylerin nasıl bir zeka türüne sahip olduklarının belirlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmış oldu. Çoklu zekâ kuramı ortaya atılana

¹⁶ Saban, a.g.k. s.4.

¹⁷ Bümen, a.g.k., s.4.

¹⁸ Küçükahmet, L., Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, 2001, s.33.

¹⁹ Yavuz, K.E., Eğitim- Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları, Ankara, 2004, s.4.

kadar, zekâ konusundaki modern çalışmalar, insanın doğuştan gelen belli bir zekâyâ sahip olduğu, yaşamını onunla sürdürdüğü ön kabulüyle hareket etmiştir.

2. ÇOKLU ZEKÂ KURAMI

2.1. Çoklu Zekâ Kuramının Ortaya Çıkışı

Sağlıklı bir toplumun inşa edilmesi için en önemli araç bireylerin eğitimidir. Eğitimde izlenecek yol ve yöntemlerin belirlenmesi için ise, insan beyni ve işleyişi hakkında birçok tanımın yapılmış olması gerekir. Öğrenmenin birinci aracı olan beynin tanımlanması, işleyiş şekli, zekânın nasıl ölçümlenebileceği gibi konular psikoloji, psikiyatri, nöroloji gibi insan zihni ve beyniyle birebir ilgilenen bilimlerin konusudur. Eğitim bilimi, bu bilim dallarında yapılan araştırma, tespit ve önermelerden faydalanarak sağlıklı bir toplum inşa edilmesi görevini üstlenir.

“Howard Gardner’ın 1983 yılında *Frames of Mind the: theory of Multiple intelligences* (Düşünüş biçimi: Çok boyutlu zekâ kuramı) adlı eserinde ortaya koyduğu ‘Çok boyutlu zekâ kuramı’ zekânın toplumlar ve eğitim üzerinde yıllardır sürüp giden etkisini yani sadece dil ve matematik zekâsını hesaba katan klasik zekâ testi ve zekâ tanımlamasını tarihe karıştırmıştır.”²⁰

Gardner’ın, çoklu zeka kuramını oluştururken pek çok bilimsel araştırma sonucundan faydalandığını ve bir araya getirdiği bulgularla yeni bir kuram geliştirdiğini kendi sözlerinden anlıyoruz ;

“1983 yılında ‘Zihnin Yapısı: Çoklu Zekâ Teorisi’ adlı kitabımın basılması akademik kariyerimde bir dönüm noktası oldu. O zamanlar, bu çalışmanın farklı bilim dallarından derlenen bilgilerin bir sentezi olduğunu düşünmüştüm. Geriye dönüp baktığımda Zihnin Yapısı’nın önceki kitaplarımdan farklı olduğunu anlıyorum. Bu kitapta herkesin üzerinde anlaştığı bir zekâ tanımına karşı çıkmış ve geleneksel bakış açısına karşıt fikirler öne sürmüştüm. Üzerinde bir hayli çalıştığım düşüncelerim epeyce eleştiri almıştı.”²¹

²⁰ Demirel, Ö., Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı, Geliştirilmiş 12. baskı, Ankara, 2007, s.139.

²¹ Gardner, H., Geleceği İnşa edecek Beş Zihin, (Çev. Şar, F.-Gül, H.,A.) 1. baskı, İstanbul, 2007, s.15.

Çoklu zeka kuramını ortaya atan Gardner kuramın oluşumu sırasında farklı özelliklere sahip olan bireylerle de çalışarak zeka alanları hakkında daha fazla bilgi edinme yoluna gitmiştir. Edindiği bu bilgiler ışığında da çoklu zeka kuramının bugünkü son şeklini alması sağlanmıştır.

“Gardner, bir insanın felç olduğunda beynin belirli bir kısmının hasara uğradığını ve beynin bu hasarı hangi kısmının yaptığını söylediğini ifade etmektedir. Müziksel yeteneğini kaybeden insanlar halen konuşabilmekte, dilsel yeteneğini kaybeden insanlar da halen şarkı söyleyebilmektedirler. Bir yetenek kaybedildiğinde diğerleri korunabilmektedir. Öyleyse insanların tek bir zekâya sahip olmaları mümkün değildir. Bu, Gardner’ı, sadece beyin araştırmaları dünyasına götüren bir anlayış değil aynı zamanda da ÇZK’na götüren temel neden olmuştur.”²²

Howard Gardner’in yaptığı çalışmalar sonucunda ortaya çıkan çoklu zekâ teorisi zekâya çoğul bir bakış açısı getirmiştir. Yani “çoklu zekâ teorisine göre tek bir akıl, tek bir zekâ, tek bir problem çözme kapasitesinin olduğunu düşünmek yanıltıcı olmaktadır.”²³ Buradan yola çıkarak Gardner’in ortaya atmış olduğu çoklu zeka kuramının kişilerde farklı zekaların olduğunu ve bu nedenle öncelikle insanların sahip oldukları bu zekaların keşfedilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur diyebiliriz.

“Çoklu zekâ kuramına göre sadece bir ya da birkaç zekâ alanı değil, tüm zekâ alanları önemlidir.”²⁴

2.2. Çoklu Zekâ Nedir?

Çoklu zekâ teorisinin yaklaşımına göre zekâ; “İnsanın problem çözme ya da bir ya da birden fazla kültürce değer verilen bir şeyler yapma yeteneğidir.”²⁵ Çoklu zekâ teorisi, zekânın tek bir boyutta olmadığını, aksine her bireyin farklı derecelerde, çeşitli zekâlara sahip olduğunu kabul eder. Bu durum da insanların sahip oldukları zekalar doğrultusunda bir üstünlük anlayışını reddetmektedir.

²² Tarman, S., “Program Geliştirme Sürecinde Çoklu Zeka Kuramının Yeri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1999, s.13.

²³ http://howardgardner.com/papers/documentes/MI%20after%20Feb_03HG.pdf. (27.03.2008)

²⁴ Vural, B., Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zeka, İstanbul, 3. Baskı, 2005, s.21.

²⁵ Checkley, K., “Çoklu Zeka Kuramı Üzerine Howard Gardner’le Söyleşi”, (Çev.Tarman, S.), Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı. 65, İstanbul, 2000, s.11.

“Hayatı ilginç kılan ise her bir zekâ alanında aynı güçte olmadığımız ve hepimizin aynı zekâ bileşimine sahip olmayışımızdır. Nasıl ki hepimiz görünüş olarak birbirimizden ayrılıyorsak ve farklı kişiliklerimiz var ise, aynı şekilde hepimizin de farklı zekâları vardır.”²⁶ Bir başka deyişle her insan birbirinden farklı zeka alanlarına sahip olabilir ancak bu bireylerin zekasal anlamda birbirlerine karşı üstün olup olmadıkları konusunda ölçüt değildir.

Gardner yukarıda bahsedilen nedenler doğrultusunda ve çalışmalarıyla belirlemiş olduğu ölçütlere uyarak 7 farklı zekâ tanımlamıştır. Ancak bu sayının netliği hakkında belirleyici herhangi bir hükümde de bulunmamıştır. “Gardner bu kuramı ilk olarak ileri sürdüğü yıllarda zekânın yediden daha fazla sayıda olabileceğini ileri sürmüştür.”²⁷ Bu nedenle Gardner çoklu zeka teorisi hakkında çalışmalarını devam ettirmiş ve sekizinci bir zekanın olabilirliği hakkında araştırmalar yapmıştır, Yaptığı bu çalışmalar Gardner’ı doğa zekasını bulmaya götürmüştür. “1995 yılında doğa zekâsı (doğadaki nesnelere tanıma ve sıralama becerisi) 8. zekâ olarak kabul edildi ve üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.”²⁸

Sahip olunan zekâların her biri yaşam sırasında bireyler arasındaki farkları belirlemede yol gösterici olacağı gibi, zeka alanları konusunda yapılan çalışmalar da bireylerin yaşamlarına doğru bir yön vermeleri açısından onlara yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

2.3. Çoklu Zekâ Teorisi’nde Zekâ ve Zekâ’nın Özellikleri

Çoklu zekâ teorisi zekâ olgusuna eski yaklaşımı değiştirmiş ve yeni yaklaşımıyla zekâyı yeniden tanımlamıştır. Kuramın yeni getirdiği tanımla zekânın özellikleri şunlardır:

1. Her insan kendi zekâsını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir.
2. Zekâ sadece değişmekle kalmaz, aynı zamanda başkalarına da öğretilir.
3. Zekâ insandaki beyin zihin sistemlerinin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur.
4. Zekâ, Çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür.
5. Her insan çeşitli zekâ alanlarının tümüne sahiptir.
6. Her insan çeşitli zekâ alanlarından her birini yeterli düzeyde geliştirebilir.

²⁶ Checkley, a.g.m., s.12.

²⁷ Demirel-Başbay-Erdem, a.g.k., s.15.

²⁸ Yavuz, a.g.k., s.15.

7. Çeşitli zekâ alanları genellikle bir arada ve belli bir uyum içinde çalışırlar.
8. Bir insanın her alanda zeki olabilmesinin birçok yolu bulunmaktadır.”²⁹

2.4. Çoklu Zekânın İlkeleri

Gardner’ın kuramı üzerinde ciddi çalışmalar yapan araştırmacılar ve eğitimciler edinilen bilgi ve deneyimlerle “Çoklu Zekâ Teorisi İlkeleri”ni bir başlık altında toplamış ve şöyle açıklamıştır:

- “- İnsanlar çok farklı zeka türlerine sahiptirler.
- Her insan aktif olarak kullandığı zekâları ile özel bir karışıma sahiptir.
- Her insanın kendine özgü bir zekâ profili vardır.
- Zekâların her biri insanda farklı bir gelişim sürecine sahiptir.
- Bütün zekâlar dinamiktir.
- İnsandaki zekâlar tanımlanabilir ve geliştirilebilir.
- Her insan kendi zekâsını geliştirmek ve tanımak fırsatına sahiptir.
- Her bir zekânın gelişimi kendi içinde değerlendirilmelidir.
- Her bir zekâ hafıza, dikkat, algı ve problem çözme açısından farklı bir sisteme sahiptir.
- Bir Kişisel altyapı, kültür, kalıtım, inançlar zekâların gelişimi üzerinde etkiye sahiptir.
- Bütün zekâlar, insanın kendini gerçekleştirme yolunda farklı ve özel kaynaklardır.
- İnsan gelişimini değerlendiren tüm bilimsel teoriler çoklu zekâ teorisini desteklemektedir.
- Şu anda bilinen zekâ türlerinden daha farklı zekâlar da olabilir.
- Yaşamda hiçbir aktivite yoktur ki tek bir zekâ bölümü içersin.
- Yaptığımız çok basit işlerde bile farklı zekâ bölümlerini kullanırız.
- Her birey dinamik zekânın eşsiz bir karışımıdır.
- Zekânın gelişimi gerek bireysel gerekse bireyler arasında çok çeşitlilik gösterir.
- Çoklu zekâ özleştirilebilir ve tanımlanabilir.
- Her birey çok yönlü zekâyı tanıma ve geliştirme olanaklarına sahip olmayı hak eder.
- Zekâlardan birinin kullanımı, diğerinin artırılması için kullanılabilir.
- Geçmişteki kişisel yaşantıların yoğunluğu ve ayrışması, tüm zekâlarda bilgi inançlar ve beceri için kritiktir.

²⁹ Selçuk-Kayılı-Okut, a.g.k., s.12.

- Tüm zekâlar, yaş ya da çevre farkı gözetmeksizin, insani niteliklerin artmasını, farklı kaynaklar ve potansiyel kapasiteler sağlar.
- Saf bir zekâ çok seyrek görülür.
- Gelişimsel Teori, Çok Yönlü Zekâ Teorisi'ni uygular.
- Çok yönlü zekâ hakkındaki bilgilerimiz arttıkça tüm zekâ listeleri değişmeye adaydır.”³⁰

Yukarıda belirtilen “Çoklu Zekâ Teorisi İlkeleri”ni göz önünde bulundurduğumuzda gözümüze çarpan en önemli özellikler insanların farklı zekâ türlerine sahip olabileceği ve hiçbir zekânın bir diğerinden işlevsel olarak daha önemli olmadığıdır. Bir başka deyişle bireyin öğrenme yöntemi, baskın olduğu zekâ yapısına göre farklılık göstermektedir. Ayrıca insanların herhangi bir alanda çözmek zorunda oldukları bir problem için farklı zekâ alanlarından yararlandıkları da çoklu zekâ teorisi ilkelerinde açıkça belirtilmiştir. Bu da bizlere bireylerde baskın olan zekâdan başka diğer zekâ alanlarına ait bir takım özelliklerin olduğu yönünde ışık tutmaktadır.

3. ÇOKLU ZEKÂ ALANLARI VE ÖZELLİKLERİ

Gardner’ın çoklu zekâ teorisi insanın yedi farklı tür zekâ ile doğmuş olduğu, bunların özerk ve birbirlerinden önemli ölçüde bağımsız oldukları görüşünden yola çıkar. Daha sonraki araştırmaları sırasında teorisine yeni bir zekâ alanı daha ekler. Çoklu zekâ teorisi bu açıdan gelişmeye açık bir teoridir.

Çoklu zekânın özelliklerinde de belirtildiği gibi Gardner’ın ortaya koyduğu zekâ alanları statik değildir, yönlendirilip geliştirilebilecek nitelik taşır. Verilen eğitim ve hayatsal deneyimle insanın çoklu zekâ yapısı zaman içinde farklı biçimlenebilir.

“Yapılan araştırmalar bütün insanların bu zekâ türlerinin hepsine birden sahip olduğunu ancak tümünü birden eşit olarak geliştiremediğini göstermektedir. Bunun için bu zekâ türlerinin etkin olarak nasıl kullanılacağı bilinmemektedir. Hatta çoğu zaman bunlardan biri çok daha güçlü ve diğerlerine göre daha çok gelişmiştir. Ancak bunun yanı sıra içimizde,

³⁰ Büyükalan, F.S., “Çoklu Zeka Kuramı”, Eğitim ve Denetim Dergisi, Sayı.1, Ankara, 2003, s.9.

zekâların tamamını harekete geçirme yeteneği vardır. Kavrama, düşünme ve biliş gücümüz bu sayede geliştirilir.”³¹

Howard Gardner in çoklu zekâ kuramı başlığı altında belirtmiş olduğu zekâ türleri şunlardır.

- “1. Sözel/Dilsel Zekâ
2. Mantıksal/Matematiksel zekâ
3. Görsel/Uzamsal (Mekânsal) Zekâ
4. Bedensel/Kinestetik (Devinduyusal) Zekâ
5. Müziksel-Ritmik Zekâ
6. Sosyal Zekâ
7. İçsel Zekâ
8. Doğa Zekâsı”³² Doğacı zekâ türü kurama daha sonraki yıllarda (1995) eklenmiştir.

Howard Gardner’in ortaya attığı çoklu zekâ kuramına ait zekâları tek tek ele aldığımızda şu bilgilere ulaşırız.

3.1. Sözel / Dilsel Zekâ

“Sözcükler zekâsı ya da dilin temel işlemlerini açıkça kullanabilme yeteneğidir. Okuma, yazma, dinleme ve konuşma ile iletişim sağlayarak, bu zekânın en belirgin özellikleri kullanılır. Daha önemlisi, dil zekâsının kullanımı, önceki bilgiyi ve anlamayı yeni bilgiye bağlamaya yardımcı olmakta ve bağlantının nasıl olduğunu açıklamaktadır.

Dil zekâsı iletinin bireysel olarak algılanmasını sağlar. Okullarda bu zekâ türüne çok değer verilir.”³³

Sözel/dil zekası çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarında kullanılan IQ testi uygulamasında, bireyin zeka seviyesinin ölçülmesinde belirleyici bir rol oynamıştır.

Saban’a göre çoklu zekâ alanlarından sözel/dil zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

³¹ Tarman, a.g.k., s.21.

³² Saban, a.g.k., s.6.

³³ Bümen, a.g.k., s.9.

- “ 1 Normal öğrencilerden daha iyi yazar.
- 2 Uzun hikayeler ve fıkralar anlatır.
- 3 İsimler, yerler ve tarihler hakkında daha iyi bir hafızaya sahiptir.
- 4 Yaşına uygun kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz eder.
- 5 Yaşına göre iyi bir kelime hazinesine sahiptir.
- 6 Başkaları ile yüksek düzeyde sözel iletişime girer.
- 7 Tekerlemeleri, anlamsız ritimleri ve kelime oyunlarını çok sever.
- 8 Kitap okumayı çok sever.
- 9 Öğrendiği yeni kelimeleri anlamlarına uygun olarak konuşma veya yazı dilinde kullanır.
- 10 Dinleyerek öğrenmeyi sever.”³⁴

Sözel/dil zekasını geliştirmek amacıyla okullarda Türkçe dersi okutulmaktadır. Bununla beraber okullarda ve okullar arası yapılan hızlı okuma, kompozisyon ve münazara yarışmaları öğrencilerin sözel/dil zekalarını geliştirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu zekayı harekete geçirmek için şu çalışmalar yapılabilir.

- “ - Hoşlandığınız bir hikâyeyi okuyun ve hikayenin sonunu kendiniz getirin.
- Birilerinin kendi fikirleri hakkındaki açıklamalarını dinleyin ve onlarla bir tartışmaya girin.
- Her gün, yeni ve ilginç bir kelimenin anlamını öğrenin ve onu kullanmaya çalışın.
- Sizi en çok ilgilendiren ve heyecanlandıran bir konuda bir söylev yapın.
- Bir dergiye abone olun ya da günlük olaylardan izlenimlerinizi bir günlüğe yazın.”³⁵

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Gazeteci, hukukçu, öğretmen, edebiyatçı, politikacı, çevirmen, şair, yazar gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

3.2. Mantıksal / Matematiksel Zekâ

“Mantıksal/matematiksel zekâ, bize çoğu kez “bilimsel düşünme” ya da tündengelimci düşünmeyi çağırır. Bunun yanı sıra tümevarımcı düşünme süreci de aynı

³⁴ Saban, a.g.k., s.7.

³⁵ Tarman, S., “Çoklu zeka Kuramı ve Zekânın Yedi Türü”, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı.58, İstanbul, 1998, s.13.

şekilde karışıktır. Tümevarımcı düşünme, objektif gözlemler yapma ve incelenen verilerden bir sonuç çıkarma, yargıya varma ve hipotez kurma yeteneğidir. Tümdengelimci düşünme, genel bir durumu, onun bütününe bakarak gözleme ve anlama yeteneğidir. Mantıksal/matematikselsel zekâ, problem çözme ya da yeni bir şeyin doğruluğunun tartışıldığı durumlarda harekete geçer.”³⁶

Matematikselsel zeka alanları baskın olan bireyler bulmaca çözme, satranç, çeşitli bilgisayar oyunları oynama gibi hobiler edinmekten zevk alırlar.

Matematikselsel zeka alanı da sözel zeka alanı gibi çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarında kullanılan IQ testi uygulamasında bireyin zeka seviyesinin ölçülmesi açısından belirleyici rol oynamıştır.

Selçuk, Kayılı ve Okut’ a göre zekâ türlerinden Mantıksal/matematikselsel zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

- “ 1 Makinelerin nasıl çalıştığına dair sorular sorar.
- 2 Aritmetik problemlerini kafadan hesaplar.
- 3 Matematik ve fen derslerinden hoşlanır.
- 4 Matematik oyunlarından hoşlanır.
- 5 Satranç ve benzeri strateji oyunlarını sever.
- 6 Mantık bulmacalarını, beyin jimnastiğini sever.
- 7 Bilgisayar oyunlarından hoşlanır.
- 8 Deneylerden ve yeni denemeler yapmaktan hoşlanır.
- 9 Arkadaşlarına oranla daha soyut düşünebilir.
- 10 Sebep sonuç ilişkilerini kurmaktan zevk alır.”³⁷

Matematikselsel zeka alanının gelişmesi için okullarda öğrencilere matematik dersi okutulmaktadır. Bununla beraber okullarda ve okullar arası yapılan matematik olimpiyatları, öğrencilerin matematikselsel zeka alanlarını geliştirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu zeka alanının harekete geçirilmesi amacıyla şu çalışmalar yapılabilir.

³⁶ Tarman, S., Müzik Eğitiminin Temelleri, Ankara, 2000, s.16.

³⁷ Selçuk-Kayılı-Okut, a.g.k., s.26.

- “ - Hobinizin 4 ana noktasını belirleyin ve bu ana noktaların her biri altında 4 başlık ve bu alt başlıkların her birinin altında da 4 alt nokta daha oluşturun.
- İki nesneyi kıyaslama ve karşılaştırma yoluyla çözümsel düşünme egzersizleri yapın. Örneğin bir daktilo ve bilgisayarın kendine has 4 tipik özelliğini ve sonra da bu iki nesnenin ortak 4 tipik özelliğini bulun.
- Genelde saçma olduğu düşünülen bazı konularda, gerekçeleri ile ikna edici bir açıklama yapın. Örneğin; futbolu basketbol topuyla oynamanın yararları vb.
- “Bilimsel yöntem” kullanımı gerektiren bir projede yer alın. Eğer bir aşçı değilseniz yemek yapmaya tarifin en başından başlayın.”³⁸

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Matematikçi, mühendis, muhasebeci, bilgisayar programcısı, bilim adamı, ekonomist gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

Sözel/dilsel ve mantıksal/matematikselsel zekâ ülkemizde yapılmakta olan OKS, SBS, ÖSS, DPYS, vb diğer sınavlar için temel oluşturmaktadır.

3.3. Görsel / Uzamsal (Mekânsal) Zekâ

“Uzaysal dünyayı canlandırma kapasitesidir.”³⁹ Görsel/ uzamsal zeka alanına sahip bireyler resim şekil ve görsel imgelerden yararlanırlar. Bu nedenle görsel/uzamsal zeka alanına sahip bireyler satranç, resim yapma, çeşitli koleksiyonlar yapma, fotoğrafçılık gibi hobiler edinmeyi severler.

“Bu zekânın temel dayanak noktası, zihinsel imgeler yapma ve biçimler oluşturma yanında görme alanını tüm ayrıntıları ile algılayabilmedir.”⁴⁰ Bir başka deyişle görsel uzamsal/ zeka “Şekil, renk, biçim ve dokunuşu zihin gözü ile görme ve bunları resim olarak somut temsillerine dönüştürme yeteneğidir.”⁴¹

Ayaydın’a göre zekâ türlerinden Görsel/Uzamsal zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

³⁸ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.13.

³⁹ Tuğrul, B.-Duran, E., “Her Çocuk Başarılı Olmak İçin Bir Şansa Sahiptir: Zekanın Çok Boyutluluğu ve Çoklu Zeka Kuramı”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.24, Ankara, 2003, ,s.226.

⁴⁰ Küçükahmet, a.g.k., s.31.

⁴¹ Bümen, a.g.k., s.12.

- “ 1 Renklere karşı duyarlıdır.
- 2 Harita tablo türü materyalleri daha kolay algılar.
- 3 Arkadaşlarına oranla daha fazla hayal kurar.
- 4 Resim yapmayı ve boyamayı çok sever.
- 5 Yap boz, logo gibi oyunlardan hoşlanır.
- 6 Daha önce gittiği yerleri kolayca hatırlar.
- 7 Bulmaca çözmekten hoşlanır.
- 8 Rüyalarını çok net ve ayrıntılarıyla hatırlar.
- 9 Resimli kitapları daha çok sever.
- 10 Kitaplarını defterlerini diğer materyalleri çizer.”⁴²

Görsel/uzamsal zeka alanının geliştirilebilmesi için okullarda öğrencilere resim ve iş eğitimi dersleri okutulmaktadır. Ayrıca okullarda ve okul arası yapılan resim yarışmaları da görsel/uzamsal zeka alanını geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu zeka alanın harekete geçirmek amacıyla şu etkinlikler yapılabilir;

- “ - Fikir veya düşüncelerinizi ifade etmek için “ estetik araçlarla ” (boya, kil, renkli ve keçeli kalemler gibi) çalışın. Örneğin; 21. yüzyılın neye benzeyeceği hakkındaki düşüncelerinizi bu araçlarla anlatın.
- Bilerek düş kurun; örneğin hayaliniz, ideal bir tatil yeri ve olabildiğince oranın görsel detaylarıyla ilgili olmalıdır.
- Hayal gücünüzü artıracak çalışmalar yapın; kendinizi tarihin farklı bir döneminde hayal edin veya kahramanınızla hayali bir sohbet yapın.
- Fikir veya düşüncelerinizi başkalarına anlatmak için resim, mimari, grafikler veya bir poster yapımı gibi çeşitli “tasarım becerileri” ni kullanın.”⁴³

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Ressam, karikatürist, resim öğretmeni, heykeltıraş, kameraman, fotoğrafçı, dekoratör gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

⁴² Ayaydın, A., “Çoklu Zeka Kuramı ve Görsel Sanatlar Eğitimi”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı.69, Ankara, 2005, s.43.

⁴³ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.14.

3.4. Bedensel / Kinestetik (Devinduyusal) Zekâ

“Bu tür zekâ alanı, bireyin vücudunu ve hareketlerini kullanım biçimini ifade eder. Koordinasyon, denge, esneklik ve hız gibi bazı fiziksel özelliklerin yanı sıra, beden dilini kullanma, vücuttaki farkındalığı genişletme, dokunsak nitelikteki bazı becerileri yerine getirmeye dayanmaktadır. Bu yaklaşım zihinsel ve fiziksel etkinliklerin birbirleriyle ilgisiz olduğu gibi yanlış inanışın karşısındadır.”⁴⁴

Bedensel zeka alanı baskın öğrencilerin fiziksel yapılarını kullanmaları ve vücut hareketlerinde kabiliyet ölçüleri diğer zeka alanlarına sahip çocuklara oranla daha fazladır. Ayrıca bedensel/ kinestetik zekaları olan bireyler dans, spor yapma, el sanatları tiyatro gibi hobiler edinmekten zevk alırlar

Saban’a göre zekâ türlerinden Bedensel/kinestetik zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır:

- “ 1 Bir veya birden fazla sportif faaliyette başarılıdır.
- 2 Bir yerde uzun süre kaldığında hareket etmeye ve kımıldamaya başlar.
- 3 Başkalarının jest, mimik ve yüz ifadelerini kolaylıkla taklit eder.
- 4 Gördüğü her nesneyi dokunarak inceleme ve analiz etme eğilimindedir.
- 5 Koşmayı, sıçramayı ve benzeri fiziksel hareketleri yapmayı çok sever.
- 6 El becerisi gerektiren etkinliklerde çok başarılıdır.
- 7 Kendini veya meramını anlatmada kendine özgü dramatik bir yolu vardır.
- 8 Çamurla oynamayı, yontmayı veya diğer devinimsel nitelikteki etkinliklere katılmayı sever.
- 9 Bir şeyi parçalarına ayırmayı ve onları tekrar birleştirmeyi çok sever.
- 10 Bir şeyi en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenir.”⁴⁵

Bedensel zekayı harekete geçirmek amacıyla öğrencilere okullarda Beden eğitimi dersi okutulmaktadır. Bunun dışında okullarda bulunan çeşitli spor dallarına ait okul takımları da öğrencilerin bu zeka alanlarını geliştirmeleri amacıyla kurulmaktadır. Yine okullarda ve okullar arası yapılan çeşitli spor dallarına ait müsabakalar öğrencilerin

⁴⁴ Ergül, O.K.-Alp, H.-Çamlıyer, H.-Çamlıyer, H., “Çoklu Zeka Kuramı ve Kinestetik Zekanın Önemi”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt.4, Sayı.2, Ankara,2007, s.8.

⁴⁵ Saban, a.g.k., s.11.

Bedensel/kinestetik zekalarını geliştirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu zeka alanını harekete geçirmek amacıyla öğrencilere şu etkinlikler uygulanabilir;

- “ - Dramatik bir oyunda görev alın; bir fikir, düşünce veya duyguyla ilgili bir rol yapın. Güncel olayları ya da modern buluşları inceleyerek mimiklerle anlatın (sessiz film oynamak gibi).
- Fiziksel etkinlik ve fazla devinim gerektiren, yarışma olmayan bir oyun oynayın; örneğin, düşündüklerini el-kol hareketleriyle ifade eden bir grup içindeki insanların isimlerini ğrenin.
- Halk dansı, koşma, yüzme ve yürüme gibi fiziksel etkinlik gerektiren aktivitelere katılın. Ruh halinizi değiştirmek yada karşılaştırmak için farklı yollardan yürümeyi deneyin.
- Vücudun bildikleri ve fonksiyonlarının nasıl olduğunun daha da farkına varmak için her gün yaptığınız ve fiziksel güç gerektiren kar küreme, çim biçme, tabak yıkama ve aracınızı park etme gibi işlerde dikkatlice kendinizi gözleyin.”⁴⁶

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileri yapacakları Beden eğitimi ğretmeni, teknik direktör, cerrah, balet, balerin, sporcu gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

3.5. Müziksel - Ritmik Zekâ

“Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, faklı sesleri tanıma ve yeni sesler, ritimler üretme becerisidir. Ritmik ve tonal kavramları tanıma ve kullanma, çevreden gelen seslere ve müzik aletlerine karşı duyarlılık kapasitelerini içerir.”⁴⁷

Müziksel zeka alanına sahip öğrenciler herhangi bir müziğe rahatlıkla ritim tutabilmekte ve bildikleri şarkılara, şarkının tonunun dışına çıkmadan eşlik edebilmektedirler.

“Müzik ve duygular arasındaki güçlü ilişki nedeniyle sınıf içinde müziği kullanma, öğrenmeye yol açan olumlu duygusal ortamın yaratılmasına yardım eder. Ayrıca, kimi parçalarının, dinleme konsantrasyon becerilerinin geliştirilmesinde de katkısı olduğu

⁴⁶ Tarman, “oklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.14.

⁴⁷ Büyükalan, a.g.m., s.9.

bilinmektedir. ABD de ki temel becerilere dönüş hareketi matematik fen ve okuma yazmaya daha çok zaman vermek amacıyla okullardaki müzik eğitimini geri plana atmıştır. Halbuki matematiksel ve bilimsel düşünmenin geliştirilmesi ile müzik eğitimi arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.”⁴⁸

Ülkemizdeki eğitim anlayışında da müzik eğitimine yeterli sürenin ayrılmaması müzikal zeka alanına sahip öğrencilerin zeka alanlarını geliştirmelerini engellemekte ve ileride ülkemizi müzikal anlamda temsil edecek bireylerin yetişmesinde engel teşkil etmektedir.

Müziksel zeka alanına yönelik etkinlikler öğrencilerin ilgilerini farklı bir alana çektiği için okul ortamına adaptasyonlarının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. ”¹⁷ ülkede, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin fen dersi başarısı üzerine yapılan bir taramada Macaristan, Japonya ve Hollanda ilk üç sırada yer almıştır. Bu ülkeler temel eğitim programlarına müziği ve sanat eğitimini etkili bir biçimde katan ülkelerdir. Belki de gelecekte bir gün müzik eğitimiyle matematik ve fen başarıları arasında direkt bir ilişki bulunacaktır.”⁴⁹ Müzik eğitiminin diğer zeka alanlarına katkısının olup olmadığı hakkında araştırmalar yapılmaktadır.

Müzikal zeka alanına sahip bireyler herhangi bir müzik aleti çalma, şarkı söyleme, müzik dinleme, yaşadığı yerlerdeki eğitim merkezleri tarafından kurulmuş olan korolara katılma gibi hobiler edinmekten zevk alırlar.

Saban’a göre zekâ türlerinden Müziksel/ritmik zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

- “ 1 Şarkıların melodilerini çok iyi hatırlar.
- 2 Güzel şarkı söyleyebilme sesine ve yeteneğine sahiptir.
- 3 Bir müzik aletini çok iyi çalar ya da çalmayı çok ister.
- 4 Müzik dersini çok sever.
- 5 Konuşurken veya hareket ederken elleri ve ayakları ile ritm tutar.
- 6 Farkında olmadan kendi kendine mırıldanır.

⁴⁸ Demirel-Başbay-Erdem, a.g.k., s.33.

⁴⁹ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi türü”, s.19.

- 7 Ders çalışırken farkında olmadan masaya vurarak ritm tutar.
- 8 Çevresindeki seslere karşı aşırı duyarlı ve hassastır.
- 9 Bir şarkı duyduğunda farkında olmadan ona eşlik eder.
- 10 Ders çalışırken veya bir şey öğrenirken müzik dinlemekten çok hoşlanır.”⁵⁰

Müziksel zeka alanının geliştirilmesi amacıyla okullarda öğrencilere Müzik dersi okutulmaktadır. Bunun dışında okullarda kurulan korolar ve okul bandoları da öğrencilerin müziksel zeka alanlarını geliştirmeye yöneliktir. Yine okullarda ve okullar arası koro solo ses ve enstrüman yarışmaları da öğrencilerin müziksel zeka alanlarını geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun dışında okullarda açılacak müzik ve enstrüman kursları da bu zeka alanını geliştirici nitelik taşımaktadır. Ayrıca zeka alanı harekete geçirmek amacıyla öğrencilere aşağıdaki etkinlikler yaptırılabilir.

- “- Ruh halinizi düzeltecek farklı çeşit müzikler dinleyin; örneğin, stresli bir durumda veya öncesinde, -sınav gibi- korku yaratan durumlarda gevşemek için, enstrümantal müzik çalın.
- Duyularınızı anlatmak için -duşta bile- şarkı söyleyin. Güncel bir melodi kullanın ve ailenizle ilgili basit bir şarkı besteleyin.
- Mırıldanarak, kafanızın içinde değişik titreşimler oluşturun; örneğin, her seferinde ünlü harflerden birini, değişik yükseklikte ve kalınlıkta kullanın.
- Doğadan farklı sesleri içeren kasetler çalın (deniz dalgaları, bir şelale, rüzgar fırtınası ve hayvan sesleri gibi). Kendinize doğanın örüntüsünden ve ritminden ne öğrenebileceğinizi sorun.”⁵¹

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Müzik Öğretmeni, müzisyen, besteci, orkestra şefi, d.j., Bandocu, gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

3.6. Sosyal Zekâ

“Diğer insanları anlama yeteneğidir. Karakter ve kişilikleri anlama ve değerlendirmede oldukça yetenekli olan insanların bu tür zekâyâ sahip olduğu kabul edilir. Bu insanlar düşünme ve akıl yürütmede çok yeteneklidirler. Başkalarını anlayabilme ve insan

⁵⁰ Saban, a.g.k., s.10.

⁵¹ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.14.

ilişkilerinde akıllıca davranabilme, sosyal zekâsı üstün insanların en önemli özelliklerindedir.”⁵² Bu nedenle bu zeka alanı kuvvetli bireylerin bir grup içerisinde diğer grup elemanlarıyla işbirliği yapmaları, insanlarla uyumlu bir şekilde çalışmalarını ve çalıştıkları insanlarla rahatça iletişim kurmaları diğer zeka alanlarındaki bireylere göre daha rahattır.

Ayrıca sosyal zeka alanları baskın bireyler izcilik, tiyatro, takım oyunları, gezilere katılma gibi hobiler edinmekten zevk alırlar.

Selçuk, Kayılı ve Okut’a göre zekâ türlerinden Sosyal zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

- “1 Arkadaşlarıyla oynamaktan hoşlanır.
- 2 Çevresinde bir lider olarak görülür.
- 3 Problemi olan arkadaşlarına öğütler verir.
- 4 Arkadaşları onun fikirlerine değer verir.
- 5 Organizasyonların etkinliklerin vazgeçilmez elemanıdır.
- 6 Arkadaşlarına bir şeyler anlatmaktan hoşlanır.
- 7 Arkadaşlarını sık sık arar.
- 8 Arkadaşlarının sorunlarına yardımcı olmaktan hoşlanır.
- 9 Çevresindekiler onunla arkadaşlık kurmak ister.
- 10 İnsanlara selam verir, hatır sorar.”⁵³

Sosyal zekayı geliştirmek amacıyla öğrencilere okullarda Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık dersleri okutulmaktadır. Ayrıca hem okullarda hem de okullar arası yapılan münazara yarışmaları bu zekayı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sosyal zeka alanını harekete geçirmek amacıyla öğrencilere şu etkinlikler yaptırılabilir.

- “ - Başarıyla tamamlanması gereken bir proje için farklı görevdeki güvenilir insanlarla bir araya gelin.(takım aktivitesi ya da komite çalışması gibi)

⁵² Özden, Y., Öğrenme ve Öğretme, Ankara, 2005, s.121.

⁵³ Selçuk-Kayılı-Okut, a.g.k., s.26.

- Bir başkasını derinden ve olduğu gibi dinleme çalışması yapın. Konuşan birini dinlerken genellikle “aklı kurcalayan” düşüncelere engel olun ve sadece bir noktaya, onların ne dediğine dikkat edin.
- Bir kimsenin mimiklerinden -sözsüz ipuçlarından- onun duygularını ve ne düşündüğünü tahmin etmeye çalışın ve daha sonra tahmininizin doğruluğunu kontrol edin.
- Herhangi biriyle -konuşmadan- iletişim kurmak için farklı yollar bulun. Örneğin yüz ifadeleriyle, vücut şekilleriyle, jestlerle ve seslerle.”⁵⁴

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Öğretmen, Doktor, organizatör, psikolog, politikacı, pazarlamacı, rehberlik uzmanı gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

3.7. İçsel Zekâ

“Bireyin “kendini” , duyma ve anlamasıyla ilgili bilişsel yeteneğini ifade eder. Kim olduğumuzu hangi duygularımızı neden hissettiğimizi düşünmemiz, bu zekâmızla ilgilidir. Bu zekâsı yüksek bireyler kendini tanıma, güvenme, disiplinli olma hedeflerini belirleme ve kişisel problemlerini çözme becerisi gösterirler.”⁵⁵

İçsel zeka alanına sahip bireylerin otokontrol mekanizmaları diğer zeka alanlarındaki bireylere göre daha fazla gelişmiştir. Ayrıca bu zekâyâ sahip bireyler “Kendi içlerinde bir değer ve anlayış sistemi oluştururlar. Her şeyde kendilerinden bir şey ararlar. Yaşam felsefelerini oluşturmaya yönelik bir arayış içindedirler. Yaşamlarında motivasyon kaynakları, hedefleridir.”⁵⁶

Ayrıca içsel zeka alanları baskın olan bireyler, araştırma yapma, el sanatlarıyla uğraşma, kitap, dergi ve makaleleri takip etme gibi hobiler edinmekten zevk alırlar.

Ayaydın’a göre zekâ türlerinden İçsel zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

⁵⁴ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.14.

⁵⁵ Talu, N., “Çoklu Zeka Kuramı ve Eğitime Yansımaları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.15, Ankara, 1999, s.167.

⁵⁶ Büyükalan, a.g.k., s.9.

- “1 Bağımsız olmayı sever
- 2 Kendisinin zayıf ve güçlü yanlarını bilir.
- 3 Yalnız çalışmayı daha çok sever.
- 4 Yaptığı işleri arkadaşlarıyla paylaşmayı sevmez.
- 5 Yaptığı işlerin bilincindedir.
- 6 Pek kimseye akıl danışmaz.
- 7 Kendine saygısı yüksektir.
- 8 Yoğun olarak uğraştığı bir ilgi alanı, bir hobisi vardır.
- 9 Yardım istemeden kendi başına ürünler ortaya koyar.”⁵⁷

İçsel zeka alanını geliştirmek amacıyla öğrencilere okullarda Türkçe, Din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri okutulmaktadır. Bunun dışında öğrencilere okullarda verilen proje ödevleri de içsel zeka alanlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bununla beraber okullarda ve okullar arası yapılan “Benim Eserim” ve proje olimpiyatları da öğrencilerin içsel zeka alanlarını geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu zeka alanını harekete geçirmek için öğrencilere şu etkinlikler uygulanabilir.

- “ - Rutin bir aktivite sırasında pür dikkat göstermeye çalışın. Bu olup biten her şeyin farkında olmaktır. Örneğin düşünceler, duygular, hareket değişiklikleri ve ruhsal durumlar.
- Şayet tarafsız olabiliyorsanız, dışarıdan bir gözlemci gibi duygu, düşünce ve ruh halinizi izlemeye çalışın. Belirsiz durumları, bilinen örneklere uydurmaya çalışın. örneğin kızgınlık durumu, şakacılık durumu, korku durumu
- Problem çözme stratejileri ve çözümsel düşünme süreci gibi durumlardaki çeşitli düşünme stratejilerinde tarafsız olun.
- Ben kimim sorusuna 25 kelimeyle ya da kısa bir cevap yazın. Sizi tatmin edene kadar üzerinde çalışmaya devam edin. Bir hafta süreyle her gün gözden geçirin ve gerekli olduğunu düşündüğünüz düzeltmeleri yapın.”⁵⁸

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Danışman, psikolog, yazar, sanatçı, ressam, Heykeltıraş, psikoterapist gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

⁵⁷ Ayaydın, a.g.k., s.44.

⁵⁸ Tarman, “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, s.15.

3.8. Doğa Zekâsı

“Doğa zekâsı Gardner tarafından 1995 yılında açıklanan son zekâ alanıdır.”⁵⁹ Adından da anlaşılacağı gibi bu zeka alanına sahip bireylerin doğa ve tabiata karşı ilgileri yüksektir. “Düşünen tüm canlıları tanıma, araştırma ve canlıların yaratılışları üzerine araştırma becerisidir.”⁶⁰

Gardner, Doğa zekâsı ile ilgili görüşlerini yaptığı bir röportajda şu şekilde açıklamıştır. “Şu an hepimiz Köpekleri, kedileri, ağaçları tanıyabiliyoruz ama bazı insanlar, daha çok küçük yaşlarda ürünleri tanımada ve sınıflandırmada aşırı derecede başarılı oluyorlar. Örneğin hepimiz, dinozorları tanıması bakımından birçok yetişkinden daha iyi olan 3 – 4 yaşlarındaki çocuklar tanıyoruz.”⁶¹

Doğa zekasına sahip bireyler doğa gezileri, müze gezileri, koleksiyon yapma, bitki ve hayvan besleme, belgesel izleme, izcilik gibi hobiler edinmekten zevk alırlar.

Saban’a göre zekâ türlerinden Doğa zekâsı daha baskın olan bir öğrenci şu özellikleri taşır.

- “ 1 Doğaya, hayvanat bahçelerine veya tarihsel müzelere olan gezileri çok sever.
- 2 Doğa olaylarına ve oluşumlarına karşı çok hassas ve duyarlıdır.
- 3 Sınıftaki çiçekleri sular ve onların bakımını üstlenir.
- 4 Ekolojik çevreyi, doğayı, bitkileri veya hayvanları içeren konuları işlerken çok meraklanır.
- 5 Sınıfta hayvan hakları veya çevreyi koruma ile ilgili ateşli konuşmalar yapar.
- 6 Kuş beslemek, kelebek ve böcek koleksiyonu oluşturmak gibi doğa ile ilgili projelere katılmayı çok sever.
- 7 Doğayı ve canlıları içeren konularda çok başarılıdır.
- 8 Toprakla oynamayı ve bitki yetiştirmeyi çok sever.
- 9 Mevsimlere ve iklim olaylarına karşı çok ilgilidir.

⁵⁹Akamca, G.Ö.-Hamurcu, H.,“Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrencilerin Fen Başarısı, Tutumları ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 28, Ankara, 2005, s.179.

⁶⁰ Yavuz, K.E., Öğrenen ve Gelişen Eğitimciler için Çoklu Zeka Teorisi Uygulama Rehberi, Ankara, 2005, s.127.

⁶¹ Checkley, a.g.m., s.12.

10 Çevre bilinci çok gelişmiştir.”⁶²

Doğa zekasını geliştirmek amacıyla okullarda öğrencilere Fen bilgisi dersi okutulmaktadır. Ayrıca okullarda kurulan çevre klüpleri ve bu klüplerin yaptığı etkinlikler, tüm okullarda uygulanan ağaç dikme bayramı vb. çalışmalar bu zeka alanını gelişmesinde büyük rol oynamaktadır. Bununla birlikte okullar ve okullar arası yapılan çevre proje olimpiyatları doğa zekasını geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu zeka alanını harekete geçirmek amacıyla öğrencilere şu çalışmalar yaptırılabilir.

- “ - Doğal olayların ve doğal yaşamın insanlara etkilerini öğrenmesini sağlayınız.
- Farklı hayvan ve bitki türleri ile ilgili aktiviteler yaptırınız.
- T.V. ve bilgisayarlardan yararlanarak belgesel, ilgili film, oyun vb . ile ilgilenmesini sağlayınız.
- Doğa seyahatleri, traking, bahar şenlikleri, hayvanat ve botanik bahçelerine götürünüz.”⁶³

Bu zekâ türüne sahip olan öğrencilerin ileride yapacakları Ziraat mühendisi, orman mühendisi, biyolog, botanikçi, fotoğrafçı, izci, çevre mühendisi, veteriner gibi mesleklerde başarılı olma şansları yüksektir.

4. ZEKÂ ALANLARININ GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çoklu zekâ kuramı hakkında çalışmalar yapan bilim adamları, Çoklu zekâ alanları kısmında bahsedilen zekâ alanlarının her birinin eşit düzeyde öneme sahip olduğunu ve istenildiği zaman bu sekiz zekâ alanından her birinin de gelişiminin mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak bununla beraber çoklu zekâ alanlarının gelişmesini etkileyen faktörlerinde bulunduğunu belirtmişlerdir. Armstrong Multiple Intelligences in the Classroom adlı eserinde zekâyı etkileyen etmenleri şu şekilde sıralamaktadır.

- “ - Kaynaklara ulaşım Şansı
- Tarihsel- Kültürel faktörler
- Coğrafi faktörler

⁶² Saban, a.g.k., s.15.

⁶³ Vural, a.g.k., s.262.

- Ailesel faktörler
- Durumsal Faktörler⁶⁴

4.1. Kaynaklara Ulaşım Şansı

Kaynaklara ulaşım şansı, bireyin bulunduğu ortamdaki kaynakları ve bu kaynaklara ulaşabilirlik durumunu kastedmektedir. Kaynaklara ulaşım şansı zekâyı etkileyen faktörlerin en belirleyicilerindendir. “Örneğin ailenin maddi durumu uygun değilse çocuk, keman, piyano gibi müzikal zekâyı geliştirebilecek enstrümanlara ulaşamadığından bu zekânın güçlenmesi, gelişmesi zorlaşabilir.”⁶⁵

Kaynaklara ulaşım şansı zekanın gelişimi açısından olumlu ya da olumsuz rol oynayabileceği gibi, bireyin kaynaklara ulaşmadaki maddi yeterliliğiyle de alakalıdır. Ancak bunun dışında bireyin yaşadığı ve bulunduğu ortamdaki imkanların yeterliliği bireyin kaynaklara ulaşımında belirleyici olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2. Tarihsel-Kültürel Faktörler

“Bu kategori bir bireyin doğduğu ve büyüdüğü yer ve zamanla birlikte bu bireyin doğumdan sonra içinde yaşadığı toplumun çeşitli boyutlarındaki tarihsel ve kültürel gelişim ve değişimlerin doğasını kapsar. Örneğin, eğer bir birey öğretim programı dışındaki sosyal etkinliklerin maddi ve manevi olarak desteklendiği bir dönemde öğrenci olarak tiyatroya karşı doğal bir ilgi duyduysa, muhtemelen bu bireyin sosyal ve bedensel zekâ alanlarının gelişimi de aynı fırsatı bulamayan başka bir bireye kıyasla daha iyi bir düzeyde olmuştur.”⁶⁶ Bir başka deyişle tarihsel- kültürel faktörlerin başında bireyin içinde bulunduğu toplum gelmekte ve bireyin zeka alanlarının gelişimine etkisi yönünden önemli rol oynamaktadır.

4.3. Coğrafi Faktörler

Coğrafi faktörler denildiğinde, bireylerin yaşadığı yerin coğrafi özellikleri kastedilmektedir. Kişilerin yaşadığı yerdeki şartların uygunluk derecesi ile örtüşen zeka

⁶⁴Armstrong, T., Multiple Intelligences in the Classroom, Alexandria VA: Association For Supervision and Curriculum Development, 1994, s.23.

⁶⁵ Demirel-Başbay-Erdem, a.g.k., s.14.

⁶⁶ Saban, a.g.k. s.20-21.

alanları olumlu ya da olumsuz bir etki gösterecektir. “Köyde yetişmiş bir çocuk, apartmanda büyümüş bir çocuğa oranla, bedensel ve doğacı zekâlarını daha çok geliştirebilir.”⁶⁷

4.4. Ailesel Faktörler

Ailesel faktörler denildiğinde bireyin yetiştiği ailenin, zeka alanlarının gelişimi açısından birey üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkisinden bahsedilmektedir. Bu durumda herhangi bir zeka alanıyla ilgili ailenin çocuğa karşı göstereceği tutum onun bu zeka alanıyla olan gelişim sürecinde belirleyici rol oynayacaktır. “Ressam olmak isteyen bir çocuğun annesi onun avukat olmasını istiyorsa dil zekâsı desteklenecektir.”⁶⁸ Özetlemek gerekirse bireyin yetiştiği ya da yetişmekte olduğu ailenin, bireye herhangi bir zeka alanını geliştirmeye yönelik verdiği destek bireyin o zeka alanının gelişmesini sağlayacaktır.

4.5. Durumsal Faktörler

Bireylerin aile ya da toplum içindeki karşılaştığı şartlar onların zeka alanlarının gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecektir. “Kalabalık bir ailede büyümüş ve kalabalık bir ailede yaşayan bireyler doğalarında sosyallik olmadıkça, kendilerini geliştirmek için daha az zamana sahip olurlar.”⁶⁹ Başka bir deyişle bireylerin yaşadıkları ailenin ve toplumun sahip olduğu ya da meydana getirdiği şartlar, bireyin zeka alanlarını geliştirmek için bulacağı fırsatlara doğrudan etki edecektir.

5. ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ GETİRDİĞİ YENİ ANLAYIŞ

Bu bölüme kadar anlatılanlardan anlaşılacağı gibi Çoklu Zekâ Kuramı'nın ayırt iki temel özelliği vardır. İlk olarak kuram, bireyin gerçek yaşamda problem çözme ve bir ürün elde etme yeteneğini kendine esas aldığından zeki olmayan insan yoktur düşüncesindedir. İkinci savı ise insanların bu zekâ çeşitlerinde sadece birine sahip olmadıkları, zekâ türlerinin birbirleriyle karmaşık ve sürekli bir etkileşim içinde bulunduğuudur.

Kuram tüm zekâların eşit değerinde olduğunu söyler. Diğer bir deyişle ÇZK'nda bahsedilen zekâ çeşitlerinin hiçbiri diğerlerinden daha önemli değildir. Bu noktalar, daha

⁶⁷ Bümen, a.g.k., s.9.

⁶⁸ Bümen, Eğitimde Yeni Yönelimler, Ankara, 2007, s.5.

⁶⁹ Büyükalan, a.g.k., s.21.

önce hakim olan ve testlerle ölçülen niceliksel, geleneksel zekâ anlayışlarıyla çelişmektedir. “Eski anlayışlar bütünsel bir becerinin niceliksel ifadesidir. Çoklu zekâ kuramı ise nicelikten çok niteliğe, bireyin sahip olduğu yeteneklere ve bunları uygulamadaki yeterlilikleri ile ilgilenir.”⁷⁰

Çoklu Zekâ kuramı, insanları sınıflandırmak için değil, aksine onları tanımak amacıyla yapılandırılmış ve kullanılmıştır. Güçlü ve zayıf yönlerin fark edilmesiyle, bireyin kendisini tanımasının sağlanması, doğru yönlendirilmesi ve gelişimini doğru yapması amaçlanmıştır. Çoklu zeka kuramı bireylere bu anlayışla yaklaşmanın onların bireylerin gelişiminde önemli rol oynayacağını savunmaktadır.

Geçmişteki kuramlarla, çoklu zekâ kuramının zekâya bakış açıları Aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Çoklu Zekâ Kuramından Önce ve Sonra

Çoklu Zekâ Kuramından Önceki Kuramlar	Çoklu Zekâ Kuramı
Zekâ doğuştan kazanılır, sabittir ve bu nedenle de asla değiştirilemez.	Bireyin kalıtımla getirdiği zekâ kapasitesi iyileştirilebilir, değiştirilebilir.
Zekâ, niceliksel olarak ölçülebilir ve tek bir sayısal değerle ifade edilebilir.	Zekâ. Herhangi bir performansta, üründe veya problem çözme sürecinde sergilendiğinden sayısal olarak hesaplanamaz. Ancak performansın ya da ürünün değeri ölçülebilir.
Zekâ, tekbir alandaki yetenektir. Bir insanın zekâsı yüksekse her alanda yüksektir; bir alanda düşükse her alanda düşük performans gösterir.	Zekâ çoğuldur ve çeşitli yollarla sergilenebilir. Sekiz zekânın her biri diğerlerinden oldukça bağımsızdır. Belli bir alandaki başarı genellikle birbirinden bağımsız zekâların uyumlu bir bileşimin sonucu olarak ortaya çıkar.
Zekâ, gerçek hayattan soyutlanarak (yani, laboratuvar ortamında, belli zekâ testleri ile) ölçülür.	Zekâ gerçek hayat durumlarından veya koşullarından soyutlanamaz.
Zekâ, öğrencileri belli seviyelere göre sınıflandırmak ve onların gelecekteki başarılarını tahmin etmek için kullanılır.	Zekâ, öğrencilerin sahip oldukları gizil güçlerini veya doğal potansiyellerini anlamak ve onların başarmak için uygulayabilecekleri farklı yolları keşfetmek için kullanılır.

Kaynak: Saban, A., Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi, Ankara, 2001, s.5

⁷⁰ Gündeşli, F., “Çoklu Zeka Kuramı ve İlköğretim Kurumlarının Yönetim Yapısına Etkileri”,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kahramanmaraş, 2006, s.8.

6. ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ EĞİTİMDE KULLANIMI

6.1. Çoklu Zekâ Kuramı – Eğitim İlişkisi

Çoklu zekâ teorisi, insan zekâsının ne olduğuna dair çok pratik bir yaklaşım geliştirmekle beraber birçok eğitimci için uzun yıllar boyunca gizemli gibi görünen zekâ kavramının ne olduğuna da tam bir açıklık ve somutluk getirmiştir.

Çoklu zekânın eğitime katacağı olumlu durumlar bireylerin kendi vasıflarına özgü doğru bir eğitim anlayışıyla yetiştirilmelerinde en önemli etkidir.

Bilgi çağında eğitimli ve öğretim görek vasıf kazanmış bireyler kendi toplumlarının ilerlemesi için en önemli unsurlardır. Bir ülkenin gelişebilmesi ve korunabilmesi için kaliteli eğitim ve öğretim uygulanarak, kaliteli insan potansiyelinin artırılması gerekmektedir.

Bu düşünceden hareketle vasıflı, kendine güvenen ve toplumlarının ilerlemesi için gerekli olan bireylerin yetiştirilmesinde, öğrencilere uygulanacak eğitim anlayışının temelinde çoklu zekâ kuramının olması bir gereklilik halini almıştır.

Gardner'ın ileri sürdüğü kuramın eğitimde kullanılması beraberinde öğretmen ve yöneticiler açısından da bir takım sorumlulukları beraberinde getirmektedir. Çoklu zeka kuramı öğretmenlerin öğrenciler arasındaki farklılıklara dikkat ederek her bir öğrenciye ayrı bir öğretim ve değerlendirmeyi uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Çoklu zeka kuramında bahsedilen zeka alanlarının öğrencilerin zeka yapılarını temsil ettiğini ve her bir öğrencinin bir diğerinden farklı olabileceğini vurgulamaktadır.

Talu' ya göre çoklu zekâ kuramı eğitime iki önemli yarar sağlamaktadır.

- “ 1 Öğrencileri istedik durumlara getirebilmek için eğitim programlarını planlamamıza imkan verir.(Örneğin, müzisyen, bilim adamı, Düşünce adamı gibi)
- 2 Farklı disiplinlerde önemli kuram ve konuları öğrenmeye çalışan daha fazla öğrenciye ulaşmamızı sağlar. Başka bir deyişle, öğrencilere bu zekâ alanları kullanılarak eğitim verilirse öğrenme daha kolay gerçekleşir.”⁷¹

⁷¹ Talu, a.g.m. s.167

Bunun yanı sıra öğrencilerin zekâ çeşitlerinin belirlenmesi, onların sadece kendi zekâ çeşitlerine göre seviyelerde kalacakları, öğrenimlerine o zamana kadar geliştirmiş oldukları zekâlarıyla devam edecekleri anlamına gelmez. Yeterli ve doğru eğitim verildiği takdirde, her zekâ çeşidinin belirli bir yeterlik seviyesine kadar geliştirebileceği kuramın temel ilkelerindedir.

Zekâ türlerinden nasıl yararlanılabileceği konusu pek çok eğitimci tarafından tartışılmış, düşünülmüş, çeşitli cevaplar üretilmiştir. Çoklu zekâ kuramından yola çıkarak çeşitli uygulamalar yapan eğitimciler, kuramda yer alan çeşitli zekâ tiplerine sahip öğrencilerin, hangi tür öğrenme etkinliklerinden zevk alabileceği ya da hangi tür etkinliklerle daha kolay öğrenebileceğini tartışmış, düşünme yöntemlerini, zevk aldığı çalışma biçimlerini ve öğrenmede kullanılabilecek materyalleri saptamışlardır. Bölüm 2.4.'de değinilen, çoklu zekâ çeşitleri, zevk aldığı çalışma biçimleri ve eğitimcilerin tespit ettiği öğrenmeyi kolaylaştıran materyalleri tablo 2'de toplu olarak gösterilmektedir.

Tablo 2. Çoklu Zekâlar ve 7 Farklı Öğrenme Stili

Öğrenme Tarzı	Düşünme Yöntemi	Zevk Alınan Çalışmalar	Öğrenmede İhtiyaç Duyulan Materyaller
Dilsel-Sözel Zekâ	Kelimelerle düşünür.	Okuma, yazma, anlatma, kelime oyunları.	Kitaplar, teypler, yazma materyalleri, görüşme ve tartışmalar, konuşma ve dinleme.
Mantıksal Ve Matematiksel Zekâ	Muhakeme, karşılaştırmalar.	Deney yapma, sınama, sorgulama, araştırma	Keşifler, düşünme, tümevarım, problem çözme.
Görsel-Mekânsal Zekâ	Hayaller, resimler ve şemalar	Tasarım, çizim ve görsellik.	Sanat, video, filmler, bulmacalar, haritalar.
Vücutsal - Kinestetik Zekâ	Vücudu Hissetme	Dans, koşma, dokunma, hareket etme.	Role-play, drama, tiyatro, hareket etme.
Müziksel -Ritmik Zekâ	Ritim ve melodiler	Şarkı söyleme, mırıldanma, dinleme.	Müzik, teyp-recorder, kasetler, ritimler.
Kişiler Arası - Sosyal Zekâ	Paylaşma, ifade etme.	Yönetme, organize etme.	Arkadaşlar, grup oyunları, sunuşlar yapma.
Kişisel Zekâ	Kendi iç dünyasını düşünme.	Hedefler oluşturma, hayaller.	Kişisel çalışmalar, kendini değerlendirme, kişisel farkındalık.

Yavuz K. E., Eğitim Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları, Ankara, 2004, s.24

7. ÇOKLU ZEKÂ ALANLARININ BELİRLENMESİ

“Öğrencilerin herhangi bir konuyu kendilerine uygun metotlarla öğrenebilmelerini sağlayabilmek için onlara farklı zekâ alanlarına hitap eden uygulama ve çalışma etkinlikleri sunulması gerekmektedir. Bu nedenle de öğrencilerin hangi zekâ alan ya da alanlarına sahip olduklarını belirlemek önem kazanmaktadır.”⁷²

Ancak öğrencilerin zekâ alanlarının belirlenmesinde kullanılabilen yöntem ve tekniklerin hiçbirinin tek başına yeterli olmaması, Öğrencilerin sahip oldukları zekâ alanlarının tespit edilmesini zorlaştırmaktadır.

Öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının belirlenmesinde kullanılacak yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

7.1. Öğrencileri Gözlemlemek

Bu yöntem öğretmen ve yöneticileri kapsadığı gibi aileler içinde yükümlülükler getirmektedir. Ailelerin çocuklarını gözlemleyerek onların nelere ilgi duyduklarını saptamaları ve bu konuyla ilgili öğretmenlerle iletişim içerisinde bulunmaları öğrencilerin zeka alanlarının belirlenmesinde önem teşkil etmektedir.

Öğretmenlerin ise öğrencileri derste ders dışı faaliyetlerde gözlemleyerek onların ilgi ve yeteneklerini saptamaları, öğrencilerin zeka alanlarını belirlemede önemli rol oynayacaktır.

Öğretmenler bu amaçla yapılmış olan çeşitli “İşaretleme ve Dereceleme Ölçekleri” ni kullanarak her bir öğrenci için zeka alanlarını belirlemede daha etkili ve kalıcı bir rol izleyebilirler. Ayrıca “İşaretleme ve dereceleme Ölçekleri” likert bir yapıya sahip olduğu için öğrencilerin zeka alanlarının keşfedilmesinde daha gerçeğe yakın bir sonuca ulaşmak açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Ancak anketi geliştiren uzmanlar işaretleme ve dereceleme ölçeklerinin kesinlikle bir zeka testi olmadığını da vurgulamışlardır.

⁷² Titiz, O., Yeni Öğretim Sistemi, İstanbul, 2005, s.69.

7.2. Belge Toplamak

Belge toplama yöntemi kısa bir süre içerisinde gözlenebilen bir beceriyi kayda almak ve inceleme yapmak açısından en etkili yöntemdir. “Öğretmenler bir fotoğraf makinesini kullanarak öğrencilerin ürünlerini (örneğin, çizilen resimleri, boyama becerisi içeren etkinlikleri veya üç boyutlu yapıları) belgelemeyi düşünebilirler. Fotoğraflar özellikle birkaç dakika içinde yok olabilecek ürünleri belgelemek için çok faydalıdır.”⁷³

7.3. Anekdot Kaydı

Anekdot kayıtları belge toplama yönteminin aksine öğrencinin belli davranışlarını daha geniş bir zaman dilimine yayarak belli aralıklarla doldurulan bir formdur. “Anekdot, herhangi bir öğrencinin belli bir ortamda özgül bir davranışının ayrıntılı olarak betimlenmesidir. Anekdotların gözlenen olayla ilgili objektif betimlemelere dayalı olması gerekmektedir. Çünkü, anekdotlar doğal koşullarda ortaya çıkan gerçek davranışları yansıttığı ölçüde yararlı olmaktadır. Öğretmenler sınıfta, koridorda, bahçede dikkate değer davranışlar için anekdot kaydı tutabilir. Bu form öğrencinin istikrarlı olarak gösterdiği bazı davranışların kaydında kullanılabilir. Bu kayıtlar daha sonraki öğretmenler için verimli bir kaynak olacaktır.”⁷⁴

Anekdot kayıtları belli bir zaman dilimi içinde belli periyotlarla doldurulduğunda ve her öğrenci için birden fazla yapıldığında fayda sağlayacaktır.

7.4. Kimdir Bu? Tekniği

“Grubun sosyal dokusu içinde üyelerin birbirlerini nasıl algıladıklarını, ilişki biçimini, kabul ve red derecesini anlamaya yarayan bir tekniktir. Birbirini tanıyan bir grup içindeki bireylerin birbirleri hakkındaki görüşlerine dayanır. Gruptaki bireylerin bazı özelliklerinin belirlenmesi amaçlanır.”⁷⁵

Kimdir bu tekniğinin amacına uygun olarak yapılabilmesi için grup ya da sınıf içerisindeki bireylerin birbirleri hakkında fikirleri olacak kadar bir arada bulunuyor olmaları

⁷³ Saban, a.g.k., s.37.

⁷⁴ Selçuk-Kayılı-Okut, a.g.k., s.30.

⁷⁵ Yeşilyaprak, B., Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Gelişimsel Yaklaşım, Ankara, 2003, s.318.

gerekmektedir. Başka bir deyişle gruba ya da sınıfa yeni gelmiş bir öğrenci için bu tekniği uygulamak gözlemciyi çok fazla sonuca götürmeyecektir.

7.5. Öğrencilere Sormak

Çoklu zeka alanlarının belirlenmesinde öğrencilere sorma yöntemi en sık kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir.

Uzmanlar öğrencilerin kendi öğrenme tercihlerini ve yollarını bulmada en doğru bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Buna bağlı olarak bu yöntemde öğretmenler öğrencilerin gelişmiş zeka alanlarının hangileri olduğunu ortaya çıkarmak için onlara çeşitli sorular yöneltmektedirler.

- “ 1 İçinizden kaç kişi hikâye yazabilir?
- 2 İçinizden kaç kişi matematik problemlerini çözmeyi sever?
- 3 İçinizden kaç kişi güzel resim çizebilir?
- 4 İçinizden kaç kişi bir müzik aletini çok iyi çalar?
- 5 İçinizden kaç kişi en az bir spor dalıyla yakından ilgilenmektedir?
- 6 İçinizden kaç kişi en azından bir yakın arkadaşına sahiptir?
- 7 İçinizden kaç kişinin yalnız kalmak için gittiği gizli bir yeri vardır?
- 8 İçinizden kaç kişi evde bir hayvan besler?”⁷⁶

Sorulan bu ve buna benzer sorulardan alınacak yanıtlar öğretmenlerin, öğrencilerinin zeka alanları hakkında fikir sahibi olmaları açısından onlara ışık tutacaktır.

8. ÇOKLU ZEKÂ KURAMINA GÖRE ETKİNLİK GELİŞTİRME BASAMAKLARI

Uygulamaya geçilmeden önce “kuram” çok iyi tanınmalıdır. Çoklu zekâ kuramının ilk ortaya atılışından bugüne kadar yapılmış ciddi çalışmalar, araştırmalar ve sonuçları bilinmelidir. Çoklu zekâ kuramının ortaya koyduğu en önemli ilkelerden biri bireyde zayıf ve güçlü olan zekâ türünün geliştirilebilir olmasıdır. Bir diğer ilke ise insanlarda farklı zekâ türlerinin varlığıdır. Bu yüzden, uygulamanın amacı belirlenmeli, amaca uygun kuram

⁷⁶ Saban, a.g.k., s.37.

uygulamaları tespit edilmeli, bu uygulamalarla varılması planlanan hedefler, zekâ alanlarına uygun olarak hazırlanmalıdırlar.

Son yıllarda öğrenme-öğretme etkinlikleri üzerinde yapılan araştırmalarda ve uygulamalarda çoklu zekâ kuramının alanlarından yararlanılmaktadır. Birçok eğitimci ve bilim adamı yaptıkları çalışmalarda farklı zekâ alanlarına sahip öğrencilerin eğitimlerinde yardımcı olacak öğretim yöntemlerinde benzer fikirler üretmişlerdir. Bu fikirlerden biri de “Çoklu Zekâları Geliştirmek için Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü” dür

“Çoklu Zekâları Geliştirmek için Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü” başlıklı tabloda değinilen etkinlikler hem işlenen konunun daha kolay anlaşılmasını, hem de öğrencilerin katılımcı olmalarını ve eğitimden keyif almalarını sağlamaktadır. “Bu bağlamda, öğretim ortamını farklı zekâ türlerine hizmet edecek etkinliklerle desteklemek öğrencilerin konuyu farklı boyutları ile görmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ele alınan konunun farklı zekâ alanlarını içeren etkinliklerle öğretilmesi, farklı bireysel özelliklere ve farklı öğrenme stillerine sahip olan bireylerin hemen hepsi tarafından anlaşılmasını sağlayacaktır.”⁷⁷ Çoklu zekâları geliştirmek amacıyla yapılan bu ve buna benzer birçok etkinlik örnekleri bulunmaktadır.

“Çoklu Zekâları Geliştirmek için Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü” başlıklı tabloda değinilen etkinliklerin uygulanmasında dikkat edilen hususlar şu şekilde özetlenebilir.

- Öğretmenler bütün zekâlara eşit derecede önem vermelidir.
- Öğretmenler materyal sunumunda tüm zekâ alanlarını geliştirici ya da tüm zekâ alanlarını işe koşmaya yönelik etkinlikler hazırlamalıdır.
- Normal olan herkes bu zekâ türlerinin tümüne birden sahiptir ancak, ne yazık ki öğrenciler sınıfa farklı zekâ alanlarında gelişmiş olarak gelirler. Başka bir deyişle, her çocuk kendi zihinsel güç ve zayıflıklarıyla öğrenme ortamına katılır.”⁷⁸

⁷⁷ Başbay, A., “Çoklu Zeka Kuramına Göre Eğitim Programları ve Sınıf İçi Etkinliklerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000, s.28-29.

⁷⁸ Tarman, S. “Çoklu Zeka Kuramının Lise Programlarında Uygulanabilirliği”, 2000li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, 2002, No.25, s.125.

Zekâ alanlarının temel özellikleri dikkate alınarak her zekâ alanına ait bireylerin zekâlarını geliştirmek ve daha kolay öğrenmelerini sağlamak amacıyla sınıf ortamında uygulanmak üzere hazırlanan “Çoklu Zekâları Geliştirmek için Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü” tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Çoklu Zekâları Geliştirmek İçin Uygulanabilecek Etkinlikler Menüsü

S/D-Z Menüsü	M/M-Z Menüsü	G/M-Z Menüsü	B-D Menüsü
Hikaye anlatma; bir tartışmayı yönetme; bir konu hakkında şiir, masal, destan, kısa piyes ya da yeni bir makale yazma; bir radyo programı için canlı söyleşi hazırlama; bir röportaj yapma.	Matematiksel bir formülü yerine koyma; bir deney tasarlama ve yönetme; bir şeyi sembollerle gösterme; benzeriyle karşılaştırma, benzerlik ya da farklılıkları tanımlama; problem çözme, sınıflama ve sıralama yapma	Grafik, harita, küme ya da şekil oluşturma; bir slayt gösterisi, video kaset ya da albüm hazırlama; bir konuyu anlatmak için sanatsal ürünler yaratma, ya da yap-boz oyunları yapma; nesnelere çizim, boyama ve heykel ile ifade etme.	Bir düşünceyi hareketlerle açıklama; bir konu hakkında çevre gezisi planlama ve yönetme; eşyaları elleriyle tanıma; oyun kağıtlarıyla bir kule yapma.
M-Z Menüsü	S-Z Menüsü	İ-Z Menüsü	D-Z Menüsü
Güzel bir müzik eşliğinde sunu yapma; olayları şarkı söyleyerek ya da ellerini vurarak (rap) anlatma; bir konu içindeki ritimsel örüntüleri saptama; bir olayı bir şarkının müziğiyle anlatma; bir çalgı yapma ve kullanımı gösterme; bir şarkı besteleme	Bir toplantıyı yönetme; bir konuyu öğrenmek için sosyal becerilerini kullanma; bir projede yer alma; birilerine bir konuyu öğretme; teknolojiden yararlanma; kendini başkalarının yerine koyma; bir konu hakkında başkalarıyla tartışma	Kendini başarılı kılabilecek niteliklerini saptama; kendine bir hedef seçme; kendi çalışmalarını değerlendirme; kişisel değerlerini saptama; günlük tutma; kendi kendini tanıma ve tanımlama; sorumluluk alma ve görevi yerine getirme.	Bir doğa olayı hakkındaki gözlemlerini defterine yazma; yöresel ve dünya çevresindeki değişimleri tanımlama; teleskop, mikroskop kullanma; doğal nesnelere fotoğrafını çekme ya da resimlerini çizme

Kaynak: Campbell, L., **Teaching & Learning through Multiple Intelligences**. Needham Heights, Massachusetts 02194, by Allyn & Bacon, A Simon & Schuster Company, 1996, s.233.

9. ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ UYGULANMASININ ÖĞRETİCİLER VE ÖĞRENCİLER AÇISINDAN YARARLARI

Çoklu zekâ kuramının eğitimde uygulanması bir anlamda da eğitimde fırsat eşitliğinin daha ön plana çıkarılması anlamına gelmektedir. Ayrıca kuramın uygulanması yalnızca öğrenciler açısından değil öğretmen ve yöneticiler açısından da yararlar sağlamaktadır. Kuramın eğitimde uygulanmasının Öğretmenler ve yöneticiler ve öğrenciler için getirdiği yararlar şu şekilde özetlenebilir:

“Öğrenciler için

- Bireysel farklılıklara değer verilmesini ve onların geliştirilmesini sağlar.

- Öğrenmenin daha güvenilir değerlendirilmesini sağlar.
- Öğrencilerin hatırlama, düşünme, problem çözme ve akademik başarısını artırır.
- Pek çok zekâ kullanarak öğrenme, kendine güven duygusunu geliştirir.
- 21. yüzyıla uygun olarak bireyleri yaşam, iş hayatı ve sürekli öğrenmeye hazırlar.
- Tüm öğrencilere eşit öğrenme olanağı sağlar.
- Öğrenme yetersizlikleri yerine öğrenme farklılıklarını anlamayı sağlar.
- Eğitim programının bir parçası olarak kişisel ve sosyal gelişim sağlar.

Öğretmenler ve yöneticiler için

- Tüm öğrenciler ve personele yönelik olarak destek, güdüleme ve başarıyı artırma gibi davranışlarla öğrenme için olumlu bir iklim sağlar.
- Öğrenim stratejilerini genişletir ve geliştirir.
- Farklı öğrenme yaklaşımlarını uygulanabilir kılar.
- Öğretmen veli işbirliğini artırır.
- Profesyonellik duygusunu yeniler.
- Okul kararlarının kapsamını artırır.”⁷⁹

10. ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

10.1. Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler

Çoklu zekâ kuramının uygulaması sırasında çeşitli güçlüklerle karşılaşmıştır. Eğitimin en önemli ayaklarından biri ve uygulayıcısı olan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara değinen Filiz, bu güçlüklerin nedenlerini şöyle anlatır: “Öğretmenlerimiz hizmet öncesi ya da hizmet içi eğitim sürecinde kuram hakkında yeterli eğitim almamaktadır. Bu nedenle kuramın öğretim sürecine yansımamasıyla ilgili en önemli gerekçe ülkemizde yeterince tanınmaması ve tanıtılmamasıdır. Pek çok öğretmen çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim tekniklerini bilmemektedir. Ayrıca, kuram hangi modelle uygulanırsa uygulansın ekstra zamana ihtiyaç doğmaktadır. Öğretmenlerin yoğun temposu göz önüne alındığında bu durumun olumsuz etkisi kolayca anlaşılabilir. Kuramla ilgili uygulamalarda öğretmenlerin yakındığı temel konulardan birisi de ders içeriklerinin yoğun olmasıdır. Kurama dayalı öğretim etkinliklerinin zengin öğretim materyalleri gerektirmesi

⁷⁹ ”<http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/dosyalar/ome/03omeprogram2.html> (17.04.2008)

ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sınıfta farklı öğretim etkinlikleri arttıkça kuramın özünü anlayamamış öğrencilerin tepkileri ortaya çıkabilir. Ayrıca öğrenci etkinliklerinin değerlendirilmesinde karşılaşılan sorunlar kuramın uygulanmasında önemli sorunlardır.”⁸⁰

10.2. Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükler

Çoklu zeka kuramının uygulanmasında öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin başında çoklu zeka kuramının eğitimde yeni uygulanmaya başlanan bir metod olması gelmektedir.

“Öğrenciler ilk sınıflardan itibaren dinlemeye ve söylenileni hemen yazmaya alıştıklarından düzenli bir defter ya da ders notu ile çalışmaya koşullanmışlardır. Bu nedenle özellikle sınav zamanı yaklaştığında içeriği kaybetme ya da düşük puan alma korkusu yaşayabilmektedirler. Hata hiçbir şey öğrenmediklerini bile düşünebilirler. Bu sorunun ortadan kaldırılması ani ve çabucak alınacak tedbirlerle mümkün olmayabilir. Kaygıların azaltılması ve kuşuların giderilmesi için izleme testinin (ünite ya da konu sonunda puanlama amacı gütmeyen, öğrenme eksikliklerini belirlemeye yönelik testler) uygulanması, ödev ve projelerin puanlanması, yavaş yavaş farklı ölçme araçlarının kullanılmaya başlanması ve en önemlisi öğrencilere öğrenmeleri hakkındaki sürekli dönütler verilmesiyle bu sorunlar aşılabılır.”⁸¹

10.3. Velilerin Karşılaştıkları Güçlükler

Velilerin çoklu zekâ kuramı hakkında bilgi sahibi olmamaları onların bu işleyiş metodu açısından kaygılanmalarına neden olabilir. Ancak okullarda yapılan veli toplantılarının sıklaştırılması ile birlikte velilere bu konu hakkında verilebilecek seminerlerle beraber bu sıkıntı ve zorluklar aşılabılır.

⁸⁰ Büyükalan, a.g.m., s.14.

⁸¹ Bümen, “Okulda Çoklu Zeka Kuramı”, s.155.

II. BÖLÜM

MÜZİKAL ZEKÂNIN TANIMI VE MÜZİK ÖĞRETİMİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR

11. İLKÖĞRETİMDE MÜZİK EĞİTİMİ

“Müzik eğitimi bireye kendi yaşantıları yoluyla amaçlı olarak müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı olarak değiştirme sürecidir. Müzik öğretimi, belli bir amaç doğrultusunda müziksel öğretme ve öğrenmeyi planlama, başlatma, yönlendirme, kolaylaştırma, gerçekleştirme ve denetleme süreci olarak tanımlanabilir”¹

Bu süreç doğrultusunda ülkemizde verilen müzik eğitimi çocukluk döneminin ilk evresinden başlamaktadır. Çocukların okul öncesi eğitim süreçlerinde öğrenecekleri şarkı ve rontlar onların müzik eğitimlerinde bir temel oluşturacaktır. “Türkiye de ‘genel müzik eğitimi’ okul öncesinden başlayarak temel orta ve yüksek eğitim düzeylerinde program ayırımı yapmaksızın bütün çocuklarımız ve gençlerimize yönelik biçimde gerçekleştirilmektedir.”²

Öğrencilerin okullarda gördükleri müzik derslerinin dışında ders dışı müziksel faaliyetlere yönlendirilmeleri, öğrencilerin müzikal zekalarının gelişimini desteklemek ve müzik eğitimlerini pekiştirmek açısından yararlar sağlamaktadır.

Müzik eğitiminin en kapsamlı olarak verilmeye başlandığı yer olarak ilköğretim okulları başta gelmektedir. “İlköğretim okullarımızda verilmekte olan müzik eğitimi, genel müzik eğitiminin önemli bir bölümünü oluşturmakta ve zorunlu temel eğitimleri boyunca ilköğretim öğrencilerine eğitimleri içerisinde sunulmaktadır. Bu yolla öğrencilerin müzik eğitimsel ve sanatsal gereksinimlerinin karşılanması yoluna gidilmektedir.”³ İlköğretim okullarında müzik eğitimi belirlenmiş belli amaçlar doğrultusunda sürdürülmektedir.

¹ Say, A., Müzik Öğretimi, Yayınları, Ankara, 1993, s.130

² Say, A., Türkiye'nin Müzik Atlası, İstanbul, 1998, s.84

³ Canbay, A., “İlköğretim Okullarında Sosyal Etkinlikler ve Müzik Klübünün Önemi”, Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 174, Ankara, 2007, s.163

11.1. İlköğretim Okulları Müzik Dersi Öğretiminin Amaçları

İlköğretim kurumları müzik dersi öğretim programı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 02.04.1994 gün ve 298 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Öğretim programının içinde program hakkındaki genel açıklamalar yer almaktadır. Ayrıca Öğretim programının içinde ilköğretim kurumlarında yapılacak olan müzik dersinin ulaşması gereken genel amaçlar açıkça belirtilmiştir. İlköğretim okullarında yapılacak müzik dersinin genel amaçlarından sonra ilköğretim okullarında yapılacak müzik dersinin amaçları 1. 2. ve 3. devre olarak ayrılmıştır. 1. devre amaçları ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıfları, 2. devre amaçları ilköğretim okulu 4. ve 5. sınıfları, 3. devre amaçları ise ilköğretim 6.,7. ve 8. sınıfları kapsamaktadır. Aşağıda ilköğretim kurumlarında yapılacak müzik dersinin genel amaçları ve alan araştırmasının yapıldığı ilköğretim okulları 3. devre öğrencilerine uygulanacak müzik dersinin amaçları yer almaktadır. Bu program çerçevesinde ilköğretim kurumlarında yapılacak olan müzik dersinin şu amaçlara ulaşması beklenmektedir:

“İlköğretim Kurumları Müzik Dersi'nin Genel Amaçları:

1. Temel müzik bilgilerine sahip olabilmek.
2. Sesleri temel özellikleriyle tanıyabilmek.
3. Sesler arasındaki temel ilişkileri kavrayabilmek.
4. Müziği oluşturan temel öğeleri kavrayabilmek.
5. Müzik yapma ve dinleme araçlarını tanıyabilmek.
6. Müzik topluluklarını tanıyabilmek.
7. Geleneksel ve çağdaş; yöresel, ulusal ve evrensel müzikleri tanıyabilmek.
8. Müziğin kaynağını, oluşum ve gelişimini kavrayabilmek.
9. Müziğin insan yaşamındaki yerini ve önemini kavrayabilmek.
10. Düzeyine uygun müzikleri çözümleyebilmek.
11. Düzeyine uygun müzikler yazabilmek.
12. Müziğin her türünde nitelikli olanı niteliksizden ayırt edebilmek.
13. Çevresi ile müziksel iletişim ve etkileşimde bulunabilmek.
14. Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşlerini doğru anlayabilmek.
15. Sesini doğru etkili kullanabilmek.
16. Dinlediği müziklere uygun ritmik devinimlere eşlik edebilmek.

17. Çalgısını temiz ve düzenli kullanabilme.
18. Müzik yapma, dinleme araç ve gereçlerini kurallarına uygun kullanabilme.
19. Sözlü müziklerde Türkçe'yi doğru ve anlamlı kullanabilme.
20. Düzeyine uygun tekerleme, sayışma, ninni, şarkı, türkü, marşları doğru temiz ve anlamlı söyleyebilme.
21. Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru temiz ve anlamlı çalabilme.
22. Kazandığı müzik dağarcığını çeşitli etkinliklerle sergileyebilme.
23. Müzik yazısını doğru okuyabilme.
24. Müzik yazısını doğru yazabilme.
25. Başta İstiklâl Marşı olmak üzere, başlıca ulusal marş ve şarkılarımızı özüne uygun söyleyebilme.
26. Müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürebilme.
27. Düzeyine uygun müziksel araç ve gereç yapabilme.
28. Yaratıcı müziksel çalışmalar yapabilme.
29. Müziksel bir çevre içinde yaşadığının farkında olabilme.
30. Müzik yapmaya istekli olabilme.
31. Müzik yapmaktan hoşlanabilme.
32. Müzik dinlemekten hoşlanabilme.
33. Çeşitli türdeki müziklerden hoşlanabilme.
34. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılabilme.
35. Serbest zamanını müzikle geçirebilme.
36. Yaşamında müzikten yararlanabilme.
37. Kendisini müzik yoluyla ifade edebilme.
38. Müzik yoluyla, sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygusunu geliştirebilme.
39. Sağlıklı müziksel çevre konusunda bilinçli ve duyarlı olabilme.
40. Çok yönlü ve hoşgörülü bir müzik anlayışı kazanabilme.
41. Kendine özgü bir müziksel kişilik geliştirebilme.
42. Bilinçli bir müzik dinleyicisi olabilme.
43. Müzik kültürünün genel kültürün ayrılmaz bir ögesi olduğunu görebilme.
44. Ulusal birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran bir şarkı dağarcığına sahip olabilme.⁴

⁴ MEB, İlköğretim Okulu Müzik Programı 6-7-8. Sınıf, 2000, s. 5-6

Yukarıda belirtilen amaçlar ilköğretim okulu bünyesinde bulunan bütün sınıf ve devreleri kapsamaktadır. Aşağıda belirteceğimiz amaçlar ise sadece ilköğretim ikinci kademe öğrencilerini kapsamaktadır.

11.2. Üçüncü Devre Amaçları (6. 7. 8. Sınıflar)

- “1. Kültür, sanat ve müziğin insan ve toplum hayatındaki önemini kavrayabilme.
2. Müziği oluşturan temel öğeleri kavrayabilme.
3. İnsan sesleriyle ve çalgılarla yapılan müzikleri ve müzik topluluklarını tanıyabilme.
4. Çeşitli müziklerin hız ve gürlük özelliklerini ayırt edebilme.
5. Düzeyine uygun müziklerin biçimsel yapısını çözümleyebilme.
6. Düzeyine uygun müzikleri tonal veya makamsal yapılarıyla çözümleyebilme.
7. Müzik eserlerini örgü-doku ve üslûp özellikleriyle ayırt edebilme.
8. Türk müziğinin genel yapısını ve tarihsel gelişimini anlayabilme.
9. Türk devlet ve topluluklarının müziklerinden belli başlı örnekleri tanıyabilme.
10. Avrupa ve dünya müziklerinden belli başlı örnekleri tanıyabilme.
11. Belli başlı müzik kurumları ve müzik mesleklerini tanıyabilme.
12. Atatürk’ ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini anlayabilme.
13. Müzik ile teknoloji arasındaki temel ilişkiyi kavrayabilme.
14. Ses değişim ve gelişim döneminde sesini bilinçli ve sağlıklı kullanabilme.
15. Müzik yaparken sesini doğru, temiz ve etkili kullanabilme.
16. Düzeyine uygun şarkıları doğru, temiz ve anlamlı söyleyebilme.
17. Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru, temiz ve anlamlı çalabilme.
18. Sesiyle ve çalgısıyla uygun müzik topluluklarına katılabilme.
19. Çeşitli müzikleri hız ve gürlük özelliklerine göre söyleyebilme veya çalabilme.
20. Müzik eserlerini biçimsel yapısına uygun söyleyebilme veya çalabilme.
21. Düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal özelliklerine dikkat ederek söyleyebilme veya çalabilme.
22. Müzik eserini müziksel örgü, doku ve üslûp farklarını gözetererek dinleyebilme.
23. Çeşitli müzik yapma araçlarını doğru kullanabilme.
24. Çevresindeki uygun müzik etkinliklerine katılabilme.
25. Sesiyle, çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapabilme.
26. Çeşitli müzikleri başka anlatım biçimleriyle ifade edebilme.

27. Geleneksel ve çağdaş müziklerimizle, uluslararası ve evrensel müziklerden oluşan uygun bir şarkı dağarcığına sahip olabilme.
28. İnsan ve toplum hayatında kültür, sanat ve müziği önemseyebilme.
29. Müzik yaparken ve dinlerken müziği oluşturan temel öğelere özen gösterebilme.
30. İnsan sesleri ve çalgı topluluklarıyla yapılan müziklerden hoşlanabilme.
31. Birlikte müzik yapmaya istekli olabilme.
32. Sesiyle ve çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olabilme.
33. Düzeyine uygun müziklerin tonal ve makamsal yapılarını çözümlenmekten hoşlanabilme.
34. Hayatında çeşitli müzikleri dinlemeye istekli olabilme.
35. Türk müziğinin temel yapısını ve tarihsel gelişimini anlamaya istekli olabilme.
36. Belli başlı müzik kurumları ve müzik mesleklerini tanımaya ihtiyaç duyabilme.
37. Türk devlet ve toplulukları ile çeşitli ülke müziklerinden belli başlı örnekleri öğrenmeye istekli olabilme.
38. Atatürk'ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini benimseyebilme.
39. Müzik teknolojisinin günümüzdeki uygulamalarına ilgi duyabilme.
40. Müziği yaşamın ayrılmaz bir parçası haline getirebilme.”⁵

11.3. Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler

Günümüz koşullarında müzik öğretiminin okullarda amacına uygun ve sağlıklı bir şekilde işlendiği ve yürütüldüğü söylenemez. Müzik dersinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve öğrencilerin müzikal zekalarını geliştirmeye yönelik olabilmesi için sağlıklı koşulların sağlanması gerekmektedir. “Müzik öğretimi toplumdaki bütün değişim ve gelişmelerden etkilenen duyarlı bir alandır.”⁶

Müzik öğretiminde karşılaşılan zorluklardan bazılarını belirli maddeler halinde toplamak mümkündür.

- Müzik dersinin diğer derslere göre daha önemsiz kabul edilmesi
- Okullarda müzik dersinin işlenebileceği özel bir müzik sınıfının bulunmayışı

⁵ MEB, a.g.k., s. 6-7

⁶ <http://www.mavi-nota.com/index.php?link=yazi&no=75> (19.04.2008)

- Müzik sınıfı bulunan okullarda müzik sınıflarındaki müzik aletleri ve materyallerin azlığı ve yetersizliği
- Özellikle 2 kademe erkek çocuklarında mutasyon dönemi denilen ergenlikle yaşanabilecek değişikliklerin müzik dersine yansması
- Müzik derslerine müzik branş öğretmenleri dışında farkı alanlarda eğitim almış öğretmenlerin girmesi

Yukarıda belirttiğimiz sorunlar listesine daha başka birçok maddenin eklenmesi hiç de zor değildir. Ancak kuşkusuz müzik öğretimin de yaşanacak en büyük sorun müzik dersinin diğer derslere göre daha önemsiz ve özelliksiz olduğu düşüncesidir. İlköğretim okulu sonunda yapılan OKS, SBS ve benzeri, liselere giriş sınavlarında müzik dersinin herhangi bir ağırlığının olmayışı bu derse gereğinden daha az ilginin ve özenin gösterilmesinde en büyük etkidir. Ayrıca toplumumuzda müziğin bir sanat dalından çok bir eğlence aracı olarak görülmesi de eğitim kurumlarında müzik dersine diğer derslerden daha önemsiz ve özelliksiz bir ders gibi bakılmasında çok büyük rol oynamaktadır.

Bu nokta da müzik dersi öğretmenine büyük görevler düşmektedir. Öğretmen dersi tanımlar ve kuramlardan çok örneklerle anlatma yoluna gitmelidir. Derslerde yapılacak küçük çalışma gruplarına ait müzikal çalışmalar okul içinde bir etkinliğe dönüştürüldüğünde destek ve ilgi görecektir. Örneğin okulda kurulacak bir koronun belirli günlerde yapacağı mini konserler okul yönetimi ve öğrenciler tarafından desteklenecektir. Ancak tabî ki bu çalışmaların yapılabilmesi içinde gerekli koşulların ve ortamın sağlanması son derece önemlidir.

Öğretmenin ders işlenişinde çalgıdan yararlanması son derece önemlidir. Ders işleniş sırasında çalgısından yararlanan ve bunu sergileyen bir öğretmen öğrencilerin ders işlenen konuyu anlamasında göstereceği çabayı perçinleyecektir.

“Sonuç olarak, öğrenci (çocuk) müzik eğitiminin, yaşantısına olan olumlu katkısından yararlanacaktır. Yaratıcılık eğitimi gelişecektir. Sanatsal yönden bilgi ve kültür birikimi artacaktır.”⁷

⁷ İlik, A., Sevgili Müzik Temel Eğitim Okulları için Müzik Dağarı, Ankara, 1994, s.67

Bunların yanı sıra özellikle erkek öğrencilerin 12-14 yaşları arasında yaşacakları mutasyon dönemi öğrencilerin seslerinde bir takım değişikliklerin meydana gelmesine neden olacaktır bu da ders işlenişinde bir sorun teşkil edecektir. Bu nokta da öğretmene düşecek görev bu durumun gayet doğal bir gelişme evresi olduğunu öğrencilerine anlatabilmesidir. Mutasyon geçiren öğrencilerin fazla zorlanmaması ve onlara anlayışla yaklaşılması müzik dersinin sevilmesi ve ona gereken ilginin gösterilmesi açısından büyük rol oynamaktadır. Müzik dersinin işlenişinde yaşanacak bu ve buna benzer sorunların giderilmesi öğrenci ve öğretmen arasında kurulacak doğru ve olumlu ilişkiler sayesinde atlatılabilir.

11.4. Müzik Öğretmelerinin Uygulamada Karşılaştığı Güçlükler

İlköğretim kurumları, çocuğu hayata ve bir üst öğretim kurumlarına hazırlamaya, ona yurttaşlık haklarını ve görevlerini öğretmeye, ayrıca çocuğun yeteneklerini ve yaratıcılığını ortaya çıkartmaya yönelik kurumlardır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu madde 23'te, ilköğretimin amaç ve hedeflerini şöyle açıklamaktadır:

“1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamaktır.”⁸

Müzik dersi, çocuğun ilgisini, yeteneklerini ve yaratıcılığını geliştirme fırsatı bulabileceği temel derslerden biridir. Ayrıca müzik dersinin çocuğun kişilik gelişiminde, sınıf içinde ve arkadaşları ile uyumunda, demokratik haklarını; yurduna, ulusuna karşı görev ve sorumluluklarını kavramasında önemli bir işlevi vardır.

Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim okullarında ders olarak okutmakta olduğu müzik dersinde öğrencilerin müzik yeteneklerinin doğru ve amacına uygun olarak gelişiminin sağlanabilmesi, kendi kültürüne ve dünya kültürüne ait müzikleri doğru olarak öğrenip yorumlayabilmesi ve yukarıda saydığımız “Müzik Dersi Genel

⁸ <http://bilecik.meb.gov.tr/kanun/1739.htm> (24.05.2008)

Amaçları'nın istenilene uygun olarak yerine getirilebilmesi açısından okullarda müzik eğitimini uygulayacak öğretmenlerin nota bilme, enstrüman, çalma, şarkı söyleme, eser dinleme, eser çözümlenme ve eser yaratma yönlerinden kendisini geliştirmiş olması, müzik dersi öğretim ilke, yöntem ve tekniklerini bilinçli olarak uygulayabilmesi, ulusal ve evrensel ölçüde bir şarkı dağarcığına, müzik kültürüne sahip olması, çocuk şarkıları yaratabilmesi, bu duygu ve beceriyi çocuğa da kazandırabilmesi, çocuğun müziksel gelişiminin farkında olması ve bu gelişmeyi öğretim sürecinde dikkate alabilmesi bir zorunluluktur.. Şüphesiz ki bu zorunluluklar ancak bu alanda profesyonel eğitim almış kişiler tarafından yerine getirilebilir. Bu kişiler de müzik öğretmenlerinden başkası değildir.

Müzik dersi ilköğretimin ilk üç sınıfında haftada ikişer saat, 5,6,7,ve 8. sınıflarında da haftada birer saat okutulmaktadır. Yukarıda belirtilen amaç ve hedeflere doğru bir şekilde ulaşılabilmesi açısından müzik dersi verilen haftalık ders süresi yetersizdir. Öğretim programlarında belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda belirlenmiş ünitelerin ve konuların uygulanmasında tartışmasız birinci görev öğretmene düşmektedir. Ancak ilköğretim kurumlarında müzik dersi 1. kademe birinci devre (1.,2.,3.sınıflar) müzik derslerinin sınıf öğretmenleri, ikinci devre(4.,5.sınıflar) müzik derslerinin sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, 2. kademe (6.,7.,8.sınıflar) müzik derslerinin ise müzik öğretmenlerince okutulmaktadır.

Ayrıca ilköğretim okullarına müzik dal öğretmeni atanabilmesi için bir okulda en az 9 şubenin (6.,7.ve8. sınıflarda haftada birer saatten toplam en az 9 saatlik müzik dersinin) bulunması gereklidir.

Fakat haftalık zorunlu ders saatini tamamlayamayan ilköğretim müzik dersi branş öğretmenleri kendi kurumlarındaki 4. ve 5. sınıfların müzik derslerine de girebilmektedir. Ancak bu durum ilgili öğretmenin okula atanması için gereken ders saatini etkilememektedir. Halen İlköğretim okullarında (varsa) yalnız 6.,7. ve 8. sınıflarının müzik dersine branş öğretmeni girmekte; ilk beş sınıfın müzik dersi ise esas olarak sınıf öğretmenleri tarafından okutulmaktadır.

Sonuç olarak İlköğretim okullarında müzik derslerinin, çoğunlukla 2. kademe sınıflarında müzik dersi branş öğretmenleri tarafından okutulması, birinci kademe 1. devre

sınıflarında sınıf öğretmenlerinin bu dersi vermesi, 2. devrede de yukarıda belirttiğimiz şartlar sağlandığı takdirde müzik branş öğretmenlerinin müzik dersine girmesi öğrencilerin müzikal bir temel oluşturmasında, ilgi, yetenek ve yaratıcılıklarının geliştirilmesinde büyük bir dezavantaj sağlamaktadır. Doğru bir eğitim ve yönlendirmeyle ülkemize başarılar kazandıracak müzik adamlarının yetiştirilmesi, yapacakları bilimsel çalışmalarla müziğimizi evrensellik boyutunda bir üst basamaklara taşıyacak bilim adamlarının yetiştirilmesi ve ülkemizde halen sayı olarak çok eksik olan müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi yukarıda anlatılan nedenlerden ötürü bir ölçüde hayata geçirilememektedir.

12. MÜZİK ÖĞRETİMİNE FARKLI YAKLAŞIMLAR

Müzik öğretiminde, bilimin ilerlemesi ve insana dair daha fazla bilginin elde edilmesi ile orantılı olarak değişiklikler ve yenilikler yapılmıştır.

“Çocuğun müziksel özellikleri, genellikle çocukluk döneminin ilk yıllarından itibaren kendini belli etmeye başlar. Bu olgu, çocukta müziksel oluşum, gelişim, değişim ve biçimlenimin erkenden başladığını gösterir.”⁹ Dolayısıyla bireye, çocukluk döneminin ilk yıllarından itibaren doğru yöntem ve tekniklerle verilecek müzik eğitimi onun bu alandaki zekasını geliştirmesinde büyük rol oynayacağı gibi ileriki çağlarında da müziğe ve müzik dersine daha farklı bir biçimde bakmasını sağlayacaktır.

“ Çocukların müziksel gelişimi, 12. ve 13. yaşlara kadar oldukça kolay ve sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlara kadar olan dönemdeki müziksel gelişiminde, bireysel farklılıklardan çok, bireyler arası benzerlikler ağır basar. Bununla bağlantılı olarak, bu dönemdeki müzik eğitimi, genellikle, bireysel farklılıklar üzerine kurulur.”¹⁰

Çocuklarda müzikal yeteneğin anlaşılması ile birlikte bu yeteneğin doğru yönlendirilmesi, çocuğa verilecek müzik öğretiminin sağlıklı olarak yürütülmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Burada da en büyük görev yine öğretmene düşmektedir. Çocuğun müzikal yeteneğini keşfettikten sonra onu doğru alana yönlendirip, planlanmış bir eğitimle ve doğru bir bakış açısıyla bu yeteneğin olabilecek en üst noktaya çıkartılması

⁹ Uçan, A., İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi , Ankara, 1996, s.15.

¹⁰ Uçan, a.g.k., s.15-16.

mümkündür. Temel eğitime başlamasıyla birlikte çocuk müziğe sistemli bir şekilde başlamış olacaktır.

“Çocuk büyüdükçe düşünsel ve duygusal yaşamı da giderek karmaşıklaşır. Aynı zamanda okulun, toplumun ve kültürün çok önemli etkileri de kendini belli etmeye başlar. Yaratıcı eğitimde dinamizm olgusu algıları etkilemekte, iletişimin güçlüğü gerçekleri ortaya çıkarıp yeni düşünce şemalarının ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Akıcı düşünme yeteneğindeki düşünce bolluğu da düşüncelerin geçerliliğini sınamaktadır. Dolayısıyla yaratıcı düşünme sürecini olumlu yönde etkilemektedir.”¹¹

13. MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Müzik öğretim yöntem ve teknikleri “Suzuki yöntemi” ve “Orff” yöntemi olarak 2 ana başlıktan oluşmaktadır.

13.1. Suzuki Yöntemi

“Müziksel yetenek geliştirme yoluyla müzik öğretim yöntemi olarak özetlenebilecek olan Suzuki yöntemi, müziksel yetenek geliştirme yoluyla müzik öğretim yöntemi; müziksel gelişmeye ilişkin bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezışsel davranışları, müzik yeteneğini geliştirerek öğretme yoludur. Bu yöntem, daha kısa bir anlatımla müziksel yetenek geliştirme yöntemi denir. Bu yöntem, müziksel gelişmeye ilişkin davranışları müziksel yeteneği geliştirmeye bağlaması nedeniyle, kısaca, geliştirimsel yöntem olarak da adlandırılabilir. Yöntem; ilgili çevrelerde ve literatürde, daha çok oluşturucusu ünlü müzik eğitimcisi Shinichi Suzuki (1898-1998)'nin soyadıyla adlandırılır ve Suzuki yöntemi olarak bilinir, anılır.”¹²

Metodunun asıl amacı çocukların müzik yoluyla bir bütün olarak yetiştirilmesidir. Suzuki'nin hedefinin çocukların müzikal algılama yolu ile güzelliğin farkına varmaları ve onların insanlara saygı duymayı öğretmektir.

¹¹ Aslan, A., İlkokullarda Müzik Dersinde Yaratıcılık, İstanbul, 1996, s.181.

¹² Uçan, A.-Yıldız, G.-Bayraktar, E., İlköğretimde Etkili Öğretim ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı- Modül 9, Ankara, 1999, s. 99

“Suzuki’nin felsefesine göre, çocuklar gelişim süreci içerisinde kendine güvenen, inanan, zor şeyleri denemeye kararlı, disiplinli, konsantre olabilen, müzikten her zaman hoşlanan, yetenekli ve müziğe karşı duyarlı bireyler olabileceklerdir. Ancak, bu hedeflerin yanı sıra pek çok Suzuki öğrencisi verilen eğitim sonucunda çok iyi düzeyde profesyonel müzisyenler olmuşlardır.”¹³

Suzuki metodu günümüzde kullanılan müzik öğretim metodları içerisinde en etkin yöntemlerin başında gelmektedir.

Suzuki metodu işlenirliğini sürdürebilmesi ve hedeflerine ulaşabilmesi açısından belli amaçlar içermektedir. Suzuki metodunun amaçları genel olarak şöyle özetlenebilir.

- “ 1. Çocuklara 3 veya 4 yaşlarında başlamak üzere çalgı eğitimi vermek,
2. Sürekli olarak, mümkünse doğumdan itibaren çocuklara müzik dinletmek,
3. Çalgı eğitimine başladıktan sonra nota eğitimine geçmek,
4. Verilen aktiviteleri her gün sürekli olarak tekrarlatmak (Suzuki çocuklara “sadece yemek yediğiniz günler çalışın” diye tavsiyede bulunmuştur),
5. Doğal bir yolla başkaları ile ve başkalarının önünde müzik yapmak,
6. Diğer öğrencilerin derslerini izlemek ve haftada bir kez grup dersi yapmak,
7. Aile işbirliğini sağlamak,
8. Pozitif bir öğrenme ortamı hazırlamak,
9. Çocukların, evlerde küçük, konser salonlarında ise büyük boyutlarda konserler vermelerine olanak sağlamak,
10. Eğitilmiş öğretmenlerin vereceği yüksek standartlarda eğitim sağlamak,
11. Dünyanın dört bir tarafındaki Suzuki öğrencileri ile müzik dili aracılığı ile sosyal bir iletişim kurabilmek.”¹⁴

Yukarıda belirtilen amaçlardan da anlaşılacağı gibi Suzuki yöntemi müzik eğitiminin çocuğun doğumuyla beraber başlamasını ve eğitimin müzik alanında yeterliliği olan öğretmenler tarafından verilerek çocukların müziksel alanda gelişimlerinin daha doğru ve kalıcı bir etkiye sahip olmasını savunmaktadır.

¹³ <http://www.mavi-nota.com/index.php?link=yazi&no=1331> (03.05.2008)

¹⁴ http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/B-Kasap_1.html (11.05.2008)

13.2. Orff Metodu

“Müziksel temel oluşturmaya ilişkin davranışları, duyulan müzikleri ve alınan belirli müziksel etkileri ritmik biçimli bedensel devinimlerle ifade ederek öğretme yoludur. Bu yöntem, daha kısa bir anlatımla müziksel devinme/ ritimleme / söyleme /çalma /doğaçlama yöntemi denir. Bu yöntem, müziksel temel oluşturmaya ilişkin davranışları doğaçlamaya bağlaması nedeniyle, kısaca, doğaçsal yöntem olarak da adlandırılabilir. Yöntem, ilgili çevrelerde ve literatürde, daha çok, oluşturucusu - geliştiricisi ünlü müzik eğitimcisi Carl Orff (1895-1982)'un soyadıyla adlandırılır ve Orff yöntemi olarak bilinir, anılır.”¹⁵

Orff metodunun uygulanması sırasında kullanılan müzik aletlerine orff çalgıları adı verilmiştir. Orff metodu grup öğrencileri çalıştırmada en çok tercih edilen yöntemdir. Orff metodunda öğrencilerin müzik yapmak amacıyla kullandıkları sınıflar “Müzik Atölyesi” olarak adlandırılmaktadır.

Orff metodunun işlenilirliğini sürdürebilmesi ve hedeflerine ulaşabilmesi açısından belli amaçlar içermektedir. Orff metodunun amaçları genel olarak şöyle özetlenebilir:

- “ 1. Elementer anlayışta ve düzeyde müziksel yaşantılar geçirebilme
2. Konsantrasyon yeterliğini artırabilme
3. Bedensel ve duygusal farkındalığı artırabilme
4. Farklı duyuları koordineli olarak kullanabilme (işitsel, görsel, dokunsal algı ve kinestetik algı)
5. Konuşma, söyleme, devinme, çalma, simgesel, grafiksel, sözel ve non-verbal dönüştürme vb. gibi çeşitli davranış biçimlerini girişik olarak gerçekleştirebilme
6. Yaratıcı ve özgün müziksel çalışmalar yapabilme
7. Bireysel ve birlikte çalışma alışkanlıklarını geliştirebilme”¹⁶

¹⁵ Uçan,-Yıldız-Bayraktar, a.g.k., s.105.

¹⁶ http://muzed.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=128&Itemid=30 (01.06.2008)

3. BÖLÜM

MÜZİKAL ZEKÂ İLE İLGİLİ UYGULAMALI ÇALIŞMA VE BULGULAR

1. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması için izlenen yol ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

1.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. “ Tarama modelleri, geçmişte ve halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey, ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez.”¹

İlköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve düzeyleri , orijin danışmanlık A.Ş. tarafından hazırlanan ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün uygun gördüğü koşullarda düzenlenmiş olan Çoklu zekâ belirleme envanteri kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrenci tanıma formu kullanılmıştır. Öğrencilerin çoklu zekâ alanları, yılsonu karne notlarının aritmetik ortalamalarıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bu araştırmada İstanbul ili Büyükçekmece ilçesi farklı sosyoekonomik seviyedeki üç ilköğretim okulunda öğrenim gören ve çoklu zekâ alanlarından müzikal zekâsı baskın olan 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarı düzeylerinin zekâ alanlarıyla bir ilişkisi var mıdır? Varsa nasıl bir ilişki vardır? Problemine cevap aranmıştır.

¹ <http://education.ankara.edu.tr/-aksoy/eay/eay/b0506/oeroğlu.doc> (30.06.2008)

Bu problemler doğrultusunda aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin Çoklu Zekâ Belirleme Envanterine göre baskın oldukları zekâ alanları arasında en yüksek oranı hangi zeka alanı oluşturmaktadır?
2. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin baskın olan zekâ alanları öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
3. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
4. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çoklu zekâ belirleme envanterine göre baskın oldukları zekâ alanları ile akademik başarıları göz önünde bulundurulduğunda zekâ alanlarının sıralaması nasıldır?
5. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çoklu zekâ envanterine göre baskın oldukları zekâ alanları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
6. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları kardeş sayısına göre farklılık göstermekte midir?
7. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları annenin öğrenim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
8. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları babanın mesleğine göre farklılık göstermekte midir?
9. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları ailenin aylık gelirine göre farklılık göstermekte midir?
10. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları aileye katkıda bulunmak için çalışıp çalışmadığına göre farklılık göstermekte midir?
11. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları oturdukları evin kime ait olduğuna göre farklılık göstermekte midir?
12. Müzikal zekâyâ ait öğrencilerin başarı durumları arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre farklılık göstermekte midir?

1.2. EVREN – ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Büyükçekmece ilçesindeki farklı sosyoekonomik özelliklere sahip üç ilköğretim okulu oluşturmaktadır.2007-2008 Eğitim- Öğretim Yılı İl

Milli Eğitim Müdürlüğü istatistiki bilgilerinden ve uzman görüşlerinden yararlanılarak, İstanbul ili Büyükçekmece ilçesinden, alt, orta ve üst sosyoekonomik özellikleri yansıttığı düşünülen okullar arasından yansız atama yoluyla belirlenen üç farklı ilköğretim okulu buldukları grupları temsil etmektedir. Araştırma örneklemelerini, üst, orta ve alt sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Üst sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen 70 öğrenci, orta sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen 70 öğrenci ve alt sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen 70 öğrenci olmak üzere toplam 210 öğrenci örnekleme de yer almaktadır. Ayrıca araştırmada müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarıları düzeylerinin cinsiyetleri, ailede kaçınıcı çocuk oldukları, bir yıl içindeki devamsızlık durumları, anne babalarının birliktelik durumları,annenin yaşı,babanın yaşı, babanın öğrenim durumu annenin mesleği,ailenin İstanbul’da yaşadığı süre, evdeki oda sayısı,kendilerine ait odalarının olup olmaması,bir günde T.V. başında geçirdikleri süre,evlerinde bilgisayar olup olmaması, bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süre, okulunu sevip sevmemeleri, sınıf rehber öğretmenlerini sevip sevmemeleri, arkadaşları ile olan ilişkileri, incelenmiş ancak anlamlı bir bulguya rastlanmamıştır.

2. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmanın literatür taraması aşamasında çoklu zekâ teorisi ile ilgili ulaşılabilen Türkçe ve İngilizce kitap, tez, makale, dergi ve internet ortamındaki kaynaklardan faydalanılmıştır.

İstanbul ili Büyükçekmece ilçesindeki 30 kişiye pilot çalışma uygulanmış, gerekli düzenlemeler yapılarak öğrenci tanıma formları son halini almıştır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Orijin Danışmanlık A.Ş. tarafından geliştirilen öğrencilere yönelik “Çoklu Zekâ Alanlarını Belirleme Envanteri”, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün uygun gördüğü koşullarda düzenlenerek kullanılmıştır. Öğrencilerin akademik başarılarının tespiti içinde 2007 - 2008 Eğitim – Öğretim Yılı 1. ve 2. dönem karne notlarının yılsonu aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır.

2.1. Öğrenci Tanıma Formu

Öğrenci tanıma formu, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerini, yaşlarını, doğum yerlerini, nüfusa kayıtlı oldukları yerleri, kaç kardeş olduklarını, kaçınıcı çocuk olduklarını, devam ettikleri sınıfı, bir yıl içerisindeki devamsızlık durumlarını, anne-babalarının öz olup olmadıklarını, anne-babalarının birliktelik durumlarını, anne-babalarının yaşını, anne babalarının öğrenim durumlarını, anne-babalarının mesleklerini, ailelerinin aylık gelirini, aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışıp çalışmadıklarını, kendilerine ait bir odası olup olmadığını, bir günde televizyon başında geçirdikleri süreyi, evlerinde bilgisayar olup olmadığını, bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süreyi, okulunu sevip sevmediklerini, sınıf rehber öğretmenleri ile olan ilişkilerini, arkadaşlarıyla ilişkilerinin nasıl olduğunu, sevdikleri/başarılı oldukları ders veya dersleri ve başarısız oldukları ders veya dersleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

2.2. Öğrencilere Yönelik Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri

Orijin Danışmanlık A.Ş. tarafından hazırlanan öğrencilere yönelik “Çoklu Zekâ Alanlarını Belirleme Envanteri”, öğrencilerin yatkın oldukları zekâ türünü veya türlerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Öğrencilerin çoklu zekâ kuramına göre 8 farklı zekâ alanındaki gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla öğrencilere her zekâ alanı için beş kazanım olmak üzere toplam 40 kazanımdan oluşan likert ölçeğinde hazırlanmış anket soruları sorulmuş “1 = benim için hiç uygun değil, 2= çok az uygun, 3= kısmen uygun, 4=oldukça uygun, 5= tamamen uygun” olmak üzere değerlendirmeleri istenmiştir. Dolayısıyla zekâ alanında alınacak en yüksek puan 20 dir. Envantere verilen cevapların değerlendirilmesinden hareketle her bir öğrencinin 8 zekâ alanına ait puanı elde edilmiştir. Öğrencinin bir zekâ alanındaki toplam puanı o öğrencinin zekâ alanındaki gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Envanteri kullanılmadaki asıl amaç öğrencilerin en baskın oldukları zekâ alanını bulmaktır.

Ayrıca uygulanan “Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri” daha önce de belirtildiği gibi Orijin Danışmanlık A.Ş. nin izniyle İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün öngördüğü

koşullarda antet olarak tekrar düzenlenmiş ve sadece envanterdeki sorular kullanılarak uygulanmıştır. Öğrenciler anketi cevaplamaları için 60 dakika verilmiştir.

2.3. Yıl Sonu Notu

“İlköğretimde yazılı ve uygulamalı sınavlar, performans görevleri, projeler ayrıca ders içi performanslar 0 – 100 arasında puanla değerlendirilir, karneye nota dönüştürülerek geçirilir.”² “Buna göre verilecek notlar ve puanlar şöyle değerlendirilir.”³

Tablo 4. Notlar ve puanlar

DERECE	NOT	PUAN
Pekiyi	5	85-100
İyi	4	70-84
Orta	3	55-69
Geçer	2	45-54
Zayıf	1	0-44

“Okulların açılıp derslerin başladığı tarihten, okulları kapandığı tarihe kadar iki dönemden oluşan zaman dilimine ders yılı denir.”⁴ “Yarıyıl ise, derslerin başladığı tarihten dinlenme tatiline, dinlenme tatilinin bitiminden derslerin bittiği tarihe kadar olan zaman dilimidir.”⁵

Bir ders yılı içerisinde sadece dönem sonlarında öğrencilerin başarı düzeylerini, davranış gelişimlerini, okula devam durumlarını ve okudukları kitap sayılarını göstermek üzere iki kez karne verilir.

“Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci yarıyıl notlarının aritmetik ortalamasıdır.”⁶

Öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yıl sonunda bütün derslerden aldığı notların aritmetik ortalaması hesaplanarak elde edilmiştir.

² Başaran İ.E., Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul, Dördüncü Kez Yeniden Yazım, Ankara, 2000, s.164

³ <http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/69.pdf> (22.06.2008)

⁴ MEB, Tebliğler Dergisi, Cilt 66, Sayı.2552, İstanbul, 2003, s.485.

⁵ <http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/69.pdf> (22.06.2008)

⁶ MEB, a.g.k., s.498.

2.4. Anketlerin Uygulanması

Anketlerin uygulanabilmesi için sosyal bilimler enstitüsü aracılığıyla İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin onayı alınarak Büyükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde anketlerin uygulanacağı okullar belirlenmiştir. Anketler uygulanmadan önce okul müdürleri ve araştırmaya katılan sınıf rehber öğretmenleri ile görüşülmüş, ilgili açıklamalar yapılarak anketlerin yapılacağı gün kararlaştırılmıştır.

Anketler uygulanmadan önce, araştırmacı tarafından, öğrencilere araştırmanın amacından bahsedilmiş, nasıl cevaplandırılacağı anlatılmış ve uygulama süresi boyunca, öğrencilerin dış faktörlerden etkilenmemelerine dikkat edilmiştir.

3. VERİLERİN ANALİZİ

Veriler, araştırmacı tarafından uygulanan anketler ve tanıma formlarından ayrıca öğrencilerin yıl sonu karne notlarından elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi için "SPSS 15.0" (Statistical Package For Social Science) paket programı kullanılmıştır. Veriler frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlendikten sonra Kruskal Wallis H Testi, Ki-kare homojenlik Testi, Mann Whitney U testi yapılmıştır. "Kruskal Wallis; varyans analizinin (ANOVA) alternatififi olan bir analizdir.⁷ Bu analiz normal dağılım göstermeyen sürekli değişkenlere sahip üç ya da daha fazla grup için karşılaştırma yapmayı sağlar. Ki-Kare Homojenlik testi; iki kategorik değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test eder.⁸ Mann Whitney U testi; iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder.⁹ Oluşan tablolar yorumlanmış ve elde edilecek sonuçlara göre öneriler getirilmiştir.

⁷ Siegel, S.-Castellan,N.J., Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences. McGraw-Hill book Company, United States of America, 1988, s.399.

⁸ Efe, E.-Bek, Y.-Şahin, M., SPSS'te Çözümleri ile İstatistik Yöntemler II, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Kahramanmaraş, 2000, s.223.

⁹ Ergün, M., Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları SPSS for Windows, Ankara, 1995, s.292.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde anketlerden elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmuştur.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilere ait farklı değişkenlerin dağılımları tablolar halinde gösterilmiştir. Araştırma örneklemelerini, üst, orta ve alt sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen üç farklı ilköğretim okulunun öğrencileri oluşturmuştur. Üst sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen okuldan 70 öğrenci; orta sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen okuldan 70 öğrenci ve alt sosyoekonomik özelliklere sahip olduğu düşünülen okuldan 70 öğrenci, toplamda 210 öğrenci tarafından anketler cevaplandırılmıştır.

Tablo 5. Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okulların sosyoekonomik seviyelerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Yüksek sosyo-ekonomik okul	70	33,3
Orta sosyoekonomik okul	70	33,3
Düşük sosyoekonomik okul	70	33,3
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan üç farklı sosyoekonomik seviyeye ait okulun her birinden 70 öğrenci örnekleme seçilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Kız öğrenci	105	50,0
Erkek Öğrenci	105	50,0
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan 3 farklı sosyoekonomik seviyeye ait okul öğrencilerinin %50'sini kız öğrenciler, %50'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
11 yaş	1	0,5
12 yaş	68	32,4
12 yaş üstü	141	67,1
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 67,1'i 12 yaş üstü, % 32,4'ü 12 ve %0,5'i 11 yaşındadır.

Tablo 8. Öğrencilerin Doğum yerlerine göre bölgesel olarak dağılımı

	Frekans	Yüzde
Ege	2	1,0
Karadeniz	21	10,0
Doğu Anadolu	11	5,2
İç Anadolu	8	3,8
Güneydoğu Anadolu	1	0,5
Marmara	167	79,5
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %79,5'i Marmara, % 10,0'u Karadeniz, % 5,2'si Doğu Anadolu, % 3,8'i İç Anadolu, %1,0'i Ege ve % 0,5'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi doğumludur.

Tablo 9. Öğrencilerin Nüfusa kayıtlı oldukları yerlere göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Akdeniz	1	0,5
Ege	3	1,4
Karadeniz	37	17,6
Doğu Anadolu	15	7,1
İç Anadolu	21	10,0
Güneydoğu Anadolu	9	4,3
Marmara	124	59,1
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %59,1'inin Marmara, %17,6'sının Karadeniz, %10,0'unun İç Anadolu, %7,1'inin Doğu Anadolu, % 4,3'nün Güneydoğu Anadolu, %1,4'nün Ege ve %0,5'inin Akdeniz bölgelerinde nüfusa kayıtlı olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
1	28	13,3
2	116	55,2
3	43	20,5
4	14	6,7
Diğer	9	4,3
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %55,2'si 2 çocuklu, %20,5'i 3 çocuklu, % 13,3'ü tek çocuklu, % 6,7'si 4 çocuklu ailelerde de yaşamaktadırlar.

Tablo 11. Öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduklarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
1	98	46,7
2	82	39,0
3	19	9,0
4	5	2,4
Diğer	6	2,9
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 46,7'si 1, çocuk, % 39,0'u 2, çocuk, %9,0'u 3, çocuk ve % 2,4'ü 4, çocuk olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin bir yıl içindeki devamsızlık durumlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
1-10 gün	185	88,1
11-20 gün	21	10,0
21-30 gün	2	1,0
31 günden fazla	2	1,0
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 88,1'nin bir yıldaki devamsızlık durumu 1- 10 gün arası ,% 10,0'nun bir yıldaki devamsızlık durumu 11–20 gün arası, % 1,0'nin bir yıldaki devamsızlık durumu 21–30 gün arası, %1,0'nin bir yıldaki devamsızlık durumu 31 günden fazladır.

Tablo 13. Öğrencilerin anne babalarının birliktelik durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Birlikte	188	89,5
Boşanmış	15	7,1
Baba Vefat	7	3,3
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin % 89,5'i birlikte yaşamakta % 7,1'i ayrı yaşamakta, %3,3'ünün ise babası vefat etmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin annelerinin yaşlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
26 – 30	8	3,8
31- 35	57	27,1
36 – 40	78	37,1
41 – 45	56	26,7
46 dan fazla	11	5,2
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 37,1'inin annesinin yaşı 36-40, %27,1'inin annesinin yaşı 31 -35, % 26,7'sinin annesinin yaşı 41 – 45, %5,2'sinin annesinin yaşı 46 ve üzeri, %3,8'inin annesinin yaşı 26 – 30 yaş aralığındadır.

Tablo 15. Öğrencilerinin babalarının yaşlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
26 – 30	2	1,0
31- 35	12	5,7
36 – 40	56	26,7
41 – 45	94	44,8
46 dan fazla	46	21,9
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 44,8'inin babasının yaşı 41 – 45 yaş aralığında iken, %26,7'sinin 36 – 40, %21,9'unun 46'dan fazla yaşa sahip oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanında ankete katılan öğrencilerin %5,7'sinin babasının yaşı 31 – 35 , %1,0'inin ise 26- 30 yaş aralığında olduğu saptanmıştır.

Tablo 16. Öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Okuryazar değil	7	3,3
Okuryazar	4	1,9
İlkokul mezunu	56	26,7
Ortaokul mezunu	33	15,7
Lise mezunu	73	34,8
Üniversite mezunu	34	16,2
Yüksek lisans mezunu	3	1,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin % 34,8'sinin lise mezunu, %26,7'sinin ilkokul mezunu, %16,2'sinin Üniversite mezunu, %15,7'sinin ortaokul mezunu, %3,3 ünün okuryazar değil, %1,9'unun okuryazar, %1,4'ünün yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Öğrencilerin baba öğrenim durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Okuryazar	2	1,0
İlkokul mezunu	34	16,2
Ortaokul mezunu	35	16,7
Lise mezunu	82	39,0
Üniversite mezunu	54	25,7
Yüksek lisans mezunu	3	1,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %39,0'unun lise mezunu, %25,7'sinin üniversite mezunu, %16,7'sinin ortaokul mezunu, %16,2'sinin ilkokul mezunu, %1,4'ünün Yüksek lisans mezunu ve %1,0'inin okur-yazar olduğu görülmektedir.

Tablo 18. Öğrencilerin anne meslek guruplarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Çalışmıyor	139	66,2
İşçi	11	5,2
Memur	23	11,0
Serbest meslek	36	17,1
Diğer	1	0,5
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %66,2'si herhangi bir işte çalışmamaktadır. %17,1'i serbest meslek, %11,0'i memur, %5,2'si ise işçilik yapmaktadır.

Tablo 19. Öğrencilerin baba meslek guruplarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Çalışmıyor	3	1,4
İşçi	21	10,0
Memur	33	15,7
Serbest meslek	146	69,5
Diğer	7	3,3
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %69,5'i serbest meslek yapmaktadır. %15,7'si memur % 10,0'u işçi, % 3,3'ü diğer kategoridedir, %1,4'ü ise çalışmamaktadır.

Tablo 20. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
0-500 ytl	2	1,0
600-1000 ytl	30	14,3
1100- 1500 ytl	84	40,0
1600-2000 ytl	50	23,8
2100 ytl ve üzeri	44	21,0
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin %40,0'ının ortalama aylık geliri 1100-1500 YTL iken % 23,8'inin ortalama aylık geliri 1600- 2000 YTL, %21,0'inin ortalama aylık geliri 2100 YTL ve üzeri, %14,3'ünün ortalama aylık geliri 600 – 1000 YTL, %1,0'inin ise ortalama aylık geliri 0 – 500 YTL dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir çoğunluğunun ortalama aylık gelirinin 1100–1500 YTL aralığında olması anket yapılan öğrencilerin genellikle orta sınıf ailelerin çocukları olduğunu göstermektedir.

Tablo 21. Öğrencilerin aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışma durumlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	7	3,3
Hayır	203	96,7
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerden %96,7’si aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışmadığını, %3,3’ü de aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalıştığını belirtmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin ailelerinin İstanbul da yaşadıkları yıllara göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
0-5 yıl	20	9,5
6-10 yıl	34	16,2
11-15 yıl	121	57,6
16-20 yıl	9	4,3
20 yıldan fazla	26	12,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin %57,6’sı 11-15 yıl, %16,2’si 6 -10 yıl, %12,4’ü 20 yıldan fazla, %9,5’i 0-5 yıl, %4,3’ü 16- 20 yıldır İstanbul’da yaşamaktadır.

Tablo 23. Öğrencilerin oturdukları evin kendilerine ait olup olmadığına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Kendimize ait	140	66,7
Kira	61	29,0
Lojman	5	2,4
Diğer	4	1,9
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin oturdukları evin %66,7’sinin kendilerine ait, %29,0’unun kira, %2,4’ünün lojman ve %2,4’ünde diğer kategorilere ait olduğu belirlenmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin evlerindeki oda sayısına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Bir oda	1	0,5
Bir oda ve salon	5	2,4
İki oda ve salon	41	19,5
Üç oda ve salon	134	63,8
Diğer	29	13,8
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,8'i üç oda bir salon, %19,5'i iki oda bir salon, %13,8'i diğer kategorilere ait evlerde, %2,4'ü de bir oda bir salon evlerde oturmaktadırlar.

Tablo 25. Öğrencilerin kendilerine ait odalarının olup olmasına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	183	87,1
Hayır	27	12,9
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %87,1'nin kendilerine ait odaları bulunmakta, %12,9'unun ise kendilerine ait odaları bulunmamaktadır.

Tablo 26. Öğrencilerin bir günde televizyon karşısında geçirdikleri süreye göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
0 – 30 dakika	22	10,5
30 dk- 1 saat	47	22,4
1 - 2 saat	72	34,3
2 – 3 saat	33	15,7
3 – 4 saat	31	14,8
Diğer	5	2,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %34,3'ü bir gün içerisinde televizyon başında geçirdikleri sürenin 1 – 2 saat, %22,4'ünün 30 dk – 1 saat, %15,7'sinin 2- 3 saat, %14,8'inin 3 – 4 saat, %10,5'inin 0 -30 dakika olduğu belirlenmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin bilgisayar sahibi olup olmadıklarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	172	81,9
Hayır	38	18,1
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %'81,9'nun kendine ait bilgisayarı bulunmakta, %18,1'nin kendine ait bilgisayarı bulunmamaktadır.

Tablo 28. Öğrencilerin bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süreye göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
0 – 30 dakika	45	21,4
30 dk- 1 saat	52	24,8
1 - 2 saat	54	25,7
2 – 3 saat	33	15,7
3 – 4 saat	20	9,5
Diğer	6	2,9
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %25,7'si bilgisayar başında 1-2 saat, %24,8'i bilgisayar başında 30 dk,- 1 saat, %21,4'ü bilgisayar başında 0-30 dk,, %15,7'si 2-3 saat, %9,5'i bilgisayar başında 3-4 saat, vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 29. Öğrencilerin okulunu sevme durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	198	94,3
Hayır	12	5,7
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 94,3'ü okulunu sevdiğini, %5,7'si ise okulunu sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin sınıf rehber öğretmenlerini sevmelerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	205	97,6
Hayır	5	2,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %97,6'sı sınıf rehber öğretmenlerini sevdiklerini,%2,4'ü ise sınıf rehber öğretmenlerini sevmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 31. Öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkisini tanımlama durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
İyi	199	94,8
Orta	11	5,2
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin hiçbiri arkadaşlarıyla olan ilişkilerini kötü olarak değerlendirmemiştir, %94,8'i arkadaşlarıyla olan ilişkilerini iyi, %5,2'si ise arkadaşlarıyla olan ilişkilerini orta olarak değerlendirmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin sevdikleri derslere göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Matematik	63	30,0
Fen Bilgisi	42	20,0
Türkçe	34	16,2
Sosyal Bilgiler	9	4,3
Müzik	23	11,0
Resim	5	2,4
Beden Eğitimi	9	4,3
Din ve Ahlak Bilgisi	2	1,0
İngilizce	20	9,5
Bilgisayar	3	1,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %30'u Matematik, %20'si Fen Bilgisi, %16,2'si Türkçe, % 11,0'i Müzik, %9,5'i İngilizce, %4,3'ü Sosyal bilgiler, %4,3'ü Beden Eğitimi, %2,4'ü Resim, %1,4'ü Bilgisayar, %1,0'i de Din ve Ahlak Bilgisini sevdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 33. Öğrencilerin başarılı oldukları derslere göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
Matematik	57	27,1
Fen Bilgisi	39	18,6
Türkçe	28	13,3
Sosyal Bilgiler	15	7,1
Müzik	24	11,4
Resim	7	3,3
Beden Eğitimi	15	7,1
Din ve Ahlak Bilgisi	4	1,9
İngilizce	20	9,5
Bilgisayar	1	0,5
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %27,1 i Matematik, %18,6 sı Fen Bilgisi, %13,3 ü Türkçe, %11,4 ü Müzik, % 9,5 i İngilizce, %7,1 i Sosyal Bilgiler, %7,1 i Beden Eğitimi, %3,3 ü Resim, %1,9 da Din ve Ahlak Bilgisi dersinden başarılı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 34. Öğrencilerin başarısız oldukları derslere göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Matematik	53	25,2
Fen Bilgisi	56	26,7
Türkçe	14	6,7
Sosyal Bilgiler	37	17,6
Müzik	3	1,4
Resim	20	9,5
Din ve Ahlak Bilgisi	2	1,0
İngilizce	20	9,5
Bilgisayar	5	2,4
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %26,7'si Fen Bilgisi, %25,2'si Matematik, %17,6'sı Sosyal Bilgiler, %9,5'i resim, %9,5'i İngilizce, %6,7'si Türkçe, %2,4'ü Bilgisayar, %1,4'ü Müzik, %1,0'i de Din ve Ahlak Bilgisi derslerinden başarısız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 35. Öğrencilerin baskın oldukları zekâ alanlarına göre dağılımları

	Frekans	Yüzde
Sözel-Dilsel Zekâ	15	7,1
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	22	10,5
Görsel-Uzamsal Zekâ	33	15,7
Müziksel-Ritmik Zekâ	44	21,0
Bedensel-Kinestetik Zekâ	23	11,0
Doğa Zekâsı	26	12,4
Kişilerarası Zekâ	36	17,1
İçsel Zekâ	11	5,2
Toplam	210	100,0

Yapılan Çoklu Zekâ Belirleme Envanterine göre araştırmaya katılan öğrencilerin %21'inin Müziksel-Ritmik, %17,1'inin Kişilerarası, % 15,7'sinin Görsel-Uzamsal, %12,4'ünün Doğa, %11'nin Bedensel Kinestetik, %10,5'inin Mantıksal-Matematiksel, %7,1'inin Sözel-Dilsel, %5,2'sinin de İçsel Zekâlarının baskın olduğu belirlenmiştir.

Tablo 36. Öğrencilerin Akademik başarı ortalamalarına göre başarı dağılımı

	Frekans	Yüzde
Başarılı	175	83,3
Başarısız	35	16,7
Toplam	210	100,0

Öğrencilerin Akademik başarı ortalamaları göz önüne alınarak yapılan incelemede öğrencilerin % 83,3'ünün başarılı, % 16,7'sinde başarısız olduğu belirlenmiştir.

4.2. Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri Ve Akademik Başarı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 37. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin Çoklu Zekâ Belirleme Envanterine göre baskın olan zekâ alanlarından en yüksek orana sahip olan zeka alanına ilişkin bulgular

	Frekans	Yüzde
Sözel Dilsel	15	7,1
Mantıksal Matematiksel	22	10,5
Görsel Uzamsal	33	15,7
Müziksel Ritmik	44	21,0
Bedensel Kinestetik	23	11,0
Doğa	26	12,4
Kişilerarası	36	17,1
İçsel	11	5,2
Toplam	210	100,0

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çoklu zeka belirleme envanterine göre baskın olan zekâ alanlarından en yüksek orana sahip zeka alanı müzikal ritmik zekâdır. Ankete katılan tüm öğrencilerin %21,0'ının baskın olan zekâ alanının müzikal ritmik zekâ olduğu tespit edilmiştir. Müzikal ritmik zekâyı, %17,1 ile kişilerarası ve %15,7'i görsel uzamsal zekâ izlemektedir.

4.2.1. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Baskın Olan Zeka Alanları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Çoklu zeka alanlarının öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 38. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesi ile Çoklu Zeka Alanları Gözlem Formu'na Göre Çoklu Zekâ Alanları Arasındaki İlişki

	Sözel	Matematik	Görsel	Müziksel	Bedensel	Doğa	Kişilerarası	İçsel
Ki-Kare	1,792	9,586	12,125	12,034	11,873	9,991	2,915	6,649
Serbestlik Derecesi	2	2	2	1	2	2	2	2
P	0,408	0,008	0,002	0,001	0,003	0,007	0,233	0,036

Kruskal Wallis H testi sonucuna göre; araştırmaya katılan öğrencilerin matematik zeka puanı için $p=0,008 < \alpha=0,05$; görsel zeka puanı için $p=0,002 < \alpha=0,05$; müziksel zeka puanı için $p=0,001 < \alpha=0,05$; bedensel zeka puanı için $p=0,003 < \alpha=0,05$; doğa zeka puanı için $p=0,007 < \alpha=0,05$; kişilerarası zeka puanı için $p=0,000 < \alpha=0,05$; içsel zeka puanı için

$p=0,036 < \alpha=0,05$; zeka alanları puanları öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık gösterir.

Ancak Sözel zeka puanı için $p=0,408 > \alpha=0,05$ ve kişilerarası zeka puanı için $p=0,233 > \alpha=0,05$ öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık göstermez.

	Okulun Sosyoekonomik Seviyesi	N	Mean Rank		Okulun Sosyoekonomik Seviyesi	N	Mean Rank
Sözel	Düşük	8	6,563	Bedensel	Düşük	8	5,375
	Orta	5	9,500		Orta	9	16,056
	Yüksek	2	10,000		Yüksek	6	14,750
	Toplam	15			Toplam	23	
Matematik	Düşük	7	5,29	Doğa	Düşük	10	8,700
	Orta	11	14,00		Orta	6	21,167
	Yüksek	4	15,50		Yüksek	10	13,700
	Toplam	22			Toplam	26	
Görsel	Düşük	7	5,857	Kişilerarası	Düşük	9	14,61
	Orta	16	20,781		Orta	14	22,00
	Yüksek	10	18,750		Yüksek	13	17,42
	Toplam	33			Toplam	36	
Müziksel	Düşük	18	16,36	İçsel	Düşük	3	2,000
	Orta	8	35,25		Orta	1	10,000
	Yüksek	18	22,97		Yüksek	7	7,143
	Toplam	44			Toplam	11	

Orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim gören öğrencilerin, görsel, müziksel, doğa, bedensel ve içsel zeka puanları diğer statüdeki okul öğrencilerine göre daha yüksektir. Yüksek sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim gören öğrencilerin ise matematik zeka puanı daha yüksektir.

Okulun sosyoekonomik seviyesine göre öğrencilerin Matematiksel zeka puanları incelendiğinde; en yüksek matematiksel zeka puanına sahip öğrenciler yüksek sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 21,00). Bunu sırasıyla; orta sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 14,00) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 5,29) takip etmektedir.

Görsel zeka puanları incelendiğinde; en yüksek görsel zeka puanına sahip öğrenciler orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 21). Bunu sırasıyla; düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 18,750) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 5,857) takip etmektedir.

Müziksel zeka puanları incelendiğinde; en yüksek görsel zeka puanına sahip öğrenciler orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 35,25). Bunu yüksek sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 22,97) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 16,36) takip etmektedir.

Bedensel zeka puanları incelendiğinde; en yüksek bedensel zeka puanına sahip öğrenciler orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 16,056). Bunu sırasıyla; düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 14,750) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 5,375) takip etmektedir.

Doğa zeka puanları incelendiğinde; en yüksek doğa zeka puanına sahip öğrenciler orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 21,167). Bunu sırasıyla; düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 13,70) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 8,70) takip etmektedir.

İçsel zeka puanları incelendiğinde; en yüksek içsel zeka puanına sahip öğrenciler orta sosyoekonomik seviyedeki bir okulda öğrenim görmektedir.(Mean Rank= 10,00). Bunu sırasıyla; düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 7,41) ve düşük sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görenler (Mean Rank= 2,00) takip etmektedir.

4.2.2. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 39. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyoekonomik Seviyesi Arasındaki İlişki

Ki-Kare	60,137
Serbestlik Derecesi	2,000
P	0,000

Kruskal Wallis H test sonucuna göre Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik seviyesine göre farklılık göstermektedir. ($p=0,000 < \alpha=0,05$)

Akademik Başarı		
Sosyo ekonomik Seviye	N	Mean Rank
En düşük	70	63,207
Orta	70	142,250
Yüksek	70	111,043
TOPLAM	210	

Sıra ortalamaları incelendiğinde, Sosyo ekonomik seviyede en başarılı orta düzeyde olduğu görülmektedir (Mean Rank=142,250). Bunu sırasıyla yüksek sosyo ekonomik seviye (Mean Rank=111,043) ve en düşük sosyo ekonomik düzey takip etmektedir (Mean Rank=63,207)

Tablo 40. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları dikkate alınarak baskın oldukları zekâ grupları arasında başarılı öğrenci sayısına göre yapılan sıralama.

Zekâ Grupları	Başarılı		Başarısız		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Görsel	32	97,0	1	3,0	33	100
Sözel	13	86,7	2	13,3	15	100
Müzikal	38	86,4	6	13,6	44	100
Kişilerarası	31	86,1	5	13,9	36	100
Matematiksel	18	81,8	4	18,2	22	100
Bedensel	16	69,6	7	30,4	23	100
İçsel	7	63,6	4	36,4	11	100
Doğa	15	57,7	11	42,3	26	100
Toplam	170	81,0	40	19,0	210	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin, akademik başarı ortalamaları dikkate alınarak baskın oldukları zekâ grupları arasındaki başarılı öğrencilerin sayısı tablo da incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, görsel zekâyâ sahip öğrencilerin %97,0'ı başarılı olurken, görsel zekâyı %86,7 ile sözel ve dilsel zekâ, %86,4 ile Müzikal ritmik zekâ takip etmektedir.

Ayrıca toplam öğrencilerin akademik not ortalamalarına göre başarı durumları incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin %81,0'ı başarılı iken %19'u başarısız olduğu saptanmıştır.

Tablo 41. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamaları dikkate alınarak baskın olan zekâ grupları arasında sıralama

	Akd. Not Ortalaması	Yüzde
Görsel	4,35	14,30
Kişilerarası	4,01	13,19
Matematiksel	4,00	13,15
Müzikal	3,88	12,76
Sözel	3,79	12,47
Bedensel	3,74	12,30
İçsel	3,36	11,05
Doğa	3,27	10,76
Toplam		100,00

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin akademik başarı ortalamalarına göre zeka gruplarını incelediğimizde, görsel zekaya sahip öğrencilerin akademik not ortalaması 4,35 ilk sırada bulunmuştur. Görsel zekayı 4,01 akademik not ortalaması ile kişilerarası, 4,00 akademik not ortalaması ile matematiksel zeka, 3,88 akademik not ortalaması ile müzikal zeka, 3,79 akademik not ortalaması ile Sözel zeka, 3,74 akademik not ortalaması ile bedensel zeka ve 3,36 akademik not ortalaması ile içsel zeka takip etmektedir. En düşük akademik not ortalaması doğa zekâsına sahip öğrencilerde ve 3,27 olarak tespit edilmiştir.

4.2.3. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin Çoklu Zekâ Envanterine Göre Baskın Oldukları Zekâ Alanları Cinsiyete Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Çoklu zekâ alanlarının öğrencinin cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 42. Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu'na Göre Çoklu Zekâ Alanları ile Öğrencilerin Cinsiyeti Arasındaki İlişki

	Sözel	Matematik	Görsel	Müziksel	Bedensel	Doğa	Kişilerarası	İçsel
Mann-Whitney U	11	19,5	102,5	142	26	63	100,5	10
Wilcoxon W	47	155,5	378,5	233	32	154	253,5	46
Z	-1,969	-2,104	-0,491	-1,403	-0,366	-1,104	-1,936	-0,408
P	0,049	0,035	0,624	0,161	0,715	0,270	0,053	0,683

Mann-Whitney U testi sonucuna göre; araştırmaya katılan öğrencilerin sözel ($p=0,049 < \alpha=0,05$) ve matematik ($p=0,035 < \alpha=0,05$) puanları cinsiyete göre farklılık gösterir. Ancak görsel ($p=0,624 > \alpha=0,05$), müziksel ($p=0,161 > \alpha=0,05$), bedensel ($p=0,715 > \alpha=0,05$), doğa ($p=0,270 > \alpha=0,05$), kişilerarası ($p=0,053 > \alpha=0,05$) ve içsel ($p=0,683 > \alpha=0,05$) zekâ alanları puanları cinsiyete göre farklılık göstermez.

	Cinsiyet	N	Mean Rank
Sözel Zekâ Puanı	Kız	7	10,429
	Erkek	8	5,875
	Toplam	15	
Matematik Zekâ Puanı	Kız	6	16,250
	Erkek	16	9,719
	Toplam	22	

Sıra ortalamaları incelendiğinde sözel, Matematiksel zekâ alanlarında kızların daha başarılı olduğu görülmektedir.

Kızların sözel zekâ puanı (Mean Rank=10,429) erkeklerin sözel zekâ puanından daha yüksektir (Mean Rank=5,875). Kızların matematiksel zekâ puanı (Mean Rank=16,250) erkeklerin matematiksel zekâ puanından daha yüksektir (Mean Rank=9,719).

4.2.4. Müzikal Zekâyâ Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Aileye Katkıda Bulunmak İçin Çalışıp Çalışmadığına Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları aileye katkıda bulunmak için çalışıp çalışmadığına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 43. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Aileye Katkıda Bulunmak İçin Çalışıp Çalışmadığı Arasındaki İlişki

	Akademik Başarı
Mann-Whitney U	10,000
Wilcoxon W	13,000
Z	-2,804
P	0,041

Mann Whitney test sonucuna göre; Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları aileye katkıda bulunmak için çalışıp çalışmadığına göre farklılık göstermektedir ($p=0,041 > \alpha=0,05$).

Akademik Başarı		
Aileye Katkı	N	Mean Rank
Evet	2	6,50
Hayır	42	23,262
Toplam	44	

Sıra ortalamaları incelendiğinde aileye katkıda bulunmayan müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarı ortalamaları çok yüksek bir etkiye sahiptir.

Aileye katkıda bulunmayan çocukların (Mean Rank=23,262) akademik başarı ortalamaları en yüksek olarak bulunmuştur. Aileye katkıda bulunan çocukların (Mean Rank=6,50) akademik başarı ortalamaları daha düşük olarak bulunmuştur.

4.2.5. Müzikal Zekâya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Kardeş Sayısına Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekâya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları nüfusa kayıtlı oldukları yerlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 44. Müzikal Zekâya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki

Ki-Kare	10,552
Serbestlik Derecesi	4
P	0,017

Kruskal Wallis H test sonucuna göre müzikal zekâya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları kardeş sayısına göre farklılık göstermektedir. ($p=0,017 < \alpha=0,05$)

Akademik Başarı		
Kardeş Sayısı	N	Mean Rank
1	6	22,833
2	19	24,421
3	11	22,409
4	4	18,875
Diğer	4	16,750
Toplam	44	

Sıra ortalamaları incelendiğinde iki çocuk olanların akademik başarı ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir. (Mean Rank=24,421) Bunu sırasıyla, tek çocuk olanlar (Mean Rank=22,833), üç kardeş olanlar (Mean Rank=22,409), dört kardeş olanlar (Mean Rank=18,875) ve en düşük olarak diğer grupta (Mean Rank=16,750) olanlar izlemektedir.

4.2.6. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Annenin Öğrenim Durumuna Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları annenin öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 45. Müzikal Zekâya Ait Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Annenin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki

Ki-Kare	9,571
Serbestlik Derecesi	5
P	0,048

Kruskal Wallis H test sonucuna göre Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları annenin öğrenim durumuna göre farklılık göstermektedir ($p=0,048 > \alpha=0,05$).

Akademik Başarı		
Annenin öğrenim durumu	N	Mean Rank
Okur Yazar Değil	1	10,000
Okur Yazar	2	22,500
İlkokul Mezunu	14	20,964
Ortaokul Mezunu	6	17,417
Lise Mezunu	16	29,156
Üniversite Mezunu	5	15,900
Toplam	44	

Öğrenim durumu lise mezunu olan annelerin müzikal zekaya sahip çocuklarının akademik başarı ortalamalarının daha yüksek bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Lise mezunu annenin çocuklarının (Mean Rank=29,156) akademik başarı ortalamaları en yüksek olarak bulunmuştur. Bunu sırasıyla, okur yazar (Mean Rank=22,500), ortaokul (Mean Rank=17,417), üniversite mezunu (Mean Rank=15,900) ve en düşük olarak okur yazar olmayan (Mean Rank=10,000) olarak bulunmuştur. Yüksek lisans ve Doktora mezunu anne sahip öğrenci bulunamamıştır.

4.2.7. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Babanın Mesleğine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları babanın mesleğine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 46. Müzikal Zekaya Ait Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Babanın Mesleği Arasındaki İlişki

Ki-Kare	11,377
Serbestlik Derecesi	4
P	0,046

Kruskal Wallis H test sonucuna göre Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları babanın mesleğine göre farklılık göstermektedir. ($p=0,048 < \alpha=0,05$)

Akademik Başarı		
Babanın Mesleği	N	Mean Rank
Çalışmıyor	2	21,500
İşçi	2	14,250
Memur	6	19,750
Serbest Meslek	30	23,700
Diğer	4	22,250
Toplam	44	

Sıra ortalamaları incelendiğinde babanın serbest meslekte çalışması müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarı ortalaması üzerinde çok yüksek bir etkiye sahiptir.

Serbest meslekte çalışan babaların müzikal zekaya sahip çocukları (Mean Rank=23,700) akademik başarı ortalamaları en yüksek olarak bulunmuştur. Bunu sırasıyla, diğer (Mean Rank=22,250), çalışmıyor (Mean Rank=21,500), memur (Mean Rank=19,750) ve en düşük işçi (Mean Rank=14,250) olarak bulunmuştur.

4.2.8. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Ailenin Aylık Gelirine Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ailenin aylık gelirine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 47. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Ailenin Aylık Geliri Arasındaki İlişki

Ki-Kare	9,480
Serbestlik Derecesi	4
P	0,046

Kruskal Wallis H test sonucuna göre Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ailenin aylık gelirine göre farklılık göstermektedir. ($p=0,046 < \alpha=0,05$)

Akademik Başarı		
Ailenin Aylık Geliri	N	Mean Rank
0-500	1	2,000
600-1000	10	14,750
1100-1500	16	27,063
1600-2000	9	23,389
2100-...	8	24,625
Toplam	44	

Sıra ortalamaları incelendiğinde ailenin aylık geliri 1100 -1500 olan müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarı ortalamaları üzerine çok yüksek bir etkiye sahiptir.

1100-1500 aylık gelire sahip bir ailenin müzikal zekaya sahip çocuklarının (Mean Rank=27,063) akademik başarı ortalamaları en yüksek olarak bulunmuştur. Bunu sırasıyla, 2100-... (Mean Rank=24,645), 1600-2000 (Mean Rank=23,389), 600-1000 (Mean Rank=14,750) ve en düşük 0-500 (Mean Rank=2,000) olarak bulunmuştur.

4.2.9. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Oturdukları Evin Kime Ait Olduğuna Göre Farklı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları oturdukları evin kime ait olduğuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 48. Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları Oturdukları Evin Kime Ait Olduğu Arasındaki İlişki

Ki-Kare	13,873
Serbestlik Derecesi	3
P	0,033

Kruskal Wallis H test sonucuna göre Müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları oturdukları evin kime ait olduğuna göre farklılık göstermektedir. ($p=0,033 < \alpha=0,05$)

Akademik Başarı		
Oturdukları Ev Kime Ait	N	Mean Rank
Kendilerine ait	29	22,914
Kira	13	22,846
Lojman	1	15,000
Diğer	1	13,500
Toplam	44	

Sıra ortalamaları incelendiğinde evi kendilerine sahip olan ailelerin müzikal zekaya sahip çocuklarının akademik başarı ortalamaları yönünden daha başarılı olduğu görülmektedir.

Kendilerine sahip evi olan ailelerin çocukların (Mean Rank=22,914) akademik başarı ortalamaları en yüksek olarak bulunmuştur. Bunu sırasıyla, kira (Mean Rank=22,846), Lojman (Mean Rank=15,000) ve en düşük olarak diğer (Mean Rank=13,500) olarak bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çoklu zeka kuramından önceki zeka testleri öğrencileri sadece Matematiksel ve sözel zeka alanlarına göre değerlendirerek bireyleri “zeki” ya da “zeki değil” şeklinde sınıflandırmaktaydı. Bu durum öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz ardı ederek onlara eğitim sistemi içerisinde fırsat eşitliği tanımamaktaydı. Ancak Howard Gardner’ın ortaya atmış olduğu ve sonradan da geliştirdiği Çoklu zeka kuramı sayesinde Çocuklar arasında bireysel farklılıkların olduğu, Çocukların öğrenmelerinin ilgi duydukları alanlara göre farklılık gösterdiği ve her bir çocukta birden fazla zeka olabileceğini gösterdi. Bir başka deyişle çoklu zeka kuramı geçmişteki zeka ve öğrenme anlayışlarını tamamen yıkarak çocuklardaki kendilerinin bile bilmediği ve farkına varamadığı yeteneklerini, güçlerini bulmayı ve onları geliştirmeyi amaçlayarak, onları kuramdaki sekiz zeka alanından baskın oldukları zeka alanına göre yetiştirip ilerideki yaşamlarında mutlu ve başarılı bireyler olmalarını sağlamayı amaçlamıştır.

Çoklu zeka kuramına göre bireylerin sahip oldukları zeka alanlarının bir krokisi çıkartılarak baskın oldukları zeka belirlenmelidir. Ancak diğer zeka alanları açısından kesinlikle zayıf ya da güçsüz gibi değerlendirmeler yapılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki kuram, Çocuğun zayıf olarak tabir edilen tüm zekalarını geliştirebileceğini belirtmektedir. Çocuğa bu konuda yapılacak olumsuz davranışlar onun baskın olmayan zekalarını geliştirmesi için engel teşkil edecektir.

Çoklu zeka alanlarından müzikal zekaya sahip olan çocuklar daha öncede belirtildiği gibi sahip oldukları diğer zeka alanları göz ardı edilerek ya da zayıf olarak nitelendirilerek sadece müzik yeteneklerinin olduğu ve diğer zekalarını kullanamayıp dolayısıyla da bir öğrenci olarak temel derslerden Zeka alanları farklı çocuklara göre daha başarısız olacakları düşüncesi yerleşmiştir. Oysa kuram bu düşüncüyü tamamen reddetmektedir.

Daha önce çoklu zeka kuramı üzerine yapılan araştırmalarda; çoklu zeka kuramına göre hazırlanan eğitim öğretim etkinliklerinin öğrencilerin başarıları, öğrenilen bilgilerin kalıcılığı, kullanılan ders araç- gereçleriyle konuyu daha iyi anladıkları, kendi

yeteneklerinin daha çok farkına vardıkları ve öğrencilerin derse aktif olarak katılımları üzerinde etkisi olduğu görülmüştür.

Bu çalışma çoklu zeka kuramının ne olduğu ve eğitime ne gibi yararlar sağlayacağı, çoklu zeka alanlarının ne olduğu ve öğrencilerin baskın zeka alanlarının hangi özellikleri taşıdığı ve bu zekaları geliştirmek için ne gibi çalışmaların yapılması gerektiği, eğitimcilerin öğrencilerin çoklu zeka alanlarını tespit etmesi için ne hangi yöntemleri kullanmaları gerektiği, müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarılarının diğer zeka alanlarına göre hangi düzeyde olduğu, müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarılarını olumlu ya da olumsuz olarak hangi etkenlerin etkilediğinin belirlenmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bu araştırmada ilköğretim ikinci kademedeki müzikal zekaya sahip olan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları incelenmiş, diğer zeka alanları baskın olan öğrencilerle karşılaştırılmıştır. Ayrıca çalışmaya ışık tutacağı düşünülerek müzikal zekaya sahip olan çocuklar başarılı ve başarısız öğrenci sayılarının oranlarına göre de diğer zeka alanları baskın olan öğrencilerle karşılaştırılmıştır. Bu doğrultu da İstanbul ili Büyükçekmece ilçesinde üç farklı sosyoekonomik seviyedeki ilköğretim okulunun ikinci kademe sınıflarında öğrenim gören 210 öğrenciden elde edilen veriler SPSS programında Kruskal Wallis H Testi, Ki-Kare Homojenlik Testi, Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Öncelikle öğrencilerin baskın zeka alanlarını, daha doğrusu araştırmaya katılan her çocuğun sekiz zeka alanından her birine ait durumlarını belirlemek için “Çoklu Zeka Belirleme Envanteri” uygulanmıştır. Ancak çalışmanın içeriği açısından birinci derecede önem taşıyan taraf öğrencilerin çoklu zeka alanlarından baskın oldukları zeka alanlarının belirlenmesi olduğu için araştırmanın analiz kısmında öğrencilerin baskın zeka alanları kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar bizlere her zeka alanından baskın olan öğrencilerin sayılarını ve bununla beraber her zeka alanına göre baskın olan öğrencilerin oranlarını vermiştir.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin cevaplandırmış olduğu Çoklu Zeka Belirleme Envanteri’ne göre yapılan yüzdesel sıralamada zeka alanlarına ait öğrenci sayısı açısından sekiz zeka alanı içerisinde en yüksek orana sahip zeka alanının müzikal zeka olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç tamamen raslantısalıdır. Buradan, çalışmanın daha ileri safhalarında

sadece müzikal zekası baskın olan öğrencileri ilgilendiren analizlerin zenginliği açısından bizlere ışık tutacağı sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilere uygulanan Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ne göre bu çalışmada ki araştırmaya katılan orta sosyoekonomik seviyedeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin görsel, müziksel, bedensel, doğa ve içsel zeka alanlarının diğer sosyoekonomik seviyedeki okullarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak Üst sosyoekonomik seviyede öğrenim gören öğrencilerin matematiksel zeka alanlarının diğer sosyoekonomik düzeyde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak Sözel ve kişiler arası zeka alanlarının üç sosyoekonomik seviyede de belirli bir üstünlüğü görülmemiştir. Buradan öğrencilerin baskın zeka alanlarının üst ve orta düzeydeki okullarda materyal zenginliği olması ayrıca bu öğrencilerin okul kursu, özel ders veya dersane olanaklarının alt sosyoekonomik seviyede öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olmasının etkisi olduğu söylenebilir.

Buradan müzikal zekanın sosyoekonomik seviyeye göre bir değişkenliğe uğramadığı tamamen öğrencilerin müzik dersine gösterdikleri ilgi ve müzik öğretmenin ders işlenişinde gösterdiği performansla alakalı olduğu sonucuna varılabilir.

“Çoklu Zeka Belirleme Envanteri” ile öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında, bu çalışmada ki araştırmaya katılan başarılı öğrencilerin yüzdelik oranlarında müzikal zekaya sahip öğrencilerin sekiz zeka alanı içerisinde üçüncü sırayı aldığı gözlenmiştir. Buradan bu çalışma içerisinde yer alan, sosyoekonomik seviyeleri ne olursa olsun üç okulda da öğrenim gören müzikal zekası baskın olan öğrencilerin kişilerarası, matematiksel, içsel, doğa ve bedensel zekalara sahip öğrencilere oranla daha başarılı olduğu düşünülmektedir Daha da önemlisi çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarına dair yapılan zeka testlerinde belirleyici olan matematiksel zeka alanı baskın öğrencilerin, bu çalışma içerisinde yer alan müzikal zeka alanına sahip öğrencilere göre başarılı öğrenci sayısı açısından geride kalmasından dolayı, çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarına dair yapılan zeka testlerinin gerçeği yansıtmadığı düşünülebilir.

Ayrıca yine çoklu zeka belirleme envanteri ile öğrencilerin yıl sonu akademik başarıları ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre, bu çalışmada ki araştırmaya katılan

öğrencilerin akademik başarı ortalaması yüzdelerine göre yapılan oranlamada müzikal zeka sekiz zeka alanı içerisinde dördüncü sırada yer almıştır. Buradan hareketle bu çalışmada ki araştırmada yer alıp hangi sosyoekonomik seviyedeki okulda öğrenim görürse görsün müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarıları ortalamaları açısından sözel, bedensel, içsel ve doğa zekası baskın öğrencilere oranla daha başarılı olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca daha önce de belirttiğimiz gibi çalışma içerisinde yer alan çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarına göre yapılan zeka testlerinde belirleyici rol oynayan sözel zeka alanına sahip öğrencilerin, akademik başarı açısından müzikal zekası baskın öğrencilerin gerisinde kalmasından dolayı, çoklu zeka kuramından önceki zeka anlayışlarına ait zeka testlerinin gerçeği yansıtmadığını düşünülebilir.

Çoklu zeka belirleme envanterinden elde edilen sonuçlara göre bu çalışmadaki araştırmaya katılan öğrencilerin baskın oldukları zeka alanlarından cinsiyete göre sadece sözel ve matematiksel zeka alanlarına sahip kız öğrencilerin aynı zeka alanlarına sahip erkek öğrencilere göre daha başarılı olarak farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ancak müzikal zekası baskın olan öğrencilerin cinsiyetlerine göre bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Buradan bu çalışmadaki araştırmaya katılan müzikal zekası baskın olan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarının cinsiyet açısından farklılık göstermemesinin, müzikal zekası baskın olan kız ve erkek öğrencilerin müzik dersine olan ilgi ve yeteneklerinin farklı olmadığı sonucuna varılabilir. Müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarılarının cinsiyetleriyle değil, müzikal zekasına ait edindiği bilgi birikimini ve müzik yeteneğini ne derecede kullandığıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Çoklu zeka belirleme envanteri ile öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre müzikal zekaya sahip öğrencilerin akademik başarı ortalamaları, doğum yerlerine, nüfusa kayıtlı oldukları yerlere, , yıl içindeki devamsızlıklarına, anne ve babanın yaşına, anne ve babanın birliktelik durumuna, babanın öğrenim durumuna, annenin mesleğine, ailede kaçınıcı çocuk olduğuna, ailesinin İstanbul'da yaşadığı süreye, evlerinin kaç odası olduğuna, kendilerine ait odalarının olup olmadığına, bir günde T.V başında geçirdikleri süreye, evlerinde bilgisayar olup olmadığına, bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süreye, okulunu sevip sevmemesine, sınıf rehber öğretmenlerini sevip sevmemesine, arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre, en çok sevdiği derse göre, en başarılı olduğu derse göre, en başarısız olduğu derse göre farklılık göstermemektedir.

Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ile öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışma da belirlenen iki kardeş olan müzikal zekaya sahip çocukların daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Buradan çalışma içerisinde yer alan fazla kardeş sayısına sahip olarak ailelerin maddi imkanlarının yetersizleşmesinin, müzikal zekaya sahip olan çocukların akademik başarılarını olumsuz etkileyeceği gibi, tek çocuk olarak paylaşımdan uzak bir ortamda yaşamının da müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarı yönünden olumsuz etkileneceği sonucuna varılabilir.

Çoklu zeka belirleme envanteri ile öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada belirlenen annelerinin öğrenim durumu lise mezunu olan müzikal zekaya sahip çocukların akademik başarılarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çalışma içerisinde yer alan öğrenim durumu lise mezunu olan müzikal zekaya sahip çocukların annelerinin, ilkökul, ortaokul mezunu ve daha aşağı seviyelerdeki öğrenim durumuna sahip annelere göre çocukları ile daha rahat iletişim kurarak onlarla daha bilinçli bir şekilde ilgilenebileceklerini, çalışan lise mezunu annelerin ise üniversite mezunu annelere göre daha basit işlerde çalıştıkları göz önünde bulundurularak, çocuklarına daha fazla zaman ayırabilecekleri düşünülmektedir.

Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ile Öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada belirlenen babaları serbest meslek sahibi olan müzikal zekaya sahip çocukların, babaları farklı meslek grupların da çalışan diğer müzikal zekaya sahip çocuklara oranla akademik başarı ortalamasının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili da ha detaylı çalışmalar yapılabilir.

Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ile Öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada belirlenen aylık geliri 1100-1500 YTL olan ailelerin müzikal zekaya sahip çocuklarının akademik başarılarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan, yapılan çalışmada maddi gelir açısından orta düzeyde olan ailelerin müzikal zekaya sahip çocuklarına dar gelirli ailelerden daha fazla imkan sağlayabildiği söylenebilir. Ayrıca yapılan çalışmada belirlenen yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin gelir düzeylerini yüksek konumda tutmak amacıyla daha fazla çalıştıkları düşünüldüğünde orta gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarına yüksek gelir düzeyine sahip ailelerden daha fazla zaman ayırabildikleri düşünülebilir.

Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ile Öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada belirlenen aileye katkıda bulunmak için çalışmayan müzikal zekaya sahip çocukların daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çalışma içerisinde yer alan aileye katkıda bulunmak için çalışmayan çocukların boş okul dışı zamanlarda her hangi bir işte çalışmamasından dolayı zamanını ders çalışarak, okul sosyal faaliyetlerine katılarak değerlendirdiği bu sayede de akademik başarılarının aileye katkıda bulunmak için çalışan çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Çoklu Zeka Belirleme Envanteri ile Öğrencilerin yıl sonu akademik başarı ortalamalarından elde edilen sonuçlara göre bu çalışmada belirlenen oturdukları ev kendilerine ait olan ailelerin müzikal zekaya sahip çocuklarının diğer ailelere göre daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan çalışma içerisinde yer alan oturdukları ev kendilerine ait olan ailelerin çocukları, ailenin maddi açıdan daha rahat olmasını da göz önünde bulundurularak daha başarılı olabilecekleri, ayrıca lojmanda oturan ailelerin lojman sürelerinin belli bir yıl süresi dahilinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda başka bir semt ve şehir gibi taşınma durumlarının söz konusu olabileceği bilinmektedir. Böylece hem alıştığı okuldan, hem de arkadaş grubundan ayrılmak zorunda kalan çocukların bu şartlar ortadan kaldırıldığında akademik başarı olarak daha üst seviyelere çıkabilecekleri sonucuna varılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ve elde edilen sonuçlar temel alınarak, bundan sonra yapılacak araştırmalar için bazı önerilerde bulunulabilir.

1. Araştırma çok dar bir yaş sınırındaki öğrencileri kapsamaktadır. Daha geniş bir yaş yelpazesinde yapılacak araştırma farklı gelişim dönemlerindeki öğrencilerin durumlarının belirlenmesi açısından yararlı olacaktır.
2. Araştırma sonucun ortaya çıkan müzikal zekası baskın öğrencilerin belirlenmiş olan yetenekleri doğrultusunda, uygun eğitim kurumlarına yönlendirilmeleri onların daha başarılı ve mutlu bir yaşam sürmeleri açısından yararlı olacaktır.
3. Çoklu zeka alanlarını belirlemeye yönelik anketlerin okul rehber öğretmenleri tarafından tüm okullarda uygulanarak müzikal zekaya ait çocukların okul korosu ses ve enstrüman yarışması vb. etkinliklere yönlendirilmesi bu öğrencilerin okul başarılarının arttırılmasında büyük rol oynayacaktır.
4. Anne ve babaları çoklu zeka kuramı ve çocuklarının baskın olan zekaları konusunda bilgilendirilmeleri orta öğretim kurumları seçiminde ve meslek seçimlerinde çocuklarına yol göstermeleri açısından büyük rol oynayacaktır.
5. Öğrencilerin çoklu zeka alanlarından hangi zekaya sahip oldukları konusunda öğretmenlerin bilgilendirilmesi, onların çocuklara olan yaklaşımlarının farklılaşması açısından büyük önem teşkil edecektir.

KAYNAKÇA

- Akamca, G.,Ö.-Hamurcu, H., “Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrencilerin Fen Başarısı, Tutumları ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.28, Ankara, 2005.
- Aslan, A., İlkokullarda Müzik Dersinde Yaratıcılık, İstanbul, 1996.
- Armstrong, T., “Multiple Intelligences in the Classroom”, alexandria VA: Assocation For Supervision and Curriculum Developmıt, 1994.
- Ayaydın, A., “Çoklu Zeka Kuramı ve görsel Sanatlar Eğitimi”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Dergisi, Sayı:69, Ankara, 2005
- Aydın, B., Çocuk ve Ergen psikolojisi, İstanbul, 1997.
- Bacanlı, H., Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme, 2.Baskı, Ankara, 1999.
- Başaran, İ.E., Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul”, Ankara, 2000.
- Başbay, A., “Çoklu Zeka Kuramına Göre Eğitim Programları ve Sınıf İçi Etkinliklerinin İncelenmesi”,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.
- Boydak, A., Öğrenci Stilleri, İstanbul, 2001.
- Bümen, T. N., Okulda Çoklu Zeka Kuramı, Ankara, 2004.
- Bümen, T. N., Eğitimde Yeni Yönelimler, Ankara, 2007.
- Büyükalın, F. S., “ Çoklu Zeka Kuramı”, Eğitim ve Denetim Dergisi, Sayı:1,Ankara, 2003.

- Canbay, A., “İlköğretim Okullarında Sosyal Etkinlikler ve Müzik Klübünün Önemi”, Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara, 2007.
- Campbell, B.-Campbell, L.-Dickinson, D., “Teaching&learining thruoug multiple intelligences” Needham Heights, Mass.: Allyn & Bacon college division of Simon and Schuster, 1996.
- Checkley, K., “Çoklu Zeka Üzerine Howard Gardner’le Söyleşi”, (Çev. S. Tarman) Yaşadıkça Eğitim Dergisi, S.65, İstanbul, 2000.
- Demirel, Ö., Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı, Geliştirilmiş 12.baskı, Ankara, 2007.
- Demirel, Ö.-Başbay, A.-Erdem E., Eğitimde Çoklu Zeka Kuram ve Uygulama, Ankara 2006.
- Efe, E.-Bek, Y.-Şahin, M., SPSS’te Çözümleri ile İstatistik Yöntemler II, Kahramanmaraş, 2000,
- Ergül, O., K.-Alp, H.-Çamlıyer, H.-Çamlıyer H., “Çoklu Zeka Kuramı ve Kinestetik Zekanın Önemi” Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt. 4, Sayı.2, 2007.
- ERGÜN, M.,. Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları SPSS for Windows, Ankara, 1995.
- Gardner, H., Zihin Çerçevesleri Çoklu Zeka Kuramı, (Çev. Kılıç, E.), (Orijinal baskı tarihi.1983) İstanbul 2004.
- Gardner, H., Geleceği İnşa Edecek Beş Zihin, (Çev. Şar, F. - Gül, H.,A.), 1.Baskı, İstanbul, 2007
- Gündeşli, F., “Çoklu Zeka Kuramı ve İlköğretim Kurumlarının Yönetim Yapısına Potansiyel Etkileri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2006

<http://bilecik.meb.gov.tr/kanun/1739.htm> (24.05.2008)

<http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/dosyalar/ome/03omeprogram2.htm> (17.04.2008)

http://howardgardner.com/papers/documentes/MI%20After%2020_Feb_03HG.pdf
(27.03.2008)

<http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/69.pdf> (22.06.2008)

<http://www.mavi-nota.com/index.php?link=&no=75> (19.04.2008)

<http://www.mavi-nota.com/index.php?link=yazi&no=1331> (03.05.2008)

http://muzed.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=128&Itemid=30
(01.06.2008)

http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/B-Kasap_1.html (11.05.2008)

<http://education.ankara.edu.tr/-aksoy/eay/eay/b0506/oeroğlu.doc> (30.06.2008)

Küçükahmet, L., Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, 2001.

İlik, A., Sevgili Müzik, Temel Eğitim Okulları için Müzik Dağarı, Ankara, 1994.

MEB, İlköğretim Okulu Müzik Programı 6.7.8. Sınıf, İstanbul, 2000.

MEB, Tebliğler Dergisi, Cilt.66, S. 2552, İstanbul, 2003.

Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Cilt no.20, İstanbul, 1992.

Özden, Y., Öğretme ve Öğrenme, Ankara, 2005.

Say, A., Türkiye'nin Müzik Atlası, İstanbul, 1998.

Say, A., Müzik Öğretimi, Ankara, 1993.

Saban, A., Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi, Ankara, 2001.

Selçuk, Z.-Kayılı, H.-Okut, L., Çoklu Zeka Uygulamaları, Ankara, 2004.

Senemoğlu, N., Gelişim ve Öğrenme Öğretim Kuramdan Uygulamaya, 11.Baskı, Ankara, 2005.

SIEGEL, S.-CASTELLAN, N.J., Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences. McGraw-Hill book Company, United States of America, 1988.

Talu, N., “Çoklu Zeka Kuramı ve Eğitime Yansımaları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.15, Ankara, 1999.

Tarman, S., “Çoklu Zeka Kuramı ve Zekanın Yedi Türü”, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı.58, İstanbul, 1998.

Tarman, S., “Program Geliştirme Sürecinde Çoklu Zeka Kuramının Yeri”, Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara 1999

Tarman S., “Çoklu Zeka Kuramının Lise Programlarında Uygulanabilirliği”, 2000 li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, İstanbul, 2002.

Tarman, S., Müzik Eğitiminin Temelleri, Ankara, 2006.

Titiz, O., Yeni Öğretim Sistemi, İstanbul, 2005.

Tuğrul, B.-Duran, E., “Zekanın Çok Boyutluluğu ve Çoklu Zeka Kuramı”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 2003.

TDK, Türkçe Sözlük, Cilt.2, İstanbul, 1992.

Uçan, A., İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi, Ankara, 1996.

Uçan, A.-Yıldız,G.-Bayraktar, E., İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, Modül 9, Burdur, 1999.

Ülten, G., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1997.

Vural, B., Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zeka, 3.Baskı, İstanbul, 2005.

Yavuz, E., K., Eğitim-Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları, Ankara, 2004.

Yavuz, E.,K., Öğrenen ve Gelişen Eğitimciler İçin Çoklu Zeka Teorisi Uygulama Rehberi, Ankara, 2005.

Yeşilyaprak, B., Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Gelişimsel Yaklaşım, Ankara, 2003.

ÖZGEÇMİŞ

14 Mart 1975 tarihi, İstanbul ili, Üsküdar ilçesi doğumluyum. İlk, Orta ve liseyi İstanbul ili Maltepe ilçesinde tamamladıktan sonra Süleyman Demirel Üniversitesi Müzik Eğitim Bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2001 yılında mezun oldum.2001 yılında İstanbul Çatalca Gazi ilköğretim Okulunda Müzik Öğretmeni olarak göreve başladım. Askerlik görevimi Şırnak 23. Jandarma Sınır Tümen Komutanlığında tamamladım. 2005 yılında Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi programında yüksek lisans eğitimine başladım. 2006 yılında İstanbul ili Büyükçekmece ilçesine atandım. Halen İstanbul ili Büyükçekmece ilçesi 19 Mayıs İlköğretim Okulu'nda müzik öğretmeni olarak görev yapmaktayım.

Barış MÜDERRİSGİL

EKLER

- 1. Öğrenci Tanıma Formu (5 sayfa)**
- 2. Öğrencilere Yönelik Çoklu Zekâ Belirleme Envanteri (1 Sayfa)**
- 3. Anket İzni 1**
- 4. Anket İzni 2**

EK 1
ÖĞRENCİ TANIMA ANKETİ

Değerli Öğrenciler

Bu anket ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çoklu zeka alanları ile akademik başarılarını karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

Elde edilen bilgiler bilimsel amaçlara uygun olarak ve topluca değerlendirilecektir.

Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka cevaplayınız. Sizce en doğru olan seçeneği mutlaka doğru yere işaretlemeye dikkat ediniz.

Cevaplamayı parantez içine (x) veya (+) işareti koyarak yapınız. Gösterdiğiniz işbirliği için teşekkür ederiz.

Hazırlayan: Barış MÜDERRİSGİL

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şule KAYA

1. Adınız – Soyadınız

.....

2. Cinsiyetiniz

- (a) Kız
(b) Erkek

3. Yaşınız

- (a) 10
(b) 11
(c) 12
(d) 13
(e) Diğer.....

4. Doğum yeriniz

.....

5. Nüfusa kayıtlı olduğunuz yer

.....

6. Kaç kardeşiniz?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4
(e) Diğer.....

7. Kaçınıcı Çocuksunuz?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4
(e) Diğer.....

8. Devam ettiğiniz sınıf

- (a) 6
(b) 7
(c) 8

9. Bir yılın içindeki devamsızlık durumunuz

- (a) 1-10 gün
(b) 11-20 gün
(c) 21-30 gün
(d) 31 günden fazla

10. Anne-Babanızın birliktelik durumu

- (a) Birlikte
(b) Boşanmış
(c) Anne vefat
(d) Baba vefat
(e) Anne-baba vefat

11. Annenizin yaşı

- (a) ... - 20
(b) 21 – 25
(c) 26 – 30
(d) 31 – 35
(e) 36 – 40
(f) 41 – 45
(g) 46 - ...

12. Babanızın yaşı

- (a) ... - 20
(b) 21 – 25
(c) 26 – 30
(d) 31 – 35
(e) 36 – 40
(f) 41 – 45
(g) 46 - ...

13. Annenizin öğrenim durumu

- (a) Okur yazar değil
- (b) Okur yazar
- (c) İlkokul mezunu
- (d) Ortaokul mezunu
- (e) Lise mezunu
- (f) Üniversite mezunu
- (g) Yüksek lisans mezunu
- (h) Doktora mezunu

14. Babanızın öğrenim durumu

- (a) Okur yazar değil
- (b) Okur yazar
- (c) İlkokul mezunu
- (d) Ortaokul mezunu
- (e) Lise mezunu
- (f) Üniversite mezunu
- (g) Yüksek lisans mezunu
- (h) Doktora mezunu

15. Annenizin mesleği

- (a) Çalışmıyor
- (b) İşçi
- (c) Memur
- (d) Serbest meslek
- (e) Diğer.....

16. Babanızın mesleği

- (a) Çalışmıyor
- (b) İşçi
- (c) Memur
- (d) Serbest meslek
- (e) Diğer.....

17. Ailenizin aylık geliri

- (a) 0 – 500 YTL
- (b) 600 – 1000 YTL
- (c) 1100 – 1500 YTL
- (d) 1600 – 2000 YTL
- (e) 2100 - YTL

28. Aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışıyor musunuz?

- (a) Evet
- (b) Hayır

19) Kaç yıldır İstanbul'da yaşıyorsunuz?

- (a) 0 – 5 yıl
- (b) 6- 10 yıl
- (c) 11 – 15 yıl

(d) 16 – 20 yıl

(e) 20 - ... yıl

20. Oturduğunuz ev kime ait?

- (a) Kendimize ait
- (b) Kira
- (c) Lojman
- (d) Diğer.....

21. Evinizdeki oda sayısı

- (a) Bir oda
- (b) Bir oda ve salon
- (c) İki oda ve salon
- (d) Üç oda ve salon
- (e) Diğer.....

22. Size ait bir odanız var mı?

- (a) Evet
- (b) Hayır

23. Bir günde T.V. başında geçirdiğiniz süre

- (a) 0 – 30 dakika
- (b) 30 – 1 saat
- (c) 1 saat – 2 saat
- (d) 2 saat – 3 saat
- (e) 3 saat – 4 saat
- (f) Diğer.....

24. Evinizde bilgisayar var mı?

- (a) Evet
- (b) Hayır

25. Bir günde bilgisayar başında geçirdiğiniz süre

- (a) 0 – 30 dakika
- (b) 30 dakika – 1 saat
- (c) 1 saat - 2 saat
- (d) 2 saat – 3 saat
- (e) 3 saat – 4 saat
- (f) Diğer.....

26. Okulunuzu seviyor musunuz?

- (a) Evet
- (b) Hayır

27. Sınıf rehber öğretmeninizi seviyor musunuz?

- (a) Evet
- (b) Hayır

28. Arkadaşlarımızla ilişkileriniz nasıl?

- (a) İyi
- (b) Orta
- (c) Kötü

29. En çok sevdiğiniz ders veya dersler hangisidir?

- (a) Matematik
- (b) Fen Bilgisi
- (c) Türkçe
- (d) Sosyal Bilgiler
- (e) Müzik
- (f) Görsel Sanatlar
- (g) Beden Eğitimi
- (h) Din ve Ahlak Bilgisi
- (ı) İngilizce
- (i) Bilgisayar
- (j) Hiçbiri
- (k) Hepsi

30. En başarılı olduğunuz ders veya dersler hangisidir?

- (a) Matematik
- (b) Fen Bilgisi
- (c) Türkçe
- (d) Sosyal Bilgiler
- (e) Müzik
- (f) Görsel Sanatlar
- (g) Beden Eğitimi
- (h) Din ve Ahlak Bilgisi
- (ı) İngilizce
- (i) Bilgisayar
- (j) Hiçbiri
- (k) Hepsi

32. En başarısız olduğunuz ders veya dersler hangisidir?

- (a) Matematik
- (b) Fen Bilgisi
- (c) Türkçe
- (d) Sosyal Bilgiler
- (e) Müzik
- (f) Görsel Sanatlar
- (g) Beden Eğitimi
- (h) Din ve Ahlak Bilgisi
- (ı) İngilizce
- (i) Bilgisayar
- (j) Hiçbiri
- (k) Hepsi

EK 2

Değerli Öğrenciler...!		Benim için tamamen uygun	Çok az uygun	Kısmen uygun	Oldukça uygun	Tamamen uygun
Lütfen formda yer alan her ifadenin sizin için ne derece uygun olduğunu formdaki beşli dereceleme ölçeği üzerinde belirtiniz. Bunun için uygun gördüğünüz rakamı işaretlemeniz yeterlidir. Her rakamın ifade ettiği anlam yanda verilmiştir.						
Teşekkürler						
Öğrencinin:						
Adı soyadı:	Tarih :					
Cinsiyeti:	Sınıfı :					
1	Dinleyerek daha iyi öğrenirim.	1	2	3	4	5
2	Mantık bilmeceleri çözmeyi severim.	1	2	3	4	5
3	Hayal gücüm kuvvetlidir.	1	2	3	4	5
4	Bir müzik aleti çalmayı öğrenmek isterim.	1	2	3	4	5
5	Koşup zıpladığım oyunlarda daha çok eğlenirim.	1	2	3	4	5
6	Çevre kirliliği arttığında dünyanın yaşanmaz hale gelmesinden endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
7	İnsanların sevgilerini kazanmak benim için çok önemli.	1	2	3	4	5
8	Kendime inancım var.	1	2	3	4	5
9	Bana anlatılan olayları kolay kolay unutmam.	1	2	3	4	5
10	Mantık yürüterek çözülebilecek soruları yanıtlamayı severim.	1	2	3	4	5
11	Okuduğum bir öykünün kahramanlarını zihnimde canlandırabilirim.	1	2	3	4	5
12	Telefonda arkadaşlarımla sesini rahatlıkla tanırım.	1	2	3	4	5
13	Uzun süre sabit bir şekilde oturmaktan sıkılırım.	1	2	3	4	5
14	Hayvanların dünyasını merak ederim.	1	2	3	4	5
15	Bir işi yaparken işbirliğinin olması hız ve verimi artırır.	1	2	3	4	5
16	Kendimi bütün özelliklerimle kabul ederim.	1	2	3	4	5
17	Okumayı çok severim.	1	2	3	4	5
18	Sayılarla ilgili bulmacalar çözmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
19	Yaşadığım bir olayı tekrar yaşıyormuş gibi kafamda canlandırabilirim.	1	2	3	4	5
20	Dinlediğim bir şarkının melodisini kolay kolay unutmam.	1	2	3	4	5

21	Spor yapmayı severim.	1	2	3	4	5
22	Doğal mekanlarda gezerken gördüğüm ilginç şekiller ilgimi çeker.	1	2	3	4	5
23	Arkadaşlık ilişkilerime önem veririm.	1	2	3	4	5
24	Kendimle barışık bir insanım.	1	2	3	4	5
25	Düşüncelerimi yazarak ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
26	Zihinden hesaplamalar hoşuma gider.	1	2	3	4	5
27	Öğretmen ders anlatırken şekillerden yararlanıyorsa, o ders daha çok aklımda kalır.	1	2	3	4	5
28	Şarkı söylemeyi çok severim.	1	2	3	4	5
29	Hareketli ve beceri gerektiren oyunları çok severim.	1	2	3	4	5
30	Çiçeksiz bir dünya düşünemiyorum.	1	2	3	4	5
31	Fikirlerimin arkadaşlarım tarafından kabul görmesi beni çok mutlu eder.	1	2	3	4	5
32	Bir görev verildiğinde yapabileceğim konusunda kendime inanırım.	1	2	3	4	5
33	Yazdıklarımı başkalarına okumayı severim.	1	2	3	4	5
34	Hızlı hesap yapmayı gerektiren oyunları severim.	1	2	3	4	5
35	Tüm renkleri zihnimde canlandırabilirim.	1	2	3	4	5
36	Bir iş yaparken şarkı söyleyerek işi eğlenceli hale getiririm.	1	2	3	4	5
37	Bozuk elektronik eşyaların tamirini yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
38	Hasta hayvanları tedavi ettikleri için veterinerlere saygı duyarım.	1	2	3	4	5
39	Arkadaş grubumuzda sevilen biriyim.	1	2	3	4	5
40	Kendi fikirlerimin en az başkalarının fikirleri kadar önemli olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5

EK 3

EK 3

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 2087/52851
Konu : Anket.
(Barış MÜDERRİSGİL)

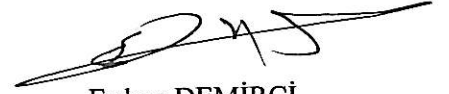
15 Mayıs 2008

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

- İlgi: a) Valilik Makamının 05/05/2008 tarih ve 2082/52807 sayılı Oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik izin ve Uygulama Yönergesi.
c) 25/04/2008 tarih ve 871-2045 sayılı yazınız.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisi Barış MÜDERRİSGİL'in, "Büyükçekmece İlçesi İlkokul İkinci Kademe Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Okuldaki Başarı Durumları" konulu anket çalışmasını yapma isteği ilgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. İLĞİ (a) Valilik Oluru.
2. Anket soruları.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 2082/52807
Konu: Anket.
(Barış MÜDERRİSGİL)

15 Mayıs 2008

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a-)Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 25/04/2008 tarih ve 871-2045 sayılı yazısı.
b-)Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c-)Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d-)Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 15/05/2008 tarihli tutanağı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisi Barış MÜDERRİSGİL'in, "Büyükçekmece İlçesi İlkokul İkinci Kademe Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Okuldaki Başarı Durumları" konulu anket çalışmalarını yapma istekleri hakkındaki İlgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisi Barış MÜDERRİSGİL'in, "Büyükçekmece İlçesi İlkokul İkinci Kademe Müzikal Zekaya Sahip Öğrencilerin Okuldaki Başarı Durumları" konulu anket çalışmalarını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında)bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :
Ek-1. İLĞİ (a)yazı ve ekleri

OLUR
15./05/2008
Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı